

Uvodnik

Jurij Paljk

“Vaše poslanstvo je oznanjati veselo novico!”

Konec minulega tedna sem se kot urednik našega tednika udeležil kongresa Zveze italijanskih katoliških tednikov (FISC), katere član je tudi Novi glas. V Rimu smo odgovorni uredniki s sodelavci in upravitelji katoliških tednikov in drugih javnih občil imeli kongres, na katerem smo predstavniki 188 tednikov in drugih občil izvolili novo vodstvo, iz katerega bodo naši delegati v začetku prihodnjega leta izvolili tudi novega predsednika. Naslov kongresa, ki se je glasil Škofijski tedniki po posvetu digitalni pričevalci, je bil zgovoren, saj je jasno nakazal povezanost z odmevnim posvetom, ki je bil letos aprila meseca v Rimu o vlogi tiskanih medijev v dobi interneta in sodobnih socialnih omrežij na svetovnem spletu. Danes smo s tiskanimi mediji namreč na razpotju, saj se vsi predobro zavedamo neprecenljive, a za tiskano besedo tudi izjemno nevarne vloge interneta, ki je za vse nas izziv in priložnost, a lahko tudi pomeni počasno umiranje tiskane besede. Odgovorov na to temeljno vprašanje, ali bomo s tiskano besedo v sedanjih oblikah obstali ali ne, seveda ne more danes (še) dati nihče, a dejstvo je, da je prav papež Benedikt XVI. svojim ožjim sodelavcem naročil, naj vse odgovorne v Cerkvah, ki se ukvarjajo z družbenim obveščanjem, nagovarjajo, naj se ne bojijo in bojimo interneta, naj se poslužujejo - poslužujemo svetovnega spleta in naj bodo - bomo na njem “digitalni pričevalci” iste Resnice, ki jo oznanjamo in o kateri pričujemo v tiskanih občilih. Gre za velikanski izziv v sodobnem svetu, za velikanske interese, predvsem pa gre svetemu očetu za to, da se ne bi ponovila napaka, ki jo je Cerkev storila ob nastanku filma in televizije, ko je sprva zadržano, če ne že z nezaupanjem, sprejemala nove medije in se ni zavedala njihove velikanske vloge. Z vstopom v svet interneta Cerkev jasno kaže, da je danes v koraku s časom, predvsem pa od nas, delavcev v sredstvih obveščanja, zahteva stalno prisotnost in stalno pričevanje evangelija, ki je nujno potrebno, če hočemo slediti smernicam nove evangelizacije. Od slovenskih medijev v Italiji se kongresov in delovanj Zveze FISC redno udeležujemo predstavniki tržaškega Vestnika in našega Novega glasa, sprejeti smo zelo dobro, z zanimanjem gledajo kolegi iz notranjosti države na našo stvarnost, nemalokrat nas prosijo za mnenje in predstavitev stanja duha tako v Cerkvah kot v družbi ob meji in seveda v sosednji Sloveniji.

Sveti oče Benedikt XVI. nas je sprejel na posebni audienci v dvorani sv. Klementa in nas nagovoril, naj ostanemo zvesti našim koreninam, saj je “posebnost in poslanstvo vaših tednikov oznanjati veselo novico skozi pripovedovanje o konkretnih dejanjih in resničnih dogodkih, ki označujejo krščanske skupnosti in krajevne stvarnosti, v katere so vključene”. Sveti oče je poudaril, da je v današnjem času izjemno pomemben odnos do resnice, saj smo danes priča prevladujoči kulturi v medijih, ki oznanjajo predvsem relativizem in skepso v odnosu do resnice, ki tako postane le “ena od resnic”, če že ne naravnost samo mnenje, eno od mnenj. A papež nas je opozoril, da se človek ne more zadovoljiti s polovičnimi odgovori, citiral je svojega predhodnika Janeza Pavla II., ki je v svoji znameniti encikliki Fides et Ratio zapisal, da vsak človek “teži h globlji resnici, tisti, ki mu edina lahko razloži smisel življenja, in zato to iskanje ne more najti drugega odgovora kot le v absolutnem”. Nadaljeval je z besedami, da je končni cilj tega našega iskanja v osebi Jezusa Kristusa in naloga današnje Cerkve je, da omogoča vsakomur, da pride do srečanja z Jezusom.

“Ostanite še naprej časniki za ljudi, tedniki, ki skušate omogočiti iz tedna v teden iskren dialog med različnimi predstavniki družbe, sčasoma pa ste tudi prostor soočanj in poštenih razprav med različnimi idejami!” je bila njegova sklepna misel, ki velja tudi za nas kot obveza.

Adventni čas: v pričakovanju Božiča

TRST Debatni večer v Slovenskem klubu

SSO in SKGZ na različnih bregovih

Ko je minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš dan pred srečanjem, ki sta ga predsednika krovnih organizacij SSO in SKGZ imela v torek, 23. novembra, v Slovenskem klubu na temo organiziranosti in prihodnosti slovenske manjšine, vprašal Draga Štoka in Rudija Pavšiča, kako bo potekalo njuno soočanje, je predsednik SSO odgovoril, da se nikakor ne bo sprevrglo v boksarski dvoboj... Po več kot dveurni debati v Gregorčičevi dvorani pa bi si z določeno količino ironije lahko upali pritrditi, da sta si danes v boljših odnosih Severna in Južna Koreja kot SSO in SKGZ.

Kot je po prvem krogu odgovorov ugotovil moderator večera, predsednik paritetnega odbora Bojan Brezigar, se mnenja predsednikov krovnih organizacij ločujejo bodisi glede sedanjega stanja bodisi glede prihodnosti slovenske narodne skupno-

sti. Predsednik Pavšič je namreč v uvodnem razmišljanju obnovil smernice, ki jih je SKGZ vključila v svoj programski dokument. Izhajal je iz prepričanja, da je ustroj manjšine dokaj

Draga Štoka, Bojan Brezigar in Rudij Pavšič (foto IG)

zastarel, smernice programske konference, ki naj bi po izglasovanju zaščitnega zakona postale temelj za to preno, pa so ostale zaprte v predalu. Na ta vidik se dejansko veže sistem po-

razdelitve sredstev v manjšini, ki so bila po osamosvojitvi Slovenije razpolovljena med SKGZ in SSO. “S popravilo ‘starih krivic’ pa so se ustvarile nove”, je dejal Pavšič, ki je takrat upal, da bo soudeležnost SSO pri upravljanju osrednjih organizacijah manjšine privedla do nadgradnje odnosov med krovnima organizacijama in stopnje spojitve obeh subjektov. Manjšina je po njegovem mnenju od leta 1991 žrtev t. i. mehanizma odstotkov, ki dejansko onemogočajo kadrovske in intelektualno rast skupnosti. Predsednik SSO Drago Štoka pa je z odgovorom v to sliko polno temnih nians vnesel kar nekaj vedrih barv. “Slovenska narodna skupnost se že več kot petdeset let ukvarja s podobnimi problemi, vsem pa je na dlani dejstvo, da se je položaj znotraj manjšine v tem času znatno izboljšal”, je dejal Štoka in poudaril, da na bogastvo, ki ga predstavljajo slovenska šola, radio, bančne ustanove, skupna lastnina in okolje, ki ga soustvarja slovenska Cerkev v zamejstvu, večkrat pozabljamo in raje gnetimo “jalove polemike”. Po njegovem mnenju bi združitev dveh krovnih organizacij bistveno ne spremenila družbenega tkiva in organiziranosti naše skupnosti.

/stran 3
Igor Gregori

Prehod na digitalno oddajanje tv-signala v naši deželi

Ob koncu tega tedna bomo v deželi Furlaniji Julijski krajini prešli z analognega na digitalno oddajanje televizijskega signala. Ta bo viden z dekoderjem oz. pretvornikom ali z novim televizijskim sprejemnikom. Kdor namerava kupiti pretvornik (ali televizijo), naj bo pri nakupu pozoren: programi iz Slovenije (poleg italijanskih) bodo namreč vidni samo s tehnologijo visoke ločljivosti (HD) mpeg-4 (s formatom mpeg-2, ki je v Italiji bolj razširjen in najbolj prodajan, slovenski programi ostajajo nevidni).

Tradicionalne knjižne novosti

V Gorici in v Trstu so predstavili koledar in knjižno bero Goriške Mohorjeve družbe za leto 2011

Predstavnik SSK Gabrovec in Terpin pri Tondu

Govor o aktualnih temah

Deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec se je v sredo, 24. novembra, popoldne s tajnikom SSK Damijanom Terpinom srečal s predsednikom dežele FJK Renzom Tondom. Na dnevnem redu po-

tonomnega financiranja naše skupnosti, ki ji ga je namenjala Dežela, saj vsa ostala sredstva prihajajo iz Rima na osnovi državnega zaščitnega zakona. O tem se je deželni svetnik Gabrovec pogovarjal tudi z deželnim

sled odpovedala drastičnemu krčenju finančnih sredstev za slovenske organizacije in ustanove. Govor je bil še o predlogu ustanovitve posebnega delovnega omizja pri italijanski vladi, ki naj soudeleži predstavnike manjšine

in javnih institucij. Cilj takega omizja, je bilo povedano predsedniku Tondu, je iskanje trajnih rešitev za financiranje dejavnosti naše skupnosti ter sprotne reševanje odprtih vprašanj naše manjšine, ki bi tako končno pri italijanski vladi našla ustreznega sogovornika, ki ga doslej ni bilo. Predsednik Tondo je povedal, da podpira tako rešitev, o kateri bo govor na bližnjem decembrskem srečanju vlad Italije in Slovenije v Rimu, in dodal, da je tudi dežela FJK zainteresirana, da pri tem omizju tudi sama sodeluje.

Gabrovec in Terpin sta predsednika Tonda seznanila tudi s tem, da se v fazi reformiranja organizacijskega ustroja krajevnih uprav primerno upoštevajo pravice in pričakovanja slovenske narodne skupnosti, ki so med drugim okvirno zapisane v zaščitnih zakonih. Kar zadeva odnose z javnimi upravami, sta predstavnik SSK predsednika Tonda seznanila tudi z nepričakovanimi zapleti pri obnavljanju statuta Slovenskega stalnega gledališča. Pri tem je bilo zlasti naglašeno, da ni sprejemljivo, da bi se v statutu te pomembne kulturne institucije Slovenije v Italiji uveljavilo načelo, da so Slovenci v odnosu do Občine-Pokrajine-Dežele v manjšini in torej v podrejenem položaju.

Igor Gabrovec in Damijan Terpin (foto JMP)

govorov je bilo zlasti vprašanje dotacij za slovensko narodno skupnost s posebnim ozirom na finančni zakon, ki ga bo deželni svet sprejel v drugi polovici decembra. Predstavnik slovenske stranke sta predsedniku Tondu podčrtala potrebo po ponovni vzpostavitvi finančnega poglavja, ki naj oživi deželni sklad za Slovence po zakonu 26/2007. Sklad je že dve leti popolnoma izsušen in to ni opravičljivo niti zaradi sicer resnične finančne krize, ki je krepko oklestila deželne blaginje. Sklad iz deželnega proračuna je bil do danes še vedno edini vir av-

odbornikom za kulturo Eliom De Anna, ki ga je obenem seznanil s pomenom ovrednotenja pred kratkim nastalega Inštituta za slovensko kulturo v Benečiji. Vprašanje je bilo na dnevnem redu zasedanja deželne posvetovalne komisije za slovensko narodno skupnost.

Predsednika Tonda je zelo zanimalo trenutno gospodarsko in politično stanje v Republiki Sloveniji, ki mu ga je nazorno predstavil tajnik SSK Terpin. Ta se je deželnemu predsedniku tudi zahvalil za konkreten poseg v odnosu do rimske vlade, ki se je napo-

Deželni svetnik SSK Igor Gabrovec o popolni zmedi desne sredine

Deželni svet je zamudil priložnost

Deželni svet je v četrtek, 25. novembra, popoldne končal tridnevno zasedanje, ne da bi sprejel nobene od načrtovanih zakonskih ukrepov, ki jih je območje še kako potrebovalo in pričakovalo. Dva zakonska predloga sta obravnavala ustroj krajevnih uprav, tretji pa bi zagotovil nekaj opornih gotovosti na področju upravljanja s kamnolomi in vodnimi viri. Nobeden od treh ni prišel do končnega glasovanja. V svojih posegih je Gabrovec posebej poudaril dragoceno

vlogo rajonskih svetov v Trstu in Gorici, ki so pomemben trenu-

tek ljudske soudeležbe in obenem slovenski narodni skupnosti omogočajo aktivnejšo vlogo pri upravljanju lastnega ozemlja. Drugi zakonski osnutek je imel cilj, da pred prihodnjimi pokrajinskimi volitvami zagotovi dosedanjim ustroj volilnih okrožij in s tem tudi ohranitev vsaj minimalnega nivoja zastopanosti slovenske narodne skupnosti v pokrajinskih svetih in odborih. Zmeda znotraj politične desno-sredinske večine v deželnem svetu, ki ni imela enotnega pogleda na ključna zakonsko zaobjeta vprašanja, je privedla do tega, da so tri dni "mlatili prazno slamo". Paradoksalno je, da se je to dogajalo pod naslovom "ukrepi za omejevanje javnih izdatkov".

S četrtkom, 25. novembra, se je začelo obravnavanje novega deželnega finančnega zakona, ki bo zahteval kar se da trezne in jasne odločitve. Upati je, da bo deželni svet kos tej nalogi, pa čeprav se po minuli tridnevni izkušnji ne obeta nič dobrega...

Novi strateški koncepti o varnosti

Vrhunsko srečanje zveze Nato v Lizboni

V času bipolarno vojaško-politične razdelitve sveta in z njo povezane hladne vojne med obema poloma, katera sta načelovali Sovjetska zveza in Amerika (ZDA) kot dominantni svetovni velesili, so takratni mediji stalno in pozorno spremljali svetovno dogajanje. Zlasti ob večjih napetostih med obema blokoma. Značilna taka trenutka sta bila sovjetska blokada prometnih zvez med Zahodno Nemčijo in zahodnim delom Berlina leta 1948 in poskus namestitve sovjetskih raket na Kubi leta 1962 ter vrenja v državah Vzhodne Evrope za rešitev izpod sovjetske nadvlade od Vzhodne Nemčije in Madžarske, Češkoslovaške ter Poljske in Romunije.

Sočasno s padcem Berlinskega zidu je razpadel tudi sovjetski komunistični sistem z vsemi posledicami, ki so sledile in so temeljito spremenile politično ureditev držav sovjetskega bloka in same Sovjetske zveze. ZDA so tako ostale edina dominantna svetovna velesila z varnostnim obrambnim sistemom Atlantskega zaveznitva. Ta obrambna vojaška zveza Nata, ki je prvotno vključevala ZDA in Kanado ter države Zahodne Evrope, se je ne samo ohranila, temveč so vanjo bile sprejete skoro vse države nekdanjega Varšavskega pakta (Baltске države, Češka, Slovaška, Madžarska, Romunija, Bolgarija ter Hrvaška in Slovenija iz nekdanje Jugoslavije). ZDA dejansko dolgo vrsto let niso imele niti približno primerljivega tekmeča v svetu na političnem, varnostnem in gospodarskem področju. Danes pa ugotavljamo, da so se razmere v svetu v zadnjem desetletju občutno spremenile, tako da same ZDA priznavajo, da jih ne zmorejo več same obvladovati in zato potrebujejo sodelovanje na osnovi enokovrednega partnerst-

va tudi drugih držav, zlasti tistih, ki so se v zadnjem obdobju vsestransko močno razvile in posledično pridobile strateško pomembnost. V tem pogledu posebej izstopa Kitajska, ki dejansko nastopa kot prava velesila v političnem in gospodarskem pogledu. Poleg nje se pomembno uveljavljata Indija v Južni Aziji in Brazilija v Latinski Ameriki. Potem je tu še Evropska unija kot svojevrstna povezava 27 držav, ki ji pa navzven še ni uspelo se uveljaviti kot mednarodni dejav-

lahko končalo do konca leta 2014. Natove mednarodne sile pa bi tedaj končale bojne operacije. To v predvidevanju, da talibanski uporniki in teroristična organizacija AL Kajda ne bodo imeli več razlogov za sovražne akcije in da se bo zmernejše krilo talibanov vključilo v napore vlade za notranjo pomiritev in sodelovanje za vsestranski razvoj domače države. Ob teh odločitvah je generalni tajnik Nata znova poudaril, da zaveznitvo ne zapuša Afganistana, temveč prevzema bolj podporno vlogo, predvsem v obliki urjenja afganistanskih vojakov in policistov za vzdrževanje varnosti v državi.

Na tej osnovi so članice Natovega zaveznitva soglasno podprle prizadevanja za končanje vojaške misije v Afganistanu in za no-

trranjo spravo, za katero se zavzema tudi afganistanska vlada predsednika Karzaja. Tudi generalni tajnik OZN Ban Ki Mun je pozval Afganistanke k okrepitevi prizadevanja za spravo s talibani in drugimi uporniki.

Lizbonsko

srečanje je bilo tudi priložnost za pregled odnosov med Evropsko unijo in ZDA. Gledano z ameriškega zornega kota evropska celina ni več tisti konec sveta, ki bi najbolj potreboval njihovo pozornost, kajti prejšnjo bipolarnost je zamenjal sistem več geopolitičnih in gospodarskih centrov moči zunaj Evrope. Vzrok, ki je v preteklosti tesno povezoval Američane in njihove evropske zaveznike med svetovnimi vojnami in zatem v obdobju hladne vojne, stvarno ne obstaja več. Evropa se mora tega zavedati in hkrati izoblikovati zunanjo politično strategijo in nastopati kot en sam glas.

Med srečanjem v Lizboni je bilo tudi zasedanje sveta Nato-Rusija; udeležil se ga je tudi ruski premier Medvedjev, ki je pokazal pripravljenost za vzpostavitev dolgoročnega strateškega partnerstva na področju skupne varnosti.

Alojz Tul

Povejmo na glas

Prve žrtve krize so mladi

Ker živimo v času visoke morale in neurejenosti dejanj, so se kako na delu najrazličnejše lepe fraze, ki nam škodujejo bolj, kot si mislimo. Ena od teh fraz je skrb za mlade, ki se pojavlja v valovih, kot se pojavljajo fraze o skrbi za šolo, zdravstvo in ostarele. Da se razumemo, marsikaj za mlade, za šolo, zdravstvo in ostarele je res narejenega, toda lepe fraze nas varljivo prepričujejo, da smo naredili vse in še več od tega in da je torej naša vest lahko čista. Toda življenje govori drugače, in to še posebno v časih, ko nas pretresa gospodarska kriza, ki bo očitno trajala. Vsi objavljeni varčevalni ukrepi raznih držav namreč napovedujejo zmanjševanje porabe, se pravi varčevanje, za obdobje naslednjih štirih let. In v takšnih razmerah se je v zadnjem času izluščil podatek, da kriza za najusodnejše prizadeva in bo prizadevala mlade, sedanjo mlado generacijo. To dejstvo je seveda klopota vsem visoko zvanečim frazam, ki so se prav za mlade najbolj zavzemale in dajale vtis, da je zanje povsem poskrbljeno. Sedaj pa se je pokazalo, da bo treba, če je to sploh izvedljivo, prihajajočim rodovom zares ustvariti dosti boljše možnosti od teh, ki jih v tem trenutku imajo ali nimajo. In fraze o skrbi za mlade so zato čez noč utihnile ter se odplazile proč, pred vse nas pa se je grobo postavila resnica o posebno boleči brezposelnosti. Brezposelnost je že sama po sebi podobna katastrofi, toda v tem času je uničujoča, ker ji je ime brezposelnost mladih. Uradni podatki Evropske unije navajajo, da je

povprečna brezposelnost lani znašala 8,9%, toda povprečna brezposelnost mladih kar 19,6%, torej še enkrat toliko od splošne in celo nekaj več. V kategorijo mladih po tem izračunu sodijo vsi med starostjo 15 in 24 let, od tistih, ki končajo obvezno šolanje, pa do tistih, ki so komaj končali univerzo in iščejo prvo delo. V nekaterih državah stopnja brezposelnosti dosega kar tretjino mladih, ki vstopajo v samostojno življenje, kar je vsekakor srljiv podatek. Mladi so očitno v zelo hudem položaju in jih je mogoče zato dosti bolj razumeti, kot se je to dogajalo doslej. Pogostoma je bilo ali je slišati opazke in očitke, da nove generacije ne kažejo prave volje do načrtovanja samostojnega življenja, zato ostajajo dolgo pri izrahi. Tudi, da nimajo pričakovane želje po osnovanju družine, da ne govorimo o padanju rojstev. Da naj bi bili torej ti mladi brez prave volje do prihodnosti in da te prihodnosti nimajo, ker si je ne znajo ali nočejo ustvariti. Sedaj, z navedeno grozečo stopnjo brezposelnosti, pa se je pokazalo, da imajo mladi težko prihodnost zato, ker je ta zares negotova, in ne zato, ker bi bili brez prave volje ali lenobni. Mladi pač globlje čutijo sedanji čas kot starejše generacije in so nanj pripravljeni s tem, da so takšni, kot so: vne- ma za vzneseno graditev prihodnosti je izguba energij, ker vznesene prihodnosti ne bo. Odrasla družba je torej tista, ki je zbegana in išče pot v napačno smer.

Janez Povše

Na dnu...

DRAGI SVETI MIKLAVŽ,
POLEG VSEH MOGOČIH
VIDEOIGRIC BI TE PROSIL,
DA MI PRINESEŠ TUDI...

GRUDINA

GORICA Slovenska skupnost o nižanju ravni zaščite

Odločno zahtevamo vidno dvojezičnost!

Foto DPD

katere zadostno število svetnikov je podprlo izvajanje zakona na vsem občinskem ozemlju. Pokazal je tudi na slabo upravljanje sredstev: 1. 2005 je občina prejela 14.400 evrov za dvojezične table; za zamenjavo obstoječih so porabili osem tisoč evrov, ostalih 6.400, ki bi jih lahko uporabili za še kak dvojezičen napis, je ostalo neuporabljenih in so jih zato morali vrniti deželi. Primožič je dodal, da je občina letos vložila na deželo prošnje za pet projektov, ki naj bi jih financirali s sredstvi iz zakona 38, namenjenega naši manjšini: skoraj vsi se navezujejo na EZTS, "ustanovo, ki še vedno ne funkcionira"! Spazzapan je dodal, da spletna stran goriške občine - z razliko od deželne in pokrajinske - sploh ni dvojezična. Sploh pa nameravajo vložiti v občinskem svetu interpelacijo in sprožiti razpravo o uporabi slovenskega jezika v občinskem svetu. Vse to, kar se dogaja, je posledica slabega zakona, je povedal Tabaj; členu se namreč lahko tolmačijo na različne načine. V ronški občini je dvojezičnost vidna, "pri nas pa očitno ni politične volje"! S problemom bi se morala ukvarjati celotna slovenska skupnost, tudi civilna družba; in podporo bi morali poiskati pri vseh, ki podpirajo naša prizadevanja.

Občinska uprava goriškega župana Ettoreja Romolija kaže vedno manj občutljivosti za zahteve slovenske narodne skupnosti, raven zaščite na občinskem ozemlju se kljub številnim pozivom niža. Dejstvo so na tiskovni konferenci 25. novembra obsodili občinski svetniki iz vrst Slovenske skupnosti Marilka Koršič, Silvan Primožič in Božidar Tabaj, ki so skupno s koordinatorjem občinske sekcije Bernardom Spazzapanom in pokrajinskim tajnikom Julijanom Čavdkom napovedali mobilizacijo.

Pokrajinski tajnik SSK Julijan Čavdek je podčrtal, da se 10. člen zaščitnega zakona 38/01, ki "na neobvezujoč način" govori o rabo slovenskega jezika na napisih javnih uradov, na uradnih papirjih, toponomastičnih napisih in cestnih oznakah, še vedno ne izvaja v zadostni meri. Odlok

predsednika deželnega odbora smo čakali sedem let, je povedal, občina Gorica pa je sklenila, da se bo člen izvajal samo v krajevnih skupnostih Štandrež, Podgora in Pevma-Štmaver-Oslavje. Zaradi izključitve četrti Sv. Gora-Placuta je župan zagotovil, da bo izvajanje postopno. Pol mandata občinskega sveta je mimo, "postopno izvajanje" pa se ne premika. Marilka Koršič je podrobneje navedla datume in vsebine posegov, ki jih je imela - sedem od oktobra 2007 do novembra letos - v občinskem svetu v zvezi z neupoštevanjem zakona za Slovenec oz. o neobčutljivosti uprave do meščanov slovenskega jezika. "Se mi zdi smešno, ker ponavljam vedno isto", je rekla, "a drugače ne gre; še naprej jih bom opozarjala v upanju, da bo kaj pomagalo". Primožič je poudaril, da je Romolijeva uprava izigrala sklep prejšnje, Brancatičeve,

Igor Gabrovec o škodi po poplavih v Sovodnjah Čim prej odškodnine za zasebnike in podjetja

Med nedavnim zasedanjem deželne skupščine je svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec ponovno poudaril težave in škodo, ki so jih v občini Sovodnje povzročile septembrske poplave. Gabrovec se je od prvih dni po nastali škodi pričel zanimati za to, da bi čim prej prišlo do konkretnih korakov v pomoč zasebnikom in gospodarskim objektom. Vlada je 10. novembra potrdila deželni FJK status oškodovanega po-

dročja, tako da je Gabrovec z vprašanjem ponovno orisal stanje na podjetju Caudek in na nekaterih drugih gospodarskih stvarnostih v sovodnjski občini, ki si jih je ogledal. Odbornika je vprašal, kdaj in v kolikšni meri bodo izplačani prispevki. Posebej je poudaril pomen podjetja, ki kljub težki gospodarski konjunkturi uspešno vztraja na tržišču in zaposluje lepo število delavcev. Deželni odbornik za Civilno zaščito Luca Ciriani (v njegovi odsot-

nosti je odgovor dal odbornik Molinaro) je pojasnil, da je ministrski svet odredil, da se poplave navezujejo na izredne vremenske razmere in da lahko dežela črpa sredstva iz zakona o civilni zaščiti. Deželna civilna zaščita pripravlja akte, na podlagi katerih bo deželna uprava pričela z izplačevanjem prispevkov. Gabrovec je v repliki obžaloval dejstvo, da se odbornik ni izrazil v zvezi s časovnimi roki o izplačilih, ter izrazil upanje, da bo deželna uprava še okrepila sklad za pomoč že s prihodnjim finančnim zakonom, ki bo na dnevnem redu v decembru. Vsekakor ostaja v stiku s funkcijami civilne zaščite in računa, da bo v kratkem razpolagal s točnejšimi podatki.

DRUŠTVO SLOVENSKEKIH EKONOMISTOV V ITALIJI Drugi del ekonomskega foruma

Kaj lahko v prihodnje čakamo od gospodarstva?

Minister Žekš na okrogli mizi (foto DPD)

Drugi del ekonomskega foruma Slovencev v Italiji, ki je 25. novembra potekal v goriškem Kulturnem domu na pobudo mladih članov Društva slovenskih ekonomistov v Italiji v sodelovanju s krovnimi organizacijama SSO in SKGZ ter številnimi partnerji, je na zgovoren način predložil udeležencem (ne le gospodarsko) stanje slovenske narodne skupnosti, ki živi v Italiji.

Pri okrogli mizi z naslovom *Kaj v prihodnje pričakujemo od gospodarstva?*, ki jo je s primernimi, konkretnimi, tudi izzivalnimi vprašanji moderiral predsednik društva Simon Koren, so sodelovali predstavniki slovenskih organizacij, podjetij, bank in združenj, med občinstvom (spodbudno je bilo videti lepo število mladih) pa sta med drugimi sedela minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš in generalna konzulka RS v Trstu Vlasta Valenčič Pelikan.

Glavne teme večera so bile manjša in večja podjetja, bančni sistem, kriza in pa perspektive za mlade. Pokrajinski predsednik SSO Walter Banderl je pobudo pohvalil in podprl, saj si tudi v izvršnem odboru SSO prizadeva, da bi mladinska stvarnost prišla na površje in bi bila deležna potrebne pozornosti. Delo v naših kulturnih ustanovah ni lahko, je podčrtal, "tudi te ustvarjajo ekonomsko vizijo".

O Slovenskem deželnem gospo-

darskem združenju je direktor Andrej Šik povedal, da vidi prihodnost naših podjetij, članov združenja, ki poznajo italijanski in slovenski sistem in lahko torej delujejo kot kulturni posredniki, predvsem v čezmejnem sodelovanju. Pomembno je izobraževati podjetja in jim dajati možnost, da pridejo do kompetenc, sploh pa so v tem času pomembne sinergije. Hudo je, da so zaradi krize in pomanjkanja novih delovnih mest na udaru zlasti mladi. Do odpuščenja v malih podjetjih sicer težko prihaja, del mest pa bo izgubljen. Mladi naj si pridobijo znanje; sicer pa je obrtnik, ki je opravil tehnično šolo, pri 30 letih lahko večji gospod kot doktor z univerze.

Predsednik malih trgovcev pri goriški zvezi ASCOM Benedikt Kosič je orisal izkušnjo družinskega podjetja v veleblagovnici v Sloveniji, zaradi česar je to postalo nekaj "informacijski urad" za italijanske kolege; na podlagi izkušnje je lahko zatrdil, da imajo tradicionalne italijanske trgovine - zlasti če poznajo jezik in okuse slovenskega kupca - čez mejo še odprte možnosti. Sicer pa ga vidno skbi visoka koncentracija veleblagovnic v naši deželi, ki je poracionalno s številom prebivalcev višja kot v Venetu in Lombardiji. V naših mestnih središčih pa itak ni več možnosti, da bi se kaj rodilo, saj se nič ne načrtuje. Predsednik finančne delniške družbe KB1909 Boris Peric je po-

dal svoj pogled na potencial manjšine, na bilančne vsote, pa tudi na intelektualne zmogljivosti. Ne potrebujemo "superintelektualcev", ki gredo v tujino, temveč kadre, ki ostanejo na teritoriju, se tu izobražijo in naknadno večajo kapital, ki lahko da naši skupnosti večji polet. Čemu služi "super-pesnik", če ni denarja, da bi mu izdali knjigo, se je vprašal. Projekt Slovik si prizadeva prav za to, da se mladi lahko izobražujejo v duhu pripadnosti skupnosti, v ustvarjanju povezovalne niti na teritoriju, v razvijanju visoko kvalificiranih delovnih mest. "Izziv je dvigniti intelektualni nivo vsakega zaposlenega". Z zmernim optimizmom je dejal, da na koncu tunela krize le vidi luč, opaža "rast večjih sistemov, ki počasi prihaja tudi v periferijo". Sicer pa je kriza lahko tudi priložnost, ko kaj kupiš po nižji ceni ali se prestrukturiraš. Finančni sistem se očitno spreminja, "odločilna bo vloga bank, ki so ključni element stabilizacije in razvoja gospodarskega sistema". Za našo skupnost je torej bistveno akumuliranje profita, ki ga reinvestiramo v prostor, je sintetiziral Peric svojo vizijo. Združitev kapitala omogoča gospodarski razvoj. Če bomo kompetitivni in visoko kakovostni ter odprti, bomo imeli intelektualni in finančni potencial, naša skupnost bo uspešna. Samo taka ekonomija nam daje samostojnost, "da nam ni treba ne Žekša ne Berlusconi". Slovenski jezik bomo ohranili le, če bomo imeli delovna mesta, slovenske banke, svojo strukturo. Predsednik Slovenskega goriškega gospodarskega združenja in podpredsednik Čedajske banke Karlo Devetak je o stanovski organizaciji povedal, da je med drugim nastala oz. se je obnovila, ker je poslovanje na Goriškem drugačno kot na Tržaškem; sploh pa skuša pomagati - prav tako kot tudi banke - zlasti pri novih investicijah in pri vlaganju v znanje. Gospodarstvo je nujno tudi za gradnjo identitete; njena osnova je "imeti zobe, da grizemo". Predsednik Kraške zadružne banke Sergij Stancich je poudaril zakoreninjenost zadružne banke na ozemlju, njeno podporo krajevnim družbenim in gospodarskim pobudam, seveda "v duhu pravil zdravega poslovanja". To, da se profit "vrača" teritoriju, je ponovil tudi predsednik Zadržne banke Doberdob in Sovodnje Dario Peric; od mladih pričakuje nove ideje, "stari pa naj ustvarijo pogoje, da se te lahko udeležijo".

/ dalje na str. 16

S 1. strani SSO in SKGZ...

Predsednik SSO je svetoval, naj se raje nadaljuje na poti tvornega sodelovanja bodisi med krovnimi organizacijama bodisi na področju društvene dejavnosti, "do združevanja pa lahko pride - kot smo bili priča npr. v Barkovljah in Nabrežini - le tam, kjer si naši ljudje to res želijo. Sistemsko združevanje z vrha bi bilo obsojeno na propad." Slovenska narodna skupnost lahko obenem načelno računa na 9 milijonov evrov letnih prispevkov, kar je velika vsota, ki pa je "manjšina nikakor ne zapravlja": tudi zato ni razlogov za poenotenje različnih si duš na nivoju civilne družbe. Štoka je v tem vidiku omenil pomembne dosežke, ki jih je slovenska manjšina v sedanjem ustroju izvedla: večna-

menski center v Benečiji v sklopu projekta Jezik, bližnji gospodarski forum itd. In ravno Slovincem v videmski pokrajini je predsednik SSO namenil svojo pozornost zlasti na medijskem področju: združitev med Novim Matajurjem in Domom v Benečiji bi se lahko izvedla na podlagi nove vloge, ki naj bi jo pridobil Primorski dnevnik: časopis naj bi dejansko pridobil deželno razsežnost tako, da bi postalo glasilo vseh Slovencev, v času pa naj bi absorbiral oba časopisa v videmski pokrajini. Po njegovem mnenju je tudi nujno razmisлити o samostojnosti nastopanja v političnem življenju, "ker bi tako imeli večjo težo" pri volilnih izbirah. Bojan Brežigar je nato razmišljal o številu "pasivnih" in "aktivnih" članov slovenske narodne skupnosti: aktivnih naj bi bilo okrog 10 tisoč, pasivnih

pa okrog 40 tisoč. Predsednik paritetnega odbora se je zato vprašal, kako vključiti pasivne manjšince v manjšinsko dogajanje. Pavšič je bil mnenja, da je treba polagoma začenjati razmišljati ne le o Slovincih, temveč o vseh, ki govorijo slovensko: večati je treba podlago čim širšega dialoga, saj lahko postane gojenje lastnega vrtilčka le sredstvo za udejanjanje in večanje volilne logike v prid etnični stranki. Politično poenotenje Slovencev ne bi privedlo do bistvenih premikov, saj smo "zaščitni zakon pridobili z večino italijanskih politikov v parlamentu." Politika in poenotenje krovnih organizacij ter porazdelitev finančnih sredstev so bili torej argumenti, ob katerih so se nato razvrstili še tematika pluralnosti zamejskega tiska in t. i. skupne imovine: te vsebine so prišle na dan v drugem delu večera, ko so bili duhovi že dokaj razvneti, kar je morda

oviralo njihovo racionalno in objektivno obravnavo. Dokaj neelegantni so namreč izzevali izzivi, češ da je SSO v preteklosti postavljaval v dvom zapuščino Narodno osvobodilnega boja. "Naša organizacija je bila vedno na strani partizanstva, nikoli pa na strani komunizma", je ogorčeno dejal Drago Štoka, po mnenju katerega narodne zavesti ne gre istovetiti z nacionalističnimi stališči. "Pustimo ideale pri miru in očistimo našo skupnost ideologije!", je dodal predsednik SSO. Po njegovem mnenju je tudi poročanje Primorskega dnevnika o miljeju Sveta slovenskih organizacij pristransko, zato da časopis postane dnevnik vseh Slovencev, mora storiti korak naprej. Predsednik SKGZ pa je Štoki odvrnil, da je Primorski dnevnik zadruge: "Če je večinski del članov zadruge blizu stališčem SKGZ, naj SSO začne z vpisovanjem 'svojih' članov v zadruge".

Pavšičeva namigovanja, češ da je Primorskemu dnevniku krizo devetdesetih let pomagala premostiti le njegova organizacija, je Štoka zavrnil: marsikateri somišljenik SSO-ja je takrat jamčil za dolg časopisa z lastno imovino.

In ravno skupna imovina je bil kamen spotike v zadnjem delu debatnega večera. Po Štokovem mnenju je treba docela razčistiti to vprašanje: imovina, v katero sodi kulturni dom na ul. Petronio in v katero je sodilo tudi poslopje nekdanje Glasbene matice na ul. Ruggero Manna, ki je bilo skorajda čez noč prodano, ni privatna last, temveč last celotne manjšine. Pavšič pa je to vprašanje vključil v širše dogajanje od povojnega časa dalje, ko je del slovenske manjšine, ki ga je socialistična Slovenija sicer podpirala, s trdim delom ustvaril nepremičninsko podlago: imovina ni torej od naroda, temveč od tistih, ki so jo ustvarili.

Adventni čas

Priprava na Božje rojstvo

Čas duhovne priprave na Božič začenjamo s praznovanjem prve adventne nedelje, ki je bila letos 28. novembra, in ga sklenemo v tednu po četrti adventni nedelji na sveti večer, 24. decembra. Za razliko od postnega časa, ki ga obhajamo kot pripravo na Veliko noč in traja štirideset dni, adventni čas ni omejen na točno število dni.

Z adventnim časom v Katoliški Cerkvi začenjamo novo cerkveno leto in neposredno pripravo na Božič. Gospodovo rojstvo in prazniki, ki mu sledijo (sv. Trije kralji ali obisk treh modrih, Jezusov krst, Gospodovo darovanje v templju ali svečnica), so priložnost za poglobitev vere. Veselje ob Novorojenem pomeni veselje ob novem življenju in lahko simbolično nagovarja tudi k radosti nad lastnim življenjem. Simbolika rojstva in novega začetka je vtakana v potek celotnega cerkvenega leta. Dogodki ne pomenijo le spominjanja preteklih Božjih del v zgodovini odrešenja (o čemer poroča Sveto pismo) in poti skozi galerijo svetnikov, ampak tudi aktualizacijo Božjih sporočil za sedanji trenutek. Na večja praznovanja se kristjani pripravljamo v posebnih "pripravljalnih" časih (z adventnim časom na Božič, s postom na Veliko noč). K zunanjim in materialnim pripravam na cerkvene praznike sodi tudi duhovna priprava in osebni molitvi in duhovni poglobitvi, kar lahko vključuje prejem zakramenta sprave, razne odpovedi,

post, dobra dela ali miloščino. Latinska beseda adventus pomeni prihod. Poznamo dva Gospodova prihoda. Gospod je prišel na svet prišel kot človek, rojen iz Marije, njegov drugi prihod pa pričakujemo na sodni dan. Kristjani verujemo v Gospodovo nevidno prihajanje na srca ljudi po delovanju Svetega Duha oziroma v skrivnostno

Božjo navzočnost v srcu vsakega človeka, kar lahko razumemo in dojemamo samo v moči vere. Adventni čas ima dvojen značaj: je čas priprave na slovesno praznovanje Gospodovega rojstva, 25. decembra, hkrati pa je to čas, ko nas spominjanje usmerja k pričakovanju drugega Kristusovega prihoda ob koncu časov. Znamenje zunanje priprave na Božič je adventni venec. V cerkvah in po domovih bodo pripravili adventne vence s štirimi svečami. Naraščanje luči simbo-

lizira rast dobrega v življenju. Razlaga simbolike adventnega venca

Adventni venec je iz rastlinja spleten venec s štirimi svečami, ki ponazarjajo štiri adventne nedelje. Kot okras in liturgični simbol adventnega časa, prevzet od germanskih narodov, se je v Sloveniji uveljavil v osemdesetih letih 20. stoletja. Večji venec s štirimi svečami visi ali je postavljen v cerkvah na vidnem mestu v prezbitariju, vsako adventno nedeljo pa na njem prižgejo dodatno svečo. Liturgični adventni venec ima več simboličnih pomenov in razlag:

Okrogla oblika pomeni popolnost in večnost. Zimzelene veje

- predstavljajo štiri letne čase, kar pomeni, da je bilo Kristusovo rojstvo pomembno ne samo za tisti zgodovinski čas, v katerem je živel na Zemlji, ampak je pomembno za vse čase in vsako dobo;

- predstavljajo človekovo življenje; (ob rojstvu) prižgana sveča je vsak trenutek manjša, kar govori o tem, da smo vedno bližje sklepu življenja in nas spominja na tuzemsko minljivost. Sveče prižgamo tako, da na prvo adventno nedeljo prižgemo prvo, na drugo adventno nedeljo poleg prve prižgemo tudi drugo - in tako naprej do četrte adventne nedelje, kar pomeni, da je v času, ko se bližamo rojstvu Jezusa Kristusa, v prostoru vedno več svetlobe. V duhovnem smislu to pomeni, čim bližje smo Bogu, tem več je svetlobe tudi v naših življenjih.

Adventni venci naj bi bili narejeni brez dodatnega okrasja in to z namenom, da pride do izraza opisana simbolika.

Nekateri razlagalci štiri sveče in štiri adventne nedelje povezujejo tudi s štirimi obdobji zgodovine odrešenja: 1. od stvarjenja do Abrahama, 2. od Abrahama do judovskih kraljev, 3. od judovskih kraljev do babilonske sužnosti, 4. od babilonske sužnosti do Kristusovega rojstva.

Blagoslov adventnega venca

Duhovniki blagoslovijo adventne vence na prvo adventno nedeljo. Duhovniki se z blagoslovom, ki poudarja Božjo veličino in dobroto, obračajo na ljudi in ustvarjeni svet. Osnovna oblika blagoslovitve ima dva dela, ki sta oznanilo Božje besede in zahvala za Božjo pomoč. Drugi del z obredi in molitvami hvali Boga. Verniki prosijo za Božjo pomoč. Središče blagoslova je molitev.

GORICA Ob 180-letnici prikazanja Res prisrčen praznik čudodelne svetinje

Dan pred prvo adventno nedeljo, v soboto, 27. novembra, so Marijine sestre v Gorici praznovale 180-letnico prikazanja Brezmadežne s čudodelno svetinjo. Zgodaj zjutraj so v svoji hiši na Korzu Italija v Gorici imele mašo, nato je v njihovi lepi kapeli (na sliki) sledilo češčenje Najsvetejšega. Praznovanje se je sklenilo s slovesno popoldansko sveto mašo, ki sta jo v svečanem vzdušju in v prisotnosti lepega števila ljudi darovala župnik v bližnjih cerkvah Srca Jezusovega in sv. Justa, msgr. Sergio Ambrosi, in vikar za slovenske vernike v goriški nadškofiji, msgr. Oskar Simčič. Prisrčne in

dobrotljive sestre so nato prijazno pogostile vse navzoče.

Prav 27. novembra 1830 (tudi takrat je bila sobota pred prvo adventno nedeljo) se je Devica Marija v Parizu prikazala mladi sestra usmiljenki Katarini Laboure' in ji razodela, kakšno svetinjo naj dajo kovati, da bo po njej delila milosti vsem, ki jo bodo nosili z velikim zaupanjem in molili molitev, ki je napisana na njej: "O, Marija, brez madeža spočeta, prosí za nas, ki se k tebi zatekamo". Svetinja se je hitro širila po Evropi in drugod, po njej je prišlo do mnogih spreobrnjenj in čudežnih ozdravljenj; zato so ji verniki kmalu rekli "čudodelna".

Mladinski dom vabi

Tudi v novi sezoni Mladinski dom iz Gorice nudi svojim članom in gojencem razne priložnosti, da preživijo skupaj nekaj časa v sproščeni družbi prijateljev. Po lanskim izkušnji se nadaljuje filmski forum, na sporedu so pričevanja in predavanja različnih gostov, pa tudi srečanja z izvedenci (tečajni lepe govorice, angleščine, računalništva) ali v tesnem stiku z naravo (izleti, zimovanje, poletni izživi). Pri vsaki pobudi je možen vpis do zasedbe razpoložljivih mest, z vplačilom letne članarine in vpisnine, če je predvidena. Gojenci popoldanskega pouka imajo seveda posebne ugodnosti.

Filmski forum poteka v prostorih MD (ul. Don Bosco) vsak drugi petek v mesecu med 17. uro in 19.30. Ogled različnih filmov bosta spremljala uvod in kratek sklepni pogovor o filmu in sporočilu. Vpisnine ni, sta pa nujna prijava do četrtega ob 17. uri in poravnava letne članarine. Srečanja bodo predvidoma: 3. decembra, 14. januarja, 11. februarja, 11. marca, 8. aprila in 13. maja.

Člani, stari od 11. do 14. leta, so vabljeni na zimovanje, ki bo potekalo od ponedeljka, 27., do srede, 29. decembra, v koči sv. Jožefa v Žabnicah. Vpisnina znaša 75 evrov, predviden je popust za brate/sestre in gojence popoldanskega pouka. Rok za vpis zapade 3. decembra oz. ob izčrpanju razpoložljivih mest.

V soboto, 27. novembra, je lepo število mladih (med njimi so bili tudi skavti) v Domu Franc Močnik ob cerkvi sv. Ivana v Gorici pripravilo lepo okrašene adventne venčke. Dan kasneje, na prvo adventno nedeljo, jih je msgr. Cvetko Žbogar s posebnim obredom po praznični jutranji maši blagoslovil. Prisotnih je bilo res veliko ljudi, tako da so venci celo zmanjkali. Nabrane prispevke bodo v duhovni namenili dejavnostim z mladimi. Že naslednjo nedeljo, 5. decembra, bo namreč po maši miklavževanje, h kateremu so malčki toplo vabljeni.

Misli iz knjige duhovnika Pier Antonia Belline Biti duhovnik ni lahko (2)

"Ko sem prišel v hribe, sem imel 27 let. Prišel sem v samotno in mrzlo župnišče, v Italiji pa so bili študentski protesti na vrhuncu (t. i. 'Sessantotto'). Stvari bi se lahko slabo končale, za to so bili vsi nastavki. Imel pa sem srečo in milost, da sem razumel, da sem prišel med ljudi, ki so me potrebovali, jaz pa njih. Takoj mi je bilo jasno, da nisem šel tja gor kolonizirat ali misijonarit, temveč zato, da bi živel in rasel z ljudmi, ki so imeli neko svojevrstno vero in neki svojevrsten način verovanja. Moral sem le z njimi prehoditi del poti, ne pa graditi svoje kariere. Moja mati me je naučila, da je največja kariera za duhovnika ta, da je z ubogimi ljudmi, da ima čisto dušo in mirno vest. Čutil sem

potrebo po ponovnem rojstvu, kakor piše v Janezovem evangeliju (Jn 4,3)".

"Znebil sem se knjig, teoloških razglabljanj, gotovosti, pastoralnih načrtov in sem si rekel, da je treba začeti znova, tako da ne izhajam iz teorije, temveč iz življenja iz kulturnih temeljev ljudi. Izhajati je bilo treba iz človeka, saj se mi je zdelo škoda zavreči tolikšno kulturno in versko bogastvo, še posebej zato, ker se je tako globoko zasidralo in zrastle v ljudeh in med njimi. Prepričan sem bil, da bi vera brez kulture postala odtujenost, kultura brez vere pa bi ne mogla (od)rešiti nikogar. Skliceval sem se na kulturo, ki ni v knjigah, ampak je obogatena z navadami in vsem, kar ljudem pomaga na srca. Skliceval sem se na vero, ki je

prepletena z resničnostjo, življenjem, ki se uresničuje v vsakdanjem življenju".

"Ljudem sem seveda pridigal, da nam evangelij priporoča, da smo ubogi, ne želi pa, da smo neumni. Kajti biti ubog (ne siromašen ali beden) je vrlina, biti neumen pa je katastrofa. Spodbujal sem jih, da bi imeli dostojanstvo, da se ne bi sprijaznili s svojo usodo, da ne bi prosili milosti, da si pred nikomer ne bi odkrivali glave in ne upogibali kolena, pa naj bo to politik ali duhovnik, ampak zgolj in samo pred Gospodom".

Pre Toni pravi: "K sreči ne pripadam 'duhovniški' družini ali rodbini. To so tiste rodbine, ki jim je Cerkev vedno predstavljala središče njihovega čustvanja in zanimanja, ob tem pa so v vsaki generaciji dale po vsaj enega duhovniškega predstavnika". Ni napravil neke cerkvene kariere, v škofiji so ga vedno bolj tolerirali kot sprejemali, vseeno

pa je napravil neke vrste kariere, zanj je to pomenilo ostati svoboden v cerkveni strukturi videmske nadškofije.

Ko je prišel v Karnijo, je ugotovil, da je bil njegov "način gledanja na svet, ki si ga je pridobil v semenišču, popolnoma zgrešen". Ni mogel najti iste "valovne dolžine z ljudmi, zdelo se je, kot da on in farani pripadajo 'dvema različnima svetovoma ali da govorijo dva med seboj nerazumljiva jezika". Potem ko je "takoj odvrnil nadutost in domišljavost tistih, ki vse vedo in morajo druge le učiti in opominjati", je skušal "razumeti razloge ljudi, njihovo logiko stvari, njihova kulturna in verska merila. Iz izpraševalca je postal izprašan in iz sodnika tisti, ki se mu sodi".

"Neprehodna stena je bila Cerkev - ne tista, ki ubogim pri- naša veselo oznanilo, slepim odpira oči, gluhim ušesa, temveč Cerkev kot klerikalna struktura,

ki se sistematično in pogubno postavlja na stran velikih, mogočnih, torej proti navadnemu človeku". Ko je opozarjal na to napačno cerkveno držo, je seveda naletel na nasprotovanje, saj je "cerkvena struktura vedno oblastna - seveda je spet tu govor o tisti Cerkvi, ki ukazuje, ne o tisti brez imena, o Cerkvi majhnih. Cerkev, ki ukazuje, pravi, da je treba izkazovati ljubezen ubogim, tem pomaga pri- prit i revščine. Sposobna je tudi prirediti lepe in ganljive pogrebe, ljudem pa ne daje moči, da bi lahko živeli v tem svetu. Lahko te celo navaja k temu, da si zatiskaš oči pred resničnim življenjem, da pred njim celo bežiš, da bi sledil obljubi večnega življenja" (to pa vendar ni le v prihodnosti, ampak je že sedaj, če ne sploh ne moremo govoriti o večnem življenju, op. prev.). "Cerkev ne sme učiti, da rečemo vedno "da". Jezus je navajal tudi

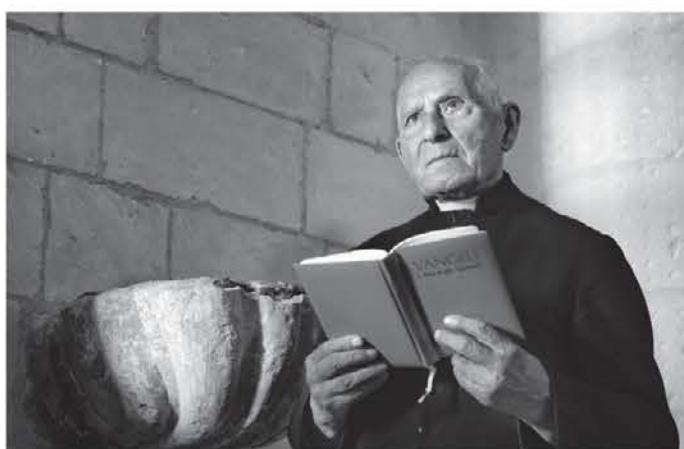
k upiranju, k temu, da rečemo tudi "ne". Prav je, da Cerkev govori o solidarnosti, vendar pa se mora posluževati drugačne politike od državne, da bi jo ljudje pozorno in z naklonjenostjo poslušali. Biti mora drugačna in alternativna. Ljudem iz goratih predelov, z obrobja, ki so odrinjeni in prizadeti zaradi današnje centralistične in globalistične politike, mora znati ponuditi drugačno pozornost in terapijo, kot jo ponuja država, ki zapira šole, trgovine, jih sili, da se pomaknejo v centre, jih pušča brez cest" (to še kako drži tudi za hribovite dele Primorske in za naše manjšine v sosednjih državah, op. prev.).

"Cerkev se ne sme obnašati kot država. Če namreč ni kritična in alternativna, postaja dodaten motiv poniževanja. Dva gospodarja sta preveč, kadar je že en sam dovolj in preveč, če je le-ta neobčutljiv in prepotenten".

Andrej Vončina

Duhovniki pomagajo vsem. Pomagaj vsem duhovnikom.

Vsak dan 38.000 škofijskih duhovnikov oznanja evangelij ljudem po župnijah ter nudi miloščino, tolažbo in upanje. Da bi lahko nadaljevali s svojim poslanstvom, potrebujejo tvojo pomoč, in sicer dar za vzdrževanje duhovnikov. Darove prejema Osrednji institut za vzdrževanje duhovščine in jih razdeli med vse duhovnike, predvsem tiste, ki delujejo v najrevnejših skupnostih in lahko torej računajo na radodarnost vseh ljudi.

Dar za naše duhovnike. Podpora mnogim koristi vsem.

Darujete lahko na 4 načine:

- z nakazilom na poštni tekoči račun št. 57803009
- s kreditno kartico: v sklopu mreže CartaSi s klicem na brezplačno številko 800.82.50.00
- z bančnim nakazilom v najpomembnejših italijanskih bankah
- neposredno na Institutu za vzdrževanje duhovščine v vaši župniji.

Dar je odtegljiv:

Kdor želi, lahko pri izračunu davčne osnove za izračun davka od dohodkov fizičnih oseb IRPEF in njegovih dodatkov odtrga od svojih skupnih dohodkov darove, nakazane Osrednjemu institutu za vzdrževanje duhovščine, do maksimalnega zneska 1.032,91 evrov na leto.

Naknadne informacije na spletni strani www.offertesacerdoti.it

KATOLIŠKA CERKEV - C.E.I. Italijanska škofovska konferenca

Kratke

Predstavitve knjige Župnija Šempeter pri Gorici skozi stoletja

V palači Ascoli 1 je bila v četrtek, 25. novembra, predstavitev knjige Župnija Šempeter pri Gorici skozi stoletja. Srečanje je za italijansko publiko organiziral Inštitut za socialno in versko zgodovino (Istituto di

Storia Sociale e Religiosa) v sodelovanju z goriško knjižnico (Biblioteca Statale Isontina).

Knjiga, ki so jo pripravili Renato Podberšič, Vojko Pavlin, Monika Osvald in Mateja Poljšak Furlan, opisuje zgodovino šempeterske župnije od srednjega veka do danes. Veliko pozornosti je v njej namenjene tudi opisom cerkvene arhitekture in notranje opreme. Na predstavitvi so spregovorili zgodovinar Ivan Portelli, umetnostni zgodovinar Alessandro Quinzi in ena izmed avtoric, Mateja Poljšak Furlan. Pogovor je povezovala novinarka Erika Jazbar. Prisotne je pozdravil tudi župan Občine Šempeter Milan Turk.

Krilate in kosmate basni Nataše Konc Lorenzutti in pesmi naših otrok

V čudovitih prostorih knjižnice Franceta Bevka v Novi Gorici je bila v sredo, 24. novembra, zelo lepo obiskana predstavitev nove knjige Nataše

Konc Lorenzutti, ki je pred kratkim pod naslovom Krilate in kosmate basni izšla pri založbi Didakta. Avtorica, ki je poklicna dramska igralka, je na doživet način napisala svoje basni, ki jih je za slikanico upodobil na predstavitvi prisotni ilustrator Marjan Manček, ki je pred kratkim prejel nagrado Hinka Smrekarja za svoje delo. Otroški pevski zbor Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel je pod vodstvom Damijane Čevdek Jug zapel nekaj pesmi in tako še popestril lep kulturni večer.

Peta Pravljična urica v Feiglovi knjižnici / Ljubo doma, kdor ga ima

Približno petnajst otrok je v ponedeljek, 22. novembra, udobno sedelo na mehkih blazinicah v mladinski sobi Feiglove knjižnice in pazljivo prisluhnilo pravljici, ki jo je umirjeno in nežno, kot le ona zna, pripovedovala knjižničarka z večkratno izkušnjo pravljicarke, Martina Humar. Junakinja iz pravljice zgodbe Ljubo doma, kdor ga ima izpod peresa Caroline Pitcher, je bila žaba, ki je izgubila domek, svoj stari vrč, ker ga je gospodar vrgel v smeti. Žabica je kot brezdomka iskala nov dom, najprej pri

prijateljih, miški, želvi, zajčkah in pajku, a nikjer je niso hoteli sprejeti. Zato se je vrnila na svoje staro dvorišče, tam je po dolgem, neuspelem iskanju primerne kraja v kopalnici, kuhinji... svoj pravi dom našla v mlaki, kamor jo je odnesel gospodar, ko je na dvorišču skočila v nov vrč z malo vode.

Ob simpatični protagonistski so malčki spoznali, kako lepo je imeti primeren dom, v katerem se vsakdo najbolje počuti.

Kot veleva že ustaljena navada, je vsak otrok ob koncu ljubke pripovedi prejel žabo-ročno lutko iz blaga, s katero bo lahko doma po svoje spletal pravljico.

Goriški župan Romoli podelil priznanje Brulcu

Prejšnji četrtek je v beli dvorani goriške mestne palače potekalo prisrčno srečanje, med katerim je župan Ettore Romoli podelil srednjeveško srebrno priznanje mesta Gorice Mirku Brulcu in se mu zahvalil za sodelovanje v času, ko je vodil novogoriško upravo. Goriški župan je sicer podčrtal več pozitivnih vidikov, ki naj bi tvorili vsebino sodelovanja med obmejnima občinama. Glavno pozornost pa je usmeril v EZTS, za katerega pa italijanska vlada še zmeraj ni odprla zelene luči. Brulc, poslanec v Državnem zboru RS, se je Romoliju zahvalil za priznanje, obenem pa mu podaril knjigo o zgodovini Slovencev ter zaželel, da bi lahko bila to spodbuda za boljše poznavanje naše stvarnosti. Srečanje, ki se ga je udeležilo več goriških občinskih odbornikov in svetnikov, se je zaključilo s prijazno zdravico.

Nedavna manifestacija v Gorici

V prid goriškemu zdravstvu

Na manifestaciji za goriško zdravstvo, ki je potekala v soboto, 27. novembra, je imel poseg v italijanščini in slovenščini tudi Julian Čavdek, pokrajinski tajnik Slovenske skupnosti Gorica. Objavljamo ga v celoti.

Lep pozdrav vsem, ki ste se tukaj zbrali, da izpričate svoje zahteve za javno in kakovostno zdravstvo v goriški pokrajini.

Smernice, ki se danes kažejo na širši družbeni ravni, so zaskrbljujoče, ker si vedno bolj utirajo pot rešitve, ki nosijo v sebi hibo neupoštevanja osnovnih človekovih pravic. Prav med te spada tudi pravica do zdravja. To pravico uveljavljajo in ščitijo številni mednarodni dokumenti in v Italiji je zapisana v sami ustavi. Kljub vsem tem izpričanim in

uveljavljenim temeljnim dokumentom pa danes želijo podpreti to pravico ekonomskim oz. knjigovodskim potrebam javnih financ. Seveda si ne moremo misliti, da pozornost do urejene javne bilance raznih ustanov, od dežel, pokrajin in občin, ni prioriteta. Vendar je pravica do zdravja in zdravstvene oskrbe temeljnega pomena in prav je, da smo danes tukaj in to javno potrdimo ter zahtevamo.

Ukinitve porodnišnice v Gorici bi bil zato hud udarec, ki bi prizadel v prvi vrsti mlade družine in jim ustvaril težave pri izbiri kraja, v katerem naj bi se njihovi otroci rodili. Po drugi strani bi ukinitve prizadela tudi samo naše območje, ki bi izgubilo lastno identiteto. Vsem nam ni kar tako se odpovedati temu, da bodo tudi v prihodnosti naši otroci lahko rekli "rodil

sem se v Gorici"! Želim tudi poudariti, da je to temeljnega pomena tudi za našo narodno skupnost, ki ima svoje korenine tukaj in bi jo ukinjanje porodnišnice še posebej prizadelo.

Pri tem moramo gledati z neko širino in se zavedati, da tu nismo sami. Slab kilometer od goriške bolnišnice stoji druga bolnišni-

strani so podobne težave. Med najbolj perečimi je ravno kljubovanje glavnim središčem, ki nimajo dovolj pozornosti do takih realnosti, kot sta Gorica in Nova Gorica. Skupaj se je treba boriti proti temu in dokazati, da je tukaj še ogromno neizkoriščena potenciala, ob katerem bi se rešilo marsikatero finančno

Goriška bolnišnica v južnem delu mesta

ca in nedopustno je, da leta 2010 oz. skoraj 2011 ni mogoče postaviti nobenega sodelovanja in sinergije. Na eni in drugi

vprašanje in tako zagotovilo goriškemu zdravstvu in tistim, ki bodo prišli za nami, primerne pogoje za vsakdanje življenje.

Koncertni večer v goriškem Kulturnem domu

Svojevrsna glasba avstrijske skupine Global Kryner

Med prireditve ob 29-letnici delovanja Kulturnega doma v Gorici so organizatorji vključili tudi poseben koncertni večer, tak, ki ga v Gorici nismo še slišali. V goste je v torek, 23. novembra, prišla avstrijska glasbena skupina Global Kryner, ki s svojim nastopanjem žanje uspehe po vsej Evropi. Pet glasbenikov (pozavna, klarinet, trobenta, harmonika in kitar) ter prikupna mlada pevka s temperamentnim glasom so se predstavili s svojevrsnim repertoarjem, ki vsebuje prvine narodne glasbe v slogu Avsenikov s primesmi popa, rocka in jaza. Odlični glasbeniki se duhovito poigravajo z znanimi pesmimi lahke glasbe različnih avtorjev in interpretov s posebnimi različicami aranžmajev, da so tudi zelo znane pesmi komaj razpoznavne. Vanje vpletajo solistične dele za nastopajoče instrumente, pri čemer se izkažejo vse izvajalske spretnosti

izvrstnih "muzikantov". V živahnem programu, ki je vabil na ples, a žal je to neizvedljivo v dvorani s sedeži, je prisotna publika lahko poslušala kar nekaj uspešnic iz lahke glasbe (Like a Virgin, Oye como va, Azzurro, ki jo

jkalo niti tipično jodlanje. Vse je bilo začinjeno s humorno noto, tako da so se poslušalci pošteno zabavali in preživeli lep večer ob neobičajni glasbeni mešanici. Preden so se avstrijski gostje poslovili, so postregli s pravo,

je pela dvorana, Night and Day, A night in Tunisia, Rambo Amadeus, Besame mucho (in druge). Tudi balkanski ritmi so prišli do izraza; seveda ni man-

brezbizno izvedbo skladbe Slovenija, od kod lepote tvoje, ki je ogrela srca, in pri tem pokazali, kako zelo dobro poznajo repertoar slovitih bratov

Avsenik. Medtem ko so jo oni na odru igrali, jo je občinstvo, med katerim je bilo veliko mladih, z zanosom pelo v dvorani.

Pred nastopom je goste in publiko v imenu organizatorjev pozdravila v treh jezikih Karolina Černic in nato prepustila besedo Igorju Komelu, ravnatelju Kulturnega doma, ki se je v nagovoru navezal na kulturo. Ta je po njegovem mnenju izredno živa tudi v teh hudih časih krize. Ugotavljal je namreč, da je bila minula sezona Kulturnega doma ena izmed najuspešnejših.

Med drugim je dejal, da "kultura ljudi privlačuje in jih povezuje, tako opravlja svojo nenadomestljivo družbeno vlogo". Prav zato se je zavzel, da ne bi prišlo do krčenja sredstev zanjo. Izzivalno je dejal: "Kultura stane – pravijo, koliko pa nas stane nekultura, ignoranca?" Želel je tudi, da "stisnemo pesti in združimo sile, da prebrodimo sedanje kritično obdobje tako v korist kulture kot tudi naše celotne družbe". Končal je s svojimi sanjami: prišel bo čas, ko se bodo Slovenec, Italijan in Furlan pogovarjali vsak v svojem jeziku, sogovornik pa bo vsakega razumel brez dodatnega prevajanja.

IK

Župnija sv. Martina v Doberdobu

Duhovno bogati november

V septembru smo imeli v naši vasi baklado. Organiziralo jo je kvodajalsko društvo. Kljub dežju se nas je zbralo lepo število v župnijski dvorani. Nabrane prispevke so namenili Varstveno delovnemu centru v Stari Gori pri Novi Gorici, da so lahko kupili dve blazini in dva pripomočka za prelaganje invalidnih oseb. Na oddelku imajo 18 bolnikov, ki jih je treba stalno obračati, deset pa takih, ki jim je treba pomagati na voziček, da se lahko premikajo. V tem centru je 90 zaposlenih; imajo 130 oskrbovancev, nekateri med njimi so iz zamejstva. Kvodajalsko društvo v Doberdobu je bilo ustanovljeno leta 1972 in je zelo aktivno. Za vse to gre zahvala predsedniku Aldu Jarču, ki vsa leta vestno skrbi za društvene humanitarne aktivnosti.

Na prvi november ali na vahte, kot jih imenujemo pri nas, je z razliko od prejšnjih let prišlo veliko vernikov, čeprav je bilo slabo

vreme v obeh župnijah, Jamlje in Doberdob. Večerni skupni rožni venec so popestrili šolarji s skupno molitvijo.

Po avstro-ogrske tradiciji je pri nas zahvalna nedelja, v nedeljo po svetem Martinu. Letos smo imeli v gosteh ljubljanskega stolnega prošta g. msgr. Jožeta Lapa. S kleno besedo nam je v njemu lastnem tonu predstavil dvojce kmečkih orodij, grablje in vile. Za grablje vemo, tako je povedal g. prošt, da jih rabimo, da k sebi grabimo ali vlečemo seno, zato tudi ponazarjajo našo grabeljivost, ko ne vidimo ob sebi potrebnih. Medtem ko so vile orodje s katerimi porivamo ali mečemo naprej in simbolizirajo dajanje ali podarjanje. Opozarjajo nas, da ne smemo biti

egoisti, ampak moramo videti potrebe, ki so ob nas, in kaj storiti v prid potrebnim. Ker je kadilo povzročilo med verniki kašljanje in kihanje, je g. prošt omenil, da smo s tem razkužili tudi naša grla, da bi prijazno govorili in ne rabili po nepotrebnem neprimernih besed, sočasno pa smo še dali čast Bogu. Cerkev sta okrasila naša zvesta župljana Marijo in Martin. Po maši je bil blagoslov vozil, nato pa druženje pred šolo, kjer so nam naše gospodinje pripravile najrazličnejše dobrote. Za lepo razpoloženje je poskrbela tudi godba na pihala Kras.

Na nedeljo pred sv. Martinom smo v cerkvi predstavili novo pošto znamko, ki jo je izdala pošta Slovenije. Na njej je upo-

dobljena naša cerkev z napisom Doberdob. Ker je naklada omejena, je vzbudila zanimanje, saj ima tudi svojstven pomen. Uporabna je v Sloveniji, vendar, ker ima oznako A, ima trajno veljavo in z veseljem jo bodo uporabljali vsi, ki oddajajo pošto v Sloveniji. Delček zasluge pri vsem tem gre našemu g. župniku Ambrožu Kodolji, ki nas rad razveseli s kakšno novostjo.

Marco Peric

ŠTANDREŽ Pester niz prireditev

Slovesno praznovanje zavetnika sv. Andreja

V tednu pred sv. Andrejem se je v Štandrežu zvrstilo več prireditev za pripravo na praznovanje župnijskega zavetnika. V župnijski dvorani je bilo več srečanj s starši osnovnošolcev in srednješolcev ter pogovor o domačem pokopališču. V te priprave so se vključili tudi otroci, ki so v delavnicah izdelali in okrasili lepo število adventnih venčkov. Venčke so pripravile tudi žene in dekleta in jih ponudile v nedeljo, 28. novembra, na stojnici pred cerkvijo, kjer so bile na razpolago tudi knjige Goriške Mohorjeve družbe.

V soboto sta se v domači cerkvi predstavila znani basbariton iz Argentine Luka Debevec Mayer in sopranistka Ani Rode, ki sta ob spremljavi mladega Roka Juhanta odlično izvedla recital duhovnih pesmi in z njimi navdušila prisot-

Podelitev Klasa gospe Vilmi Brajnik (foto DP)

ne. Nedeljska sveta maša, ki jo je v slovenščini daroval nekdanji tržaški škof msgr. Evgen Ravignani, je bila posebno slovesna. Škof je tudi blagoslovil adventne venčke, ki so jih pripravili otroci. Ob koncu svete maše se je zahva-

lil vsem, ki so lepo sodelovali, posebno je pohvalil petje cerkvenega zbora, ki ga je vodila Tiziana Zavadlav, na orgle pa spremljal Silvan Zavadlav.

Po sveti maši je bila na trgu pred cerkvijo podelitev priznanja Klas

2010 v organizaciji domačega rajonskega sveta. Letos je Klas prejela Vilma Brajnik, rojena v Štandrežu 14. junija 1928. Kot mlado sedemnajstletno dekle so jo zaradi aktivnosti v narodnoosvobodilnem boju najprej zaprli, nato pa februarja 1945 internirali v nacistično taborišče. Po vojni se je zaposlila v tovarni in bila vedno občutljiva za delavska vprašanja in pravice Slovencev v Italiji. Dvakrat je bila izvoljena v goriški občinski svet in tudi v rajonski svet. Je predsednica štandreske sekcije VZPI-NPI in članica Združenja političnih deportirancev. Predsednik Republike Napolitano jo je imenoval za Viteza republike. Na podelitvi Klasa je spregovoril tudi goriški župan Ettore Romoli. Utemeljitev priznanja sta prebrala predsednik Marjan Breščak in Nataša Paulin. Nedeljski večer je popestril kobarški avtor Borut Škocir s prijatelji, ki je izvedel koncert duhovne ritmične glasbe v domači cerkvi. Pesmi izražajo doživljanje vere in osebnega odnosa z Bogom. Za razne pobude je poskrbela župnija ob sodelovanju z rajonskim svetom in društvom Štandrež.

Damjan Paulin

ŠTANDREŽ Koncert ob prazniku farnega zavetnika

Luka Debevec Mayer je spet zablestel

črnske duhovne do Alvareza, Adama in drugih) je uvodoma spregovoril tudi sam.

Luki Debevcu Mayerju, ki redno sodeluje v slovitim Teatru Colón v Buenos Airesu, nastopa pa tudi na drugih odrih v Južni Ameriki, je argentinsko združenje glasbenih kritikov podelilo nagrado za najboljšega pevca države l. 2004 in tudi lani. Že vrsto let nastopa tudi na Slovenskem in v zamejstvu (doslej v približno 200 cerkvah). V soboto je vsako pesem odpel kot pravo molitev, v vsako je vložil

veliko sebe. Njegovi *fortissimi* segajo do mozga, *pianissimi* pa naravnost ganejo. Šlo je za prvovrsten glasbeni dogodek, ki - kot je povedal župnik Karel Bolčina - je duhovno obogatil začetek adventnega časa. Sam pevec se je po ovacijah, ki je poslušalcem prislužila dva občutena dodatka, zahvalil za tople in iskren sprejem. Dodal je, da sta s sopranistko ta večer pela za bolnega prijatelja iz bližnje vasi, ki je veliko naredil za vse Slovence; zato, "dragi Silvan, vso korajžo in moč"! / DD

Združenje cerkvenih pevskih zborov Gorica Mala Cecilijanka 2010

Mala Cecilijanka, ki jo že desetletja prireja Združenje cerkvenih pevskih zborov - Gorica, bo v sredo, 8. decembra, na praznik Brezmadežne, v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Potekala bo v dveh delih: prvi se bo pričel ob 15.30, drugi pa ob 18. uri. Nastopilo bo 18 zborov, od Plešivega do Devina ter gosta iz Trsta in Slovenije. Nastopili bodo: OPeZ osnovne šole iz Romjana - vodi Lucija Lavrenčič Terpin, Mali OPeZ F. B.

vic, Mladinski pevski zbor Rupa-Peč - vodi Zulejka Devetak, OPeZ Sovodnje-mali - vodi Jana Drasič, OPeZ Plešivo - vodi Martina Hlede, Otroški cerkveni pevski zbor Štandrež - vodi Lucrezija Bogaro, Mladinska pevska skupina Kremenjak - vodi Kristina Frandolič, OPeZ Sovodnje - vodi Jana Drasič, OPeZ Vrh Sv. Mihaela - vodi Karen Ulian, OPeZ cerkve Kristusa Odršenika Nova Gorica - vodi Ana Faganel, Mladinski zbor Ladja - vodi Marja Feinig in OPeZ Emil

Sedej - vodi Stefania Beretta, OPeZ OŠ Josip Abram-Pevma - vodi Marta Ferletič, OPeZ Rupa-Peč - vodi Zulejka Devetak, OPeZ F. B. Sedej - vodi Martina Hlede, Katizbor iz Trsta - vodi Carlo Tommasi, OPeZ Veseljaki - vodi Lucija Lavrenčič Terpin, OPeZ Štmaver - vodi Nadja Ko-

Komel - vodi Damijana Čevdek Jug. Iz programa je razvidno, da se nam obeta bogata revija otroških in mladinskih zborov, na kateri bo nastopilo več sto mladih pevcev s pestrim sporedom ljudskih in umetnih pesmi. Vabimo vas, da se je udeležite.

Obvestila

Kulturni center Lojze Bratuž sporoča, da napovedani koncert ruskega zbora "Pesmi Rusije", predviden za soboto, 4. decembra 2010, odpade zaradi birokratskih zapletov.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v torek, 28. decembra, tradicionalno silvestrovanje v Pineti pri Gradežu v hotelu Ai Pini. Odhod iz Doberdoba in Gorice ob 16. uri. Srečanje v Pineti ob 17. uri. Vpisujejo do zasedbe razpoložljivih mest na avtobusu Saverij R. (tel. št. 0481 390688), Marija Č. (tel. 0481 390697), Ivo T. (0481 882024), Dragica V. (tel. 0481 882183), Rozina F. (tel. 347 1042156). Na račun 20 evrov. **Katoliška knjigarna** išče sodelavko-ca od 18. do 35. leta starosti za 6-mesečno prakso. Tel. 0481 549754.

Čestitke

Na tržaški fakulteti za psihologijo je te dni doktorirala Neva Klanjšček, profesorica klavirja na SCGV Emil Komel. V disertaciji je obravnavala temo s svojega specifičnega področja (Studio sperimentale sull'effetto dell'ascolto di un brano sulla prestazione pianistica). Z njo se veselijo vsi komelovci.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 3.12.2010 do 8.12.2010)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, **razen ob četrtnih in nedeljah**, od 21.30 do 22.30. Spored:

Petek, 3. decembra (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 4. decembra (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 6. decembra (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - Zanimivosti doma in po svetu - Obvestila.

Torek, 7. decembra (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 8. decembra (v studiu Danilo Čotar): Izbor Marijinih pesmi.

Ani Rode, Luka Debevec Mayer, Rok Juhant

Na predvečer osrednjega praznovanja sv. Andreja v Štandrežu je 27. novembra v farni cerkvi še enkrat kot solist zablestel basbariton Luka Debevec Mayer iz Argentine, na Goriškem že "stari" znanec, ki vedno znova preseneča s kakovostjo svojih glasbenih zamisli. Tokratni nastop je bil eden izmed trinajstih njegove jesenske turnee po Sloveniji in zamejstvu. Večkrat je že nasto-

pil s sakralnimi skladbami, letos pa je ob spremljavi mladega organista Roka Juhanta - nekaj pesmi je zapel v duu z odlično sopranistko Ani Rode, sorojakinjo iz Argentine - ponudil domiselno izbran repertoar duhovnih pesmi različnih slogov in v različnih jezikih: o povezavi med različnimi "kamenčki" glasbenega mozaika (od Sattnerja in Stradelle ter Dvoraka prek Beethovna, Gounoda, Puccinija,

Prosvedno društvo Vrh Svetega Mihaela v sodelovanju z župnijo Gabrje-Vrh je pripravilo v ponedeljek, 29. novembra 2010, večer na temo: **Krašenje cerkve in doma: nekaj praktičnih nasvetov, da bo s cvetjem naš dom lepši.** Ana, Reni in Marinka so s svojo spretnostjo in ustvarjalnostjo navdušile vse udeležence srečanja, ki so odšle domov s polnim košem novih idej. / (kt)

Orgle, klavir, violina in poezija v Ronkah Večer v spomin na Bernardko Radetič

V cerkvi sv. Lovrenca v Ronkah je bil v petek, 19. novembra zvečer, v prireditvi društev Jadro in Tržič prisrčen glasbeni večer z orgelskim koncertom v spomin na ustanoviteljico in prvo predsednico društva Tržič ter plodno kulturno delavko Bernardko Radetič ob petletnici njene prerane smrti. Skladbe iz primernega repertoarja tujih avtorjev je na orgle igral Mirko Butkovič, na klavir Eva Dolinšek, na violino pa Ana Cotič. Mojca Dolinšek je zrecitala poezijo Ljubke Šorli in Ivana

Štante. Prisotne je uvodoma pozdravila Lucia Germani, ki se je spomnila Bernardke, "zvezde repatice", in njenega dela. Občinstvo, med katerim so bili še najbolj številni domačini, je s toplim in navdušenim aplavzom nagradilo izvajalce. Večer je sklenil župnik Renzo Boscarol, ki je poudaril pomen takih pobud, ki so obenem molitev in dokaz prisotnosti slovenskega življa. Prireditve se je v prijetnem in sproščenem vzdušju nadaljevala ob obloženih mizah v bližnjem župnišču.

SLOVENSKA DUHOVNJA
SKUPNOST DRUŽIN SONČNICA
KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

SVETI MIKLAVŽ

bo obiskal naše otroke v Domu Franca Močnika
v nedeljo, 5. decembra, ob 11. uri

Goriški birmanci pripravljajo presenečenje
Pokaži, kaj znaš - Režija Franko Žerjal

Udeležbo potrdite na Miklavžev urad v jutranjih urah
na tel. 0481 531445

DRUŠTVO ARS

vključno vabi na odprte prodajne likovne razstave v dobrodelne namene

UMETNIKI ZA KARITAS

o dobrodelnem namenu razstave bo spregovorila Jožica Ličen
o umetnikih in likovnih delih Anamarija Štiblj Šajn

galerija Ars na Travniku, Gorica
četrtek, 9. decembra 2010, ob 18. uri

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
SLOVENSKA DUHOVNJA SV. IVANA

vabita na večer

PO POTEH SV. PISMA STARE IN NOVE ZAVEZE V SLIKI IN BESEDI

večer bosta oblikovala prof. Bogdan Trošt in prof. Mirjam Bratina

Kulturni center Lojze Bratuž
petek, 10. decembra 2010, ob 20.30

50-letnica Papeškega slovenskega zavoda v Rimu Slovenik oblikuje zrele duhovniške osebnosti

Slovenski škofje pri svetem očetu

“Lepo pozdravljam vse, ki ste prišli k praznovanju petdesete obletnice Papeškega slovenskega zavoda v Rimu. Skupaj z vami, dragi prijatelji, se veselimo obilnih sadov, ki jih je Bog po tej ustanovi podelil Cerkvi na Slovenskem in drugod. Vse, ki danes tvorite skupnost 'Slovenika', spodbujam, da si dosledno prizadevate za rast v modrosti in v sleherni kreposti, da boste resnično sol zemlje in luč sveta. Slovenija in ves svet potrebuje modrih, pogumnih in zvestih pričevalcev za Kristusa! Ob tej slovesni priložnosti vam prav rad podelim apostolski blagoslov!” S temi besedami je v sredo, 24. novembra, papež Benedikt XVI. pozdravil predstavnike Slovenika ob sklepu splošne avdience. Po nagovorih so se nadškof Anton Stres, nadškof Franc Kramberger in škofje Andrej Glavan, Stanislav Lipovšek, Jurij Bizjak in Metod Piriš v dvorani Pavla VI. osebno srečali z njim.

Dan prej so se praznovanja ob jubileju udeležili slovenski škofje, Slovenci, ki živijo in delajo v Rimu, ter prijatelji zavoda, predvsem pa sedanji in nekdanji “slovenikarji” ter služni rektor v pokoju, apostolski protonotar msgr. Jezernik. Tja so prišli, da bi se spomnili ustanoviteljev, sodelavcev in dobrotnikov, ki so prispevali, da je Slovenik

zaživel kot za Slovence pomembna izobraževalna ustanova. Slovesno zahvalno mašo ob somaševanju 65 duhovnikov je ob 10. uri daroval kard. Franc Rode, prefekt Kongregacije za ustanove posvečenega življenja in družbe apostolskega življenja. Maše se je udeležila tudi veleposlanica RS pri Svetem sedežu Maja Marija Lovrenčič Svetek. V nagovoru se je kardinal najprej zahvalil Bogu za 50 let delovanja zavoda, nato je povzel zgodovino zavoda, ki ima pomembno vlogo za Cerkev na Slovenskem, in spregovoril o poslanstvu duhovnika. Dekret o ustanovitvi zavoda “Collegium Slovenorum in Urbe” je 22. novembra 1960 izdala Kongregacija za semejništvo in univerze na željo ljubljanskega škofa Antona Vovka in po prizadevanju p. Antona Prešerna, generalnega asistenta Družbe Jezusove za slovanske dežele. Prvi rektor je bil p. Prešeren, študijski prefekt prof. Janez Vodopivec, spiritual p. Vladimir Truhlar. L. 1965 je po-

Dr. Matija Ogrin

drugi ustanov. Načrte za zidavo je usklajeval msgr. Jezernik in 9. maja 1969 je papež Pavel VI. blagoslovil temeljni kamen. Številni dobrotniki iz slovenskega izseljenstva in zamejstva so s svojimi prispevki podprli načrte za novo hišo. Ker se je ponudila možnost za ugoden nakup že zgrajene primerne hiše na cesti Appia Nuova 884, kjer je sedež zavoda še danes, so se odgovorni odločili za to varianto. Prenovljeno zgradbo, ki so jo s svojimi deli oplešali slo-

venski umetniki, so slovenski škofje blagoslovili 20. junija 1973 in takrat je papež Pavel VI. zavod Slovenik tudi uvrstil med papeške ustanove. Msgr. Jezernik je bil imenovan za rektorja l. 1972 in je to službo opravljal do l. 2001, ko ga je nasledil msgr. Jožko Pirc. Ob 30-letnici zavoda je Slovenik obiskal Janez Pavel II., kar je bilo za gojence nepozaben dogodek. Ustanova je namenjena duhovnikom študentom, je dejal kardinal v svojem nagovoru. “V teh letih bivanja v Večnem mestu naj bi se poglobljali in rasli v zavesti svojega poslanstva in veličine duhovništva”. Duhovnike je pozval, naj rečejo popoln “da” Božji besedi, tako da se povsem predajo Kristusu, da vzpostavijo z Njim jasen, prosojen, trden odnos, da zavržejo vsako dvomljivo navezanost in se Mu izročijo z nedeljenim srcem. V razumevanje Besede lahko globlje prodrejo, če so ponižni. To je ena temeljnih nalog, ki stojijo pred študenti Slovenika: “ob premišljevanju Božje besede se polagoma oblikovati v zrele, odgovorne, pristne človeške in duhovniške osebnosti. (...) Tisto najvišje, za kar se mora duhovnik truditi in za kar so providencialna leta študija v Rimu, je osebna svetost. (...) To je Božja volja, vaše posvečenje. (...) V sveti znanosti izučeni, v svetosti življenja utrjeni - taki duhovniki naj se iz Slovenika vračajo v domovino. V pripravi takih duhovnikov je njegova naloga”.

Pri vstopu v zavod je ljubljanski nadškof Anton Stres opoldne, po molitvi Angel Gospodov, blagoslovil jubilejno obeležje in mozaik p. Marka Rupnika, ki prikazuje Marijino oznanjenje; o njegovem duhovnem pomenu je spregovorila s. Nataša Govekar iz Centra Aletti. Na okrogli jubilej bo odslej spominjala tudi plošča z napisom: “Bogu v slavo, ustanoviteljem in dobrotnikom v hvaležen spomin 2010”. Ob 16. uri je v zavodski dvorani potekala še slavnostna akademija z govorom akademika, literarnega kritika in zgodovinarja dr. Matija Ogrina. Zvečer so v kapeli zavoda pripravili še orgelski koncert cistercijskega oblata br. Gaudencija (Toneta) Potočnika. V bližnji prihodnosti bo pri založbi Družina izšel zbornik ob jubileju zavoda, ki ga je uredil dr. Edo Škulj.

Zahvalno bogoslužje s kard. Rodeom

PIKA NA (PESM)I Majda Artač Sturman

Cvilimož

Cvilimožek,
debel možek,
ima hlače
dopetače,
a trebušček ves napet,
da ne more z njim na led.
Če za trebuh kdo ga stiska,
glasno cvili, tenko piska
skozi usta, skozi nos,
zgoraj v suknji, zdolaj bos.
Se bi škornje rad imel,
da na noge bi jih del,
ako bi mu trebuh dal
priopogniti se do tal.

Frans Levstik (1831 - 1887)

Ob Levstikovi pesmi se mi utrjejo spomini na moje otroštvo in na nežna leta mojih dveh zdaj že odraslih otrok, pred očmi mi zako-

rakajo piskajoče igračke in pisani celuloidni pajaci, ki se (prav tako kot v znani Menartovi poeziji) vedno spet postavi na noge. Res je, da v decembru, času adventnega pričakovanja in svelega Miklavža, vsak izmed nas spet postane otrok. In tudi prilika za branje pesmi je v toplem družinskem vzdušju božičnih praznikov precej več kot skozi vse leto. Zato ne bo nič narobe, da si privoščimo kak bisserček iz slo-

venske zakladnice otroškega pesništva, najbolje, da osvežimo spomin na danes morda med mlajšimi malce pozabljene pesnike, npr. Frana Levstika. Izbor njegovih in pesmi drugih besednih ustvarjalcev, ki so pisali tudi za otroke, je z naslovom Najdihojca in Ciciban izšel leta 2007 pri Celjski Mohorjevi družbi.

Naj ob Cvilimožku poleti naša fantazija, naj se sprostí naša domišljija. Znašli se bomo v svetu piskajočih igračk, nagajivih otrok, kot je Najdihojca, palček naš, spomnili se bomo še na včasih zelo aktualne pesmi Josipa Stritarja, od Žabje svatbe (kdo ne pozna uglašbitve Vinka Vodopivca?) do pesmi Oba junaka, Vojaki... Pa še verzov iz pesmi V šoli: “Ti tam šesti v drugi klopi, / koliko je šestkrat pet?” / Majhen mož na prste stopi: / “Petkrat šest je trideset!” in tako naprej. Škoda bi bilo, da bi ob krasnih zvočnih pesmicah sodobnih mladinskih in otroških pesnikov, ki jih prebiramo v prikupno ilustriranih slikanicah in otroških revijah, pozabili na pesmi klasikov slovenske književnosti!

In memoriam

Umrli je msgr. Jožko Kragelj

V torek, 30. novembra, so na pokopališču v Marijinem Celju nad Ligo pokopali msgr. Jožka Kraglja. Pogrebna maša za pokojnim duhovnikom je bila v Logu pri Vipavi, kjer je g. Kragelj zadnji dve leti bival v tamkajšnjem domu za ostarele.

Eden izmed najbolj znanih primorskih duhovnikov, 91-letni župnik, nekdanji politični zapornik, pisatelj in publicist Jožko Kragelj je umrl v domu upokojevcv v Vipavi v soboto, 27. novembra.

Rodil se je v Modrejcah pri Mostu na Soči leta 1919. Študiral je v Gorici in tu je bil leta 1942 tudi posvečen v duhovnika. Na Gorico je ostal navezan do smrti, zadnja leta je tudi več časa živel v mestu ob Soči, najprej v Zavodu Sv. Družine, nato v Duhovniškem domu v Semeniški ulici. V Gorici je msgr. Jožko Kragelj izdal več knjig.

Na zloglasnem povojnem “tolminskem procesu” je bil msgr. Jožko Kragelj obsojen na smrt, dejansko pa je v zaporih presedel skoraj osem let, več kot leto dni so ga hodili buditi ob ranih urah in ga vedno tudi odpeljali iz celice, takrat je bil obsojen na smrt, sicer že pomiloščen, a sam ni vedel za pomilostitev in je zato bil vedno znova prepričan, da ga peljejo na strelišče. O tem svojem trpljenju je leta 1990 izdal spomine Moje celice, v katerih pa ne manjka zanj značilnega humora.

Po prestani kazni v zaporu je upravljal številne župnije na Goriškem, ob tem pa pridno pisal in objavljaj. Njegovo pisanje odraža veliko ljubezen do slovenstva in primorskih ljudi, zvestobo katoliški Cerkev, občudovanje do velikanov naše zgodovine in do naše kulturne dediščine. Že leta 1975 je izdal zbirko črtic Moja Tolminska, leta 1991 roman Simon iz Ruta o Simonu Kosu, ki je bil ustreljen na Opčinah po II. tržaškem procesu. Pred tremi leti je v romanu Iz vojne v novo življenje popisal povojne preizkušnje naših ljudi v Benečiji. Nekaj let je tudi skrbno urejal Trinkov koledar. Msgr. Jožko Kragelj je izdal zbrane spise duhovnikov Josipa Abrama - Trentarja in Stanka Staniča, v vrsti knjižic je predstavil Vinka Vodopivca, Ivana Trinka, Petra Butkoviča in druge osebnosti, primorske žrtve komunizma, znamenite primorske duhovnike in misijonarje ter veliko umetnostno pomembnih primorskih cerkva na obeh straneh meje.

Kratki

Marko Kravos v Vrbi

Gorenjski muzej bo v petek, 3. decembra 2010, ob 17. uri, v Prešernovi rojstni hiši v Vrbi, priredil urico poezije z nagajencem Prešernovega sklada Markom Kravosom. Pogovor bo vodil Jaka Košir.

Ljubljana / Razstava 9 + 9 Knjige umetnika in umetniki

V Mednarodnem grafičnem likovnem centru v Ljubljani so v torek, 23. novembra, odprli razstavo z naslovom 9 + 9 Knjige umetnika in umetniki. Razstavo, ki je del programa Ljubljana, svetovna prestolnica knjige, sta odprla župan Zoran Janković in član uprave družbe Lek, ki je pokrovitelj razstave, Samo Roš. Kustosa razstave sta Božidar Zrinski in Breda Škrjanec. Devet slovenskih umetnic in umetnikov je izdelalo devet novih avtorskih projektov, postavitev in galerijskih ambientov v devetih razstavnih sobanah Mednarodnega grafičnega likovnega centra. Pripravili so jih na podlagi del iz zbirke, ki jo hrani center. Vsak izmed povabljenih ustvarjalcev si je med pregledovanjem gradiva izbral eno ali več umetniških del. Ta so postala izhodišče

za razmišljanje o njihovi vsebini, predstavitvi v galerijskem prostoru in hkrati povod za reinterpretacijo z lastnimi avtorskimi projekti, ki so realizirani izključno za razstavo. Nastala so nova vsebinska in teoretična izhodišča za razumevanje knjige umetnika, pa tudi muzejskega in galerijskega dela. Zbirka avtorskih publikacij in knjig umetnika je začela nastajati leta 2001, po donaciji Francoskega kulturnega centra, in trenutno šteje 3782 predmetov. V njej so dela pomembnih predstavnikov avantgard šestdesetih in sedemdesetih let dvajsetega stoletja ter kasnejših. Knjiga umetnika, fenomen dvajsetega stoletja, se je izoblikovala v ideološkem kontekstu šestdesetih let in je postala prvovrsten demokratičen umetniški produkt, saj so priročne in poceni knjižne izdaje dobro utelešale dematerializacijo umetniških projektov, promovirale nove oblike ustvarjanja in širile nove ideje.

Goriška Mohorjeva družba / Knjižna zbirka 2011 Knjižne novosti za odrasle in otroke

Tudi letošnja jesen je prinesla nove mohorjevke na knjižne police. Krstno predstavitev so tri nove publikacije Goriške Mohorjeve družbe doživele v galeriji Ars na Travniku v Gorici 25. novembra, dan kasneje v Tržaški knjigarni, v Ljubljani pa 29. novembra. Knjižni dar Mohorjeve družbe je vedno priložnost za praznik, je uvodoma povedal predsednik GMD msgr. Oskar Simčič. Lepo je videti nove obraze in avtorje, iz ust katerih lahko bralci izvejo, iz katerih vrelcev prihaja na dan to, kar je napisano. V odsotnosti dolgoletnega urednika koledarja g. Jožeta Markuže,

ki je bil prejšnji teden zadržan v Rimu ob zlatem jubileju Papeškega zavoda Slovenika, je o zborniku, okrog katerega nastaja zbirka, spregovoril tajnik GMD Marko Tavčar. Prvi del je tradicionalno posvečen astronomskim podatkom, ki jih že več desetletij s strokovnostjo ter "z dušo in srcem" pripravlja astronom in fizik Pavel Zlobec. Devet glavnih sklopov koledarja vsebuje številne prispevke, posvečene krajevni in vesoljni Cerkev, pričevanjem in razpravam z različnih področij in s poglobitvami o aktualnih temah, naši politiki, šolski problematiki, jubilejem in pomembnejšim obletnicam, družbenopolitičnim

zapisom o dogodkih, ki so zaznamovali prejšnje leto, delovanju treh sestrskih Mohorjevih družb, spominskim zapisom, razvejeni kulturni dejavnosti naših ustanov in zvez, ki predstavljajo hrbtnico prosvetnega delovanja, mladim v skavtizmu in športu. Vmes je objavljenih dvanajst pesmi Majde Artač Sturman in p. Vladimirja Kos, ob koncu pa leposlovni zapis Brune M. Pertot. Bogato je barvno fotografsko gradivo, ki primerno dopolnjuje najrazličnejše zapise, posebno dragoceni pa so posnetki Silvana Pittolija, pravi etnografski dokumenti, ki poleg naslovnice krasijo koledarski del zbornika: gre namreč - kot je povedal foto-

A. Arko, P. Bertolini Grudina, A. Volk Zlobec, S. Pittoli in M. Tavčar (foto DPD)

se pri založbah odločili spomladi, je dejal Tavčar; msgr. Simčič je o njej povedal, da jo odlikuje domač in obenem moderen pristop, prof. Marija Češut pa je poudarila avtorjev čudoviti jezik. Pisatelj sam je o vsebini romana dodal, da je njen protagonist premožen Slovenec, ki se po dolgih, razburkanih in

graf, član Skupine 75 - za pričevanja o vsakdanjem kmečkem življenju in delu v Števerjanu nekoč in danes, o času, ki mineva, o naravi, ki se vsako leto obnavlja. Gre za izbor fotografij - najstarejša izmed njih upodablja avtorjevega deda pred 50 leti, v času, ko so se v Števerjanu še ukvarjali z žitom - od 30. oktobra dalje na ogled na razstavi *Spomini* na Bukovju. Tavčar je predstavil tudi Naš koledar 2011, ki ga bogatijo fotografije gorskega cvetja Danijela Čotarja; stenski koledar, ki ga Mohorjeva izdaja v sodelovanju z Duhovsko zvezo iz Trsta, vsebuje tudi dragocen in uporaben naslovnik cerkvenih ustanov in duhovnikov. Anamarija Volk Zlobec je predstavila svojo knjigo *Na počitnice gremo!*, ki jo je ilustrirala Paola Bertolini Grudina in je seveda posvečena otrokom. Pravljičica, v kateri kot glavni junak napetih, strah vzbujajočih in tudi zabavnih zgodbic nastopa pujsek Dolfek, želi obrazložiti malim bralcem pomembnost dela, pa tudi zabave, je povedala avtorica; za primerne risbe se je zahvalila ilustra-

torki, ki je znala pristrčno naslikati usmiljenje in dobroto, vrednoti, ki ju pisateljica postavlja na srce otrokom. Za lektoriranje se je zahvalila Zori Tavčar Rebula, za grafično oblikovanje Walterju Grudini, za podporo pri ustvarjanju svoji družini, za izdajo knjige pa Mohorjevi družbi in še posebej gospe Mirjam. Paola Bertolini Grudina je ugotovila, da so otroci v današnjem času, ki jih z vseh strani obsipava s podobami, drugačni, spremenjeni. Zato se skuša pri svojem delu stalno prilagajati razmeram in prenavljati, da bi bile risbe zanje zanimive in privlačne. Na podlagi izkušenj, nabranih na knjižnih sejmih doma in v tujini, je založbi svetovala, naj ubere novo pot, na kateri naj išče inovativnih prijemov, toda v zvestobi otroški psihologiji in sporočilom, ki so za malčke primerna. Knjižno zbirko dopolnjuje roman *Dom*, ki ga je "na prijazno prigrizanje" Mohorjevih družb iz Celja, Celovca in Gorice napisal Andrej Arko. Za skupno večernico, ki nudi bralcu pravi užitek, so

"ranjenih" letih vrne na svoj denacionalizirani in opustošeni dvorec. Naslov "Dom" se nanaša na rodno grudo, domovino, očetnjavo. Pri tem je imel avtor pred sabo vse tri Slovenije, je povedal: matično domovino, to, čemur smo do pred nekaj leti pravili zamejstvo, in izseljensko stvarnost. V zgodbo je skušal vlti občutek domotožja, ljubezni do domovine, vse to, kar izseljeni rojaki bolj čutijo do svojih korenin in izročila v primerjavi s tistimi, ki živijo doma in nimajo pravega odnosa do svoje države in jezika. Izpostaviti je hotel, sicer ne na polemičen način, razkorak med enimi in drugimi Slovenci. Tavčar je na koncu omenil naslove letošnje bogate bere: navedel je Dnevniške zapise 1943-45 msgr. Rudolfa Klinca, ki jim je založba posvetila posebno pozornost, nato zbornik o Marku Vuku, Spominske zapise Marjana Terpina, pravljičico Marize Perat Metla Pika, ponatis Čotarjeve uspešnice o si-rarstvu in znamenite Kacinove slovniče, pa še knjigo capt. Sullija-Sulčiča o nafti in druga dela. / DD

Predstavitev mohorjevkv v Tržaški knjigarni (foto IG)

BOŽIČ 2010 V GORICI

V GORICO SE VRAČA TRADICIONALNI
SEJEM SV. ANDREJA

POLNO ZABAVE IN VESELJA S POSEBNIMI ATRAKCIJAMI!

4. 5. in 6. DECEMBRA

stojnice v Raštelu, na Travniku in v ulici Mazzini

OD 4. DO 6. DECEMBRA

številni razstavljalci in prodajalci bodo oživelili ulice obnovljenega mestnega središča od Travnika tja do Verdijevega Korza in Korza Italije

4. decembra bo v zgodovinski ulici delle Monache še posebej veselo, tu bo prva **mednarodna tržnica "Italija-Slovenija"** za otroke med 10. in 14. letom starosti

Vsak petek, soboto in v predprazničnih dneh, od 20.30 dalje, bodo dj in očarljive svetlobne igre popestrile "dolge noči" Božiča 2010 v Gorici

SOBOTA 4. DECEMBRA ob 10.30

otvoritev drsališča na Travniku s predstavo šole "Artistico Ghiaccio Pontebba" v nadaljevanju glasba in zabava za majhne in velike!

Božič v Gorici se nadaljuje... na Travniku z božično tržnico od 16. do 22. decembra... in seveda tudi s Silvestrovanjem

Za Božič
uživaj v
Gorici!

Kratke

Poseg deželnega svetnika Igorja Gabrovca / Dežela naj spet financira sklad za slovensko narodno skupnost

Dežela naj s proračunom za prihodnje leto ponovno financira sklad za slovensko narodno skupnost, ki ga predvideva deželni zaščitni zakon iz leta 2007. Tako je poudaril svetnik SSk Igor Gabrovec v sklopu razprave v 6. stalni komisiji deželnega sveta, ki je obravnavala osnutek deželnega proračuna za leto 2011. "Prispevek krovni organizaciji, ki je ločeno določen, je v začetni dotaciji tako kot že lani ponovno znižan za dobro četrtino, deželni sklad pa iz nekdanjih 240.000 evrov še vedno izničen, tako kot ostajata tudi letos prazna sklada za investicije v nepremičnine slovenske manjšine in za pobude večjih razsežnosti", je še poudaril deželni svetnik Gabrovec. V nadaljevanju je predstavnik Slovenske skupnosti odborniku Eliu De Anni priznal, da se je Dežela angažirala v prvi osebi v odnosu do rimske vlade, ki je naposled že v pristojni komisiji poslanske zbornice ponovno uravnovesila finančno postavko za slovensko narodno skupnost. "To pa še ne pomeni, da lahko deželna vlada nadaljuje na poti ohranjanja na čisti ničli lastnega sklada, ki ga je - z razliko od državnega - sama ustanovila z lastnim deželnim zakonom št. 26 leta 2007 in ga je dolžna tudi financirati z lastnimi sredstvi", je mnenja deželni svetnik Gabrovec, ki je upravi priporočil, da že v fazi sprejemanja finančnega zakona okrepi tudi dotacijo za obe krovni organizaciji kot lani, ko se je začetnim 200.000 evrom iz finančnega zakona v rebalansu seštel še 56.000 evrov.

Približno 25% reza je bil deležen tudi prispevek (od lanskih 42.000 evrov na 30.000 evrov) Tržaški univerzi za usposabljanje učnega kadra za slovenske oz. dvojezične šole. Odbornik Molinaro je krčenje uokviril v splošno srednje zmanjšanje dotacij za podobne namene. Finančne postavke za SSG so letos nespremenjene, medtem ko beležijo določena krčenja številne druge kulturne ustanove na deželnem območju. Gabrovec je opozoril tudi na nerazumljivo izničenje prispevkov za promocijo furlanskega jezika v medijih, ki je predmet svetovalčeve interpelacije izpred poldruga meseca. V svoji repliki je odbornik za kulturo in jezikovne identitete De Anna priznal, da se je predsednik Renzo Tondo pred predstavniki stranke Slovenska skupnost in slovenskim veleposlanikom Mirošičem obvezal, da bo resno preveril možnost "refinanciranja" deželnega sklada za slovensko narodno skupnost, sicer pa je odločitev prenesel na razpravo v deželnem svetu. Ta bo v tednu pred Božičem tudi dokončno sprejel finančne dokumente za prihodnje leto.

O Prešernu v šoli

Z disertacijo Poezija Franceta Prešerna v srednješolskih učbenikih in njena recepcija je julija doktoriral na ljubljanski univerzi prof. Zoran Božič iz Nove Gorice, ki že trideset let poučuje slovenščino na tamkajšnji Srednji ekonomski in trgovski šoli, sedmo leto pa je asistent za književnost na Fakulteti za humanistiko Univerze v Novi Gorici. Študija je pred kratkim izšla pri založbi Tangram v Ljubljani z naslovom Slovenska literatura v šoli in Prešeren. Avtor, ki je po rodu Primorec, a je mladost preživel v Kranju, je leta 1978 diplomiral iz slovenščine in primerjalne književnosti na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Družino si je ustvaril v Novi Gorici, kjer se je tudi zaposlil. V svoji disertaciji med drugim temeljuje "predlog za recepcijsko aktualizacijo Prešerna, tj. profizikacijo njegovih pesmi, ki učinkovito nadomešča manj simpatično jezikovno modernizacijo in poopombljenje" (iz ocene dr. Mirana Hladnika). V svoji kritični in sveži analizi temeljito obravnava tudi predstavljanje Franceta Prešerna v učbenikih, ki so po vojni izšli v Trstu in Gorici. Ob 210-letnici rojstva Franceta Prešerna (3. dec. 1800) prireja Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta v ponedeljek, 6. decembra, razgovor o teh temah z avtorjem in s prof. Tatjano Rojc. To bo ob 20.30 v Peterlinovi dvorani v ul. Donizetti 3 v Trstu. Godalni kvartet Podokničarji iz Nove Gorice bo ob tej priložnosti z nekaj skladbami počastil 210. obletnico Prešernovega rojstva. Knjižnica Dušana Černeta pa bo razstavila naše povojne učbenike slovenske književnosti.

Škoda zaradi divjadi

Kmetovalci iz tržaške pokrajine, ki so utrpeli ogromno škodo zaradi merjascev in druge divjadi na obdelanih površinah, bodo lahko za letos računali na nekaj čez petdeset tisoč evrov vreden sklad za odškodnine. "Res je, da škoda daleč presega zmogljivost sklada, ki ga bo potrebno v prihodnje še okrepiti, vendar je tudi treba upoštevati, da se je odškodninski sklad z ozirom na lansko leto več kot podvojil", poudarja deželni svetnik Slovenske skupnosti Igor Gabrovec, ki je zaradi nevzdržnega stanja ob nekontroliranem povečanju števila merjascev in druge divjadi že večkrat posegel na vseh nivojih deželne uprave, od odbornika za kmetijstvo pa vse do pristojnih funkcionarjev. Pred dvema mesecema je bilo na pobudo svetnika Gabrovca srečanje med deželnim odbornikom Claudiom Violinom in pokrajinskima odbornikoma za kmetijstvo Walterjem Godino (Tržaška) in Maro Černic (Goriška). Zlasti Černičeva je odborniku in pristojnim funkcionarjem nazorno prikazala kar nekaj možnih rešitev, zato da se škoda zaradi divjadi omeji in vzporedno s tem tudi okrepi deželni sklad za odškodnine. Ta je zaradi nepravilnih kriterijev porazdeljevanja prispevkov, ki so nagrajevali predvsem območni obseg posameznih pokrajin, oškodoval Tržaško in Goriško. Zato so pristojni uradi nekoliko popravili kazalnike, ki odslej pravičneje upoštevajo razmerje med številom evidentiranih in odstreljenih merjascev ter površino območja. Iz tega izvira podvojitvev sklada Tržaški pokrajini in približno tridesetodstotni povešek za Goriško. Sklep mora formalno potrditi deželni odbor, ki pa nima razlogov, da bi zavlačeval ali spreminjal odločitev, ki je že dosegla zeleno luč skupščine Občin in Pokrajin. "Kmetovalci na tržaškem Krasu in v Bregu čakajo na odškodnine že od leta 2007 dalje in njihovo potrpljenje že krepko pojerja... Od tu poziv tržaški pokrajinski upravi in zlasti pristojnemu odborniku Godini, naj nikar več ne odlašajo z dokončanjem nerazumljivo dolgega postopka izplačevanja prispevkov za minulo triletnje, in to preden se na Deželi najde kdo, ki bi lahko zahteval povračilo itak skromnih zaostalih dotacij...", poziva deželni svetnik Gabrovec. Ob koncu sporočila se zahvaljuje goriški odborniki Černičevi in Kmečki zvezi, ki sta z usklajenim nastopom omogočili uvedbo pravičnejšega priznanja oškodovanim kmetijskim podjetjem.

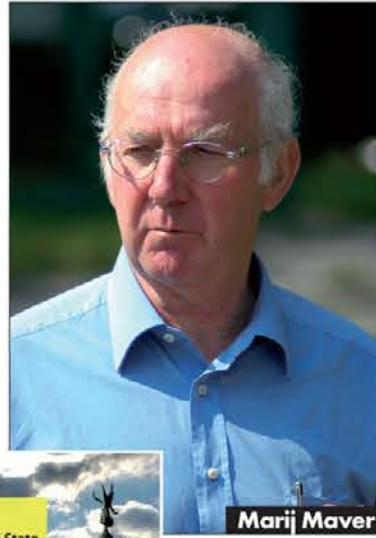
KNJIŽNA NOVOST Založba Mladika

Zgodba o umoru brez krvi

"Dejansko je bil to umor brez krvi, ker so fašistične oblasti s politiko poitalijančevanja slovenskih priimkov odtujile prebivalce naših krajev domačim koreninam. Vsak priimek temelji na podlagi, ki sega globoko v preteklost. Priimki lahko marsikaj povejo...", nam je povedal Marij Maver glede nove izdaje, ki jo je založba Mladika pravkar izdala s predgovorom Borisa Pahorja. Gre za študijo italijanskega biologa, zgodovinarja ter vsestranskega raziskovalca biodemografske stroke Mira Tassa z naslovom "Un onomasticidio di Stato". Težko ga je posloveniti, lahko pa bi se glasil Državni umor onomastike.

"Zamisel ni bila naša. Avtor se je oglašil pri naši založbi in nam ponudil besedilo: iskal je najprej stik z italijanskimi založbami, a so njegovo delo odklanjale, najbrž zato, ker jim ta snov ni bila všeč. Vemo namreč, da Italijani neradi obnovljajo temne plati svoje zgodovine. Tasso je svojčas že vzpostavil stik s prof. Pavle-
tom Merkujem, ki je pravi

strokovnjak na tem področju. Besedilo smo z zanimanjem prebrali. Ugotovili smo, da je vsebina izredno kakovostna in zelo lepo razčlenjena. Tasso je z veliko tankočutnostjo začrtal ozadje, na katerem je slonela italijanska politika poitalijančevanja slovenskih priimkov na našem področju. Avtor je na podlagi arhivskih virov odkril človeške nianse italijanskih funkcionarjev, ki so izvajali direktive vlade. Zanimiv je zlasti lik Alda Pizzagallija, ki je v času fašizma izdal celo priročnik o spremembi priimkov. To so bili mali ljudje, ki jih je pri delu vodila velika ambicija. Med njimi je bil tudi zadnji medvojni tržaški župan Coceani, ki je iz Tr-

Marij Maver

sta zbežal konec aprila 1945. Branje je izredno napeto in zanimivo: bralec bo imel vtis, da se nekaj vendarle spreminja, morda prepričanje, da tudi manjševalni narodi lahko imajo bogato kulturno podlago. Tržaški Il Piccolo je na primer prvi objavil recenzijo Tassove knjige z dokaj laskavimi ocenami: morda tudi to nekaj pomeni..."

IG

MILJE Homaž Borisu Pahorju in Lojzetu Spacalu

Bodite gospodarji svojih idej!

"Bodite gospodarji svojih idej!" S temi besedami je pisatelj Boris Pahor pozdravil občinstvo miljskega gledališča Verdi po premierni uprizoritvi gledališkega recitala proz Moj tržaški naslov v sredo, 24. novembra. Pahor je bil slavnostni gost večera (župan Nerio Nesladek mu je izročil

Homaž likovniku in pisatelju se je začel že v popoldanskih urah, ko so v galeriji Negrin v poslopju miljske občine in nato v galeriji Carra' odprli razstavo Spacalovih grafik in dragocenih temper ter olj: postavitev v muzeju Carra' pa je bogatila tudi vitrina z literarnimi deli Borisa Pahorja, ki jih je grafično oblikoval ravno Spacal.

Foto IG

častno občanstvo občine Milje), toplino občinstva pa je delil s spominom na prijatelja Lojzeta Spacala: njuna lika in njuno delo so bili namreč temelj čezmejnega načrta, ki je nastal v režiji miljske občine in mestne občine Koper.

Sestrski večer pa bo v Kopru v galeriji Loggia in v tamkajšnjem gledališču v četrtek, 2. decembra. Krik, ki ga je Pahor namenil z odra, je najbolje zaokrožil idejno zasnovano njegovega življenja in dela, v njegovih besedah pa se je z-

Župan Nerio Nesladek in Boris Pahor (foto IG)

calil tudi moto Lojzeta Spacala, o katerem je v razstavnici dvorani Negrin spregovoril umetnik Franco Vecchiet. Kljub svobodnemu gospodarjenju z umetnostjo se Spacal ni nikoli vdal samo referenčnemu snovanju, "vedno je bil prepričan, da ima umetniško snovanje smisel le v primeru, da se v njem zrcalijo družbene dinamike". Umetnost za kraškega lirika ni bila le lepota, temveč polje, na katerem gojiti skupne vrednote. To se najbolj pogosto izraža v Spacalovih tematskih izbirah: v stiliziranem upodabljanju partizanskih vsebin, železarne in delavskega okolja ter pristanskega duha. Njegov modernistični slog pa je v takratni revolucionarni logiki bil tarča napadov slovenske politične garniture, "celo zasmehovali so ga", je dejal Boris Pahor. "Socialistični realizem ni dopuščal abstraktnega upodabljanja stvarnosti. Odnos do

Spacalovega dela pa se je krepko spremenil po Kominformu, celo Kardelj si je v novih okoliščinah upal kupiti njegovo delo", je dejal Pahor, ki je malega Lojzeta orisal v enem izmed svojih zgodnjih del, ko je kot otrok tekal za vlakom, da bi nabiral premog. Tudi ta zgodba je bila med izborom del, ki jih je prof. Tatjana Rojc vključila v recital Moj tržaški naslov. Igralka Lara Komar in igralec Janko Petrovec sta z odsko postavitevjo režiserja Giorgia Pressburgerja in s sodelovanjem SSG pospremila občinstvo v srž Pahorjeve proze, sporočilnost katere preko žlahtnosti našega prostora prerase v univerzalne vrednote: upanje se spoji z odrešenjem, katarza se tedaj uresniči le z besedo in ljubeznijo. Ta stopnja odraslosti je mogoča le v primeru, da ostane človek "gospodar svojih idej!"

IG

TREBČE Praznovanje zavetnika

Zgledujemo se po sv. Andreju!

Trebenska verska skupnost se je tudi letos zbrala okrog svojega župnijskega zavetnika sv. Andreja. Teden praznovanj je dosegel višek v četrtek, 25. novembra, ko je v domači cerkvi daroval sveto mašo tržaški škof Giampaolo Crepaldi. Med homilijo se je načelnik tržaške škofije obrnil do vernikov, ki so polnili svetišče, in jih vprašal, kako opredeljujejo Celo. "Cerkev je ena, sveta, katoliška in ...?"

"...apostolska"! so odvrnili. Od tod je izvirala pridiga nadško-

fa Crepaldija, ki se je Andreja spomnil kot velikega svetnika in kot vdanega apostola. In ravno apostolom morajo biti kristjani hvaležni, da Kristusov nauk sega do današnjih dni. "Mi pa se moramo v apostolskem duhu vzemati za to, da bomo dar vere prenašali na prihodnje generacije". Nadškof Crepaldi je vernike spomnil, da je sv. Andrej umrl mučeniške smrti, ker ni zatajil svoje vere. "Tudi danes slišimo veliko žalostnih vesti o nasilju nad kristjani. Kar 200 milijonov vernikov je preganjanih po sve-

Foto IG

ta"! Kaj torej storiti? "Takrat gledam Križanega, ki je svoje življenje žrtvoval tudi zame, in razumem, da je mučeniška kri lahko seme, ki bo nekoč obrodilo nove kristjane", je dejal msgr.

Crepaldi, ki je trebenske vernike rotil, naj v prihodnost zrejo z upanjem. "Na tej poti vedrine in miru naj vas vedno spremlja Mati Marija".

IG

OPČINE Sklad Mitja Čuk

V gosteh je bil minister Žekš

Minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Boštjan Žekš je bil v sredo, 24. novembra, gost Sklada Mitja Čuk na Opčinah, da bi se neposredno seznanil z delovanjem Sklada in njegovimi težavami. Po srečanju na openskem dolgoletnem sedežu je minister v spremstvu generalne konzulke RS v Trstu Vlaste Valenčič Pelikan obiskal tudi gradbišče novega središča na Repentabrski ulici, ki naj bi ga dokončali prihodnje leto. Bogato paleto storitev mu je predstavila tajnica Sklada Jelka Cvelbar, ob kateri so stali ostali odborniki, s svojo prisotnostjo je podporo openski ustanovi potrdil tudi predsednik Sveta slovenskih organizacij Drago Štoka. Cvelbarjeva je ministru sintetično prikazala 31-letno zgodovino Sklada, ki v deželi FJK lahko računa na okrog tisoč podpornikov iz sklada 5/1000. V letih se je delovanje od pomoči staršem z otroki s posebnimi potrebami razširilo na splošno vzgojno področje: od leta 1988 je Sklad navezal tesne vezi s šolskimi ustanovami in danes nudi otrokom razgibano vzgojno in pošolsko dejavnost (to je podaljšano bivanje), ki zajema že tudi povsem zdrave otroke, ki pa se soočajo z družinskimi težavami. Od leta 1984 ponuja Sklad tudi poletno središče v Trstu in Gorici, istega leta je nastala posvetoval-

nica s pomočjo psihologov in psihoterapevtov. Štiri leta kasneje je bilo ustanovljeno hčerinsko društvo VZS Mitja Čuk in organizirano dnevno vzgojno zaposlitveno središče za mladostnike in mlade odrasle s posebnimi potrebami, ki ima danes sedež na Proseku. Leta 1991 je izšla prva številka revije za vzgojo in izobraževanje Škrat, ki je danes poimenovana 6krat: revija z vi-

la nadvse prepoznavno in živahno razstavišče v manjšinskem in širšem okolju. Tajnica je nato ministru orisala dve glavni težavi, ki bremenijo delovanje ustanove. "Prvo težavo predstavlja vračanje dolgoročnih bančnih kreditov za gradnjo večnamenskega središča na Repentabrski cesti, ki letno znašajo 60 tisoč evrov, ter kritični položaj revije 6krat, ki dejansko nima sredstev za izhajanje".

dacijo Vodafone in nekdanjim Skladom za Trst ter z zamrlo Kraško gorsko skupnostjo. Cvelbarjeva je dodala, da se je Sklad že prijavil na razpis Urada za sredstva, ki bi jih lahko koristil za izdajo revije 6krat. Stroški pa so tako visoki, da je kakovost delovanja ustanove pod pritiskom, kljub temu da sta široka paleta ponudb in strokovnost Sklada prodrli ne le v manjšinsko tkivo, temveč tudi v širše okolje. Minister Žekš je sogovornikom jasno povedal, da bo Urad težko pomagal Skladu pri vračanju bančnih kreditov, njegov predlog – ki ga je sam opredelil za naivnega –, in sicer da bi sedež v središču Opčin opustili in celotno dejavnost prenesli v nov sedež na Repentabrsko cesto, pa je naletel na odpor Cvelbarjeve in ostalih odbornikov. Tudi sam predsednik SSO Štoka je dejal, da je sedež Sklada ključnega pomena za slovenski živelj na Opčinah. Žekš je v sklepnem razmišljanju poudaril, da je budget Urada stalno

Roberta Sulčič, Drago Štoka, Boštjan Žekš in Jelka Cvelbar (foto IG)

soko kakovostnimi prispevki obravnava teme v pomoč vsem, ki vzgajajo in izobražujejo slovenske otroke na katerikoli ravni. Poleg rednega delovanja na vzgojnem področju (Cvelbarjeva je obnovila tudi številne športne dejavnosti in pobude, namenjene otrokom s posebnimi potrebami, pri katerih je Sklad posredno oz. neposredno soudeležen) se ustanova prepričano posveča kulturnim dejavnostim: Bambičeva galerija na sedežu Sklada je posta-

Ministra je najprej zanimala finančna podlaga organizacije. Cvelbarjeva mu je obrazložila, da se žal na podlagi novih določil krči tudi prispevek 5/1000. Sklad prejema nekaj sredstev na podlagi zaščitnega zakona, delno tudi od Urada za Slovence v zamejstvu in po svetu, skromno vsoto prispeva tudi tržaška pokrajina. Organizacija krije stroške tudi za lastno dejavnostjo (tečaji in ostalim). Za infrastrukturne investicije si je Sklad pomagal tudi s Fun-

isti: izhod iz hudega finančnega položaja je torej prepuščen krovni organizacijama, ki bosta morali znotraj svojega sistema financiranja manjšine poiskati primerno rešitev. Kot je poudarila Jelka Cvelbar, Sklad je član obeh krovnih organizacij, dejansko pa ne sodi med t. i. skupne ustanove: odlikuje ga nepristransko in apolitično nudenje pomoči otrokom z najrazličnejšimi težavami.

Igor Gregori

Društvo slovenskih izobražencev

Temperamenten Joseph o čaru rodnega Rdečega otoka

Madagaskar v besedi, sliki in pesmi je projekt, ki si ga je zamislil nasmejan, pozitiven in karizmatičen Joseph Rakotorahalahy. Rodil se je na Rdečem otoku, se preselil v Slovenijo, doštudiral arhitekturo in si ustvaril družino. V Ljubljani živi že več kot trideset let, spoštuje Slovence in jih zelo ceni, saj je največ prostovoljcev, ki nudijo humanitarno pomoč na Madagaskarju, prav slovenskega rodu. V ponedeljek, 22. novembra, je Josepha gostilo Društvo slovenskih izobražencev v Trstu. Uvodoma je povedal nekaj zanimivosti iz vsakdanjega življenja in razložil malgaške navade. Vsaka družina ima poseben način komunikacije, saj se sporazumeva z žvižganjem: baje obstaja več kot 450 različnih žvižgov. Glasba je del njihovega življenja, saj sami izdelujejo instrumente in si z njimi krajšajo čas. Joseph jih je prinesel polno torbo: od ropo-

tuljice do bobna in tipičnega narodnega malgaškega instrumenta valihe. Vsakega je pokazal publiku, razložil, kako se nanj igra, nato pa povabil prostovoljce iz občinstva, da se mu pridružijo. V nekaj trenutkih je bila sestavljena skupina glasbenikov, ki je spremljala nastop temperamentnega Josepha. Leta 2009 je Evropska unija dodelila sredstva za najboljši projekt, katerega namen je bil pomagati manj razviti afriškimi deželam. Josephu so tako odobrili program, s katerim je zgradil vodnjake v vsaki vasi, naučil tamkajšnje prebivalce varčevati z vodo, najstnice so podučili o nevarnosti AIDS-a in jih naučili kvačkati. Kljub političnim nemirom je projekt odlično uspel, ker so uspoštevali malgaško kulturno hierarhijo. Strokovnjaki so opravili raziska-

vo, s katero so analizirali vse otoske pridelke. Na primer domačni sadijo manlok, tako da ga zra-

ste čim več in najhitreje, saj je Madagaskar vulkanski otok z zelo rodovitno zemljo. Strokovnjaki pa so z različnim pristopom

podeseterili pridelek, tako da ga lahko kmetje prodajajo v bližnje vasi. Kamorkoli gremo, če se hočemo znajti, moramo poznati sedem jezikov, ki jih je Joseph večkrat naštel: iskrenost, pogum, odločnost, poštenost, biti brez predsodkov, obvladati ritem in imeti zdravega duha v zdravem telesu. Prav o zadnji lastnosti je stekla debata, saj je Joseph podčrtal dejstvo, da smo Slovenci preveč precizni, večkrat bi si morali privoščiti napake. Dejal je, da se boji mo narediti greh, a da so prav čisti grehi začimba življenja. Joseph je s svojo pozitivno energijo, posebno življenjsko filozofijo in s pogledi na svet, ki niso značilni za evropsko kulturo, povsem očaral zbrane poslušalce. Kljub temu da Evropska unija ne dodeljuje več sredstev za malgaški projekt, ga Joseph nadaljuje samostojno, in sicer s predavanji na šolah, z zbiranjem prostovoljnih prispevkov in s prodajo glasbene zgoščenke, na katero je posnel narodne pesmi. Ustvaril je tudi spletno stran drevomadagaskar.org, na kateri dobite zanimive podatke in video o projektu.

Sin

nadaljeval Filli predstavitev digitalizacije televizije, oboji programi pa bodo vidni le z dekoderjem MPEG4, ki je primeren tudi za sprejemanje italijanske digitalne televizije. V Italiji so se namreč že pred leti odločili za sistem MPEG2. RTV Slovenija bo digitalni signal oddajala z vseh dosedanjih oddajnikov, tako da bo signal prisoten povsod tam, kjer je danes, zaradi moderne tehnologije pa bo segel celo malo širše, kot je analogni. Poudariti pa gre tudi, da Slovenija že oddaja v digital-

nem sistemu in da se torej že lahko preveri, ali smo na dokončni prihod nove tehnologije pripravljeni. S seboj prinaša boljše sliko, pa tudi več postaj bo na razpolago. Ko pa bi bil zaradi morfoloških ali drugih posebnosti območja digitalni signal v obmejnem prostoru v nekaterih gospodinjstvih nedosegljiv, ostaja samo satelit. V tem primeru je treba seveda nabaviti primeren sprejemnik in anteno, pa tudi SAT kartico, ki omogoča odklepanje kodiranih programov RTV Slovenija. Gre za enkratni

nakup, vse informacije so na razpolago na spletni strani RTV SLO, kartica pa stane približno 15 evrov. Filli je spregovoril tudi o novih načrtih sodelovanja z zamejstvom, saj je sam te smernice dela vključil med prednosti svojega mandata. V zvezi s tem bo začela RTV SLO izobraževati slovenske novinarje v zamejstvih, tudi ob prihodnji izmenjavi televizijskih in radijskih prispevkov. Z novim letom bo na spletni strani RTV SLO začela posebna stran za zamejce.

Metka Šinigoj

Obvestila

Tržaška knjigarna in založba Mladika vabita v petek, 3. decembra, ob 18. uri v Galerijo Tržaške knjigarne (Ul. San Francesco 20, Trst) na odprtje likovne razstave otroških ilustracij likovne umetnice Vesne Cunja na temo "Trdoglavček Tomaž in njegovi prijatelji". Govor bo tudi o istoimenski ilustrirani pravljici, ki bo decembra izšla pri založbi Mladika.

Društvo slovenskih izobražencev in Knjižnica Dušana Černeta vabita ob 210-letnici rojstva pesnika Franceta Prešerna na razgovor o obravnavi in sprejemanju Prešernovih poezij na slovenskih šolah včeraj in danes. V ponedeljek, 6. decembra, bosta o tem razpravljala

Darovi

Za akcijo riža otrokom misijonarja Pedra Opeke na Madagaskarju daruje S. Bužecan 50 evrov.

Čestitke

Dne 26. novembra je na Opčinah praznovala pomemben življenjski jubilej gospa **SREČKA ČERNE ARTAČ**. Z njo se veselimo in ji kličemo še na mnoga zdrava in srečna leta vsi njeni dragi.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

revijo odraslih zborov

PESEM JESENI 2010

Nastopili bodo: Združeni zbor ZCPZ - Trst, CPZ Sv. Križ, MoPZ Fantje izpod Grmade, ŽePZ Prosek-Kontovel, Združeni MePZ Repentabor, MePZ Skala-Slovan, MeCPZ Sv. Jernej, MePZ Mačkolinje, MoPZ Sv. Jernej, MePZ Devin-Rdeča zvezda in MePZ Lipa

sobota, 4. decembra 2010, ob 20. uri
Športni center Zarja v Bazovici

Tržaška knjigarna

Pahorjev Trg Oberdan tudi v italijanščini

V torek, 23. novembra, so v Tržaški knjigarni in Trstu predstavili novo knjigo Borisa Pahorja, ki je izšla pri založbi Nuova Dimensione iz Portogruara. Založniška hiša si namreč prizadeva za zblizevanje slovenskega in italijanskega naroda z objavljanjem življenjskih zgodb slovenskih in tržaških deportirancev. S tem želijo, da bi ljudje spoznali preteklo zgodovino in da bi se take grozote ne ponavljale več. Pisatelj je najprej podčrtal dvojno pomembnost tega dogodka, saj so mu prav tisti dan, ko je predstavil novo knjigo, sporočili, da bodo v tržaškem gledališču Verdi uprizorili njegovo Nekropolo v slovenščini, česar se je pisatelj še posebno veselil. Zanimivo je, kako so nekoč prav pred Verdijevim spomenikom zažigali slovenske knjige, 4. decembra letos pa bomo priča pravemu zgodovinskemu dogodku. Nato je Pahor zbranim razložil, kako gre vsak dan z avtobusom mimo Oberdankovega trga, opazuje stavbe in ga boleči spomin odnese v preteklost. Tako se zazre v palačo, kjer je nekoč bil glavni štab gestapa, nato v Narodni dom, ljubljeno zbirališče slovenskega naroda, ki je bil pred davnimi leti prav na Oberdankovem trgu, a so pozneje, ko je bil zažgan, takoj zgradili pred njim novo stavbo, da bi črno poslopje ne motilo mimoidočih. Pa sodišče, v katerem sta bila leta 1930 in 1941 prvi

in drugi tržaški proces. Prav ob takih spominih je Pahor oblikoval zbirko zgodb in jo poimenoval Piazza Oberdan. To je posodobljena, a tudi razširjena izdaja slovenske knjige Trg Oberdan, ki jo je leta 2006 založila Slovenska matica. Pisatelj je opozoril na težavnost takega branja, saj knjiga ni zasnovana kot roman, temveč kot zbirka dogodkov, novel, kratkih pričevanj, spominov na sestro Evelino in na Danico Tomažič. Italijanski bralci se tako lahko seznanijo s številnimi manj poznanimi dogodki, poleg tega sta v knjigi tudi črtici Metulj na obešalniku in Rože za gobavca. Za boljše razumevanje teksta je knjiga opremljena s številnimi opombami, ki bralca dodatno poučijo o prebranem. Avtor knjige je večkrat poudaril dejstvo, da je branje za tistega, ki ne pozna preteklo zgodovine tega ozemlja, težko, saj mora večkrat pogledati v opombe na koncu knjige, nato pa se zopet vračati k prebranemu tekstu. V debati, ki se je razvila s pisateljem, so mu navzoči zagotovili, da prav to spodbuja bralčev raziskovanje, poleg tega pa ponuja veliko zgodovinskih pričevanj. Na koncu je urednik založbe Vittorio Anastasia napovedal še predstavitev Pahorjeve knjige v knjigarni Lovat in prevod Nomadov brez oaze v italijanski jezik, kar bo še dodatno okrepilo medsebojno poznavanje dveh kultur.

SLOVENSKI KLUB | **Gost večera direktor RTV SLO Marko Filli**

Decembra iz analognega v digitalno oddajanje

Sprejemanje slovenskih televizijskih programov bo s prvim decembrom možno le s televizijo novejša generacije, ki ima vgrajen pretvornik s standardom kodiranja slike MPEG4, ali s pomočjo prenosnega dekoderja z omenjenim standardom. Ker je

torej digitalizacija pred vrati, je treba poskrbeti, da ne bo z decembrom televizor mrknil, je bil jasen glavni direktor RTV SLO Marko Filli, ki je bil v torek, 16. novembra, gost Slovenskega kluba in Slovenske kulturno gospodarske zveze v Trstu. Na večeru v Gregorčičevi dvorani

je bil govor o skorajšnjem prehodu v Sloveniji in Furlaniji Julijski krajini na digitalno televizijo, v drugem delu srečanja pa se je Filli zaustavil ob programskih in drugih smernicah dela na slovenski nacionalki. Slovenija in Italija sta se sicer odločili za različen standard, je

Spodbuden zgled za nas vse

Zlati krvodajalski jubilej Valentina Bratine

Valentin Bratina, po domače Foučkar, ker je po rodu iz Stomaža, sedaj pa živi v Podragi, je 22. oktobra 2010 na Transfuzijskem oddelku šempetrske bolnišnice daroval kri že stotič. Menda je na območju občin Ajdovščina in Vipava edini, ki mu je uspel ta humanitarni podvig. Pravi, da bo, dokler bo lahko, kri daroval še naprej.

Je Valentin prejel za svoj zlati krvodajalski jubilej. Prvič je kri daroval kot dijak leta 1946, torej 10 let po prvi transfuziji v Sloveniji. S krvodajalstvom je nadaljeval v času služenja vojaškega roka, zadnja leta pa kri daruje tudi po 4-krat letno. Pravi, da je za krvodajalstvo dobil zgled v rodnem Stomažu, ki je bila svojčas "krvodajalska vas", saj so

len zgled v rodni vasi Stomaž. Meni, da je danes premalo spodbujanja za krvodajalstvo. Včasih so bila krvodajalstvu bolj naklonjena tudi podjetja, danes, v času divjega kapitalizma, pa nekateri delodajalci za krvodajalstvo nimajo nikakršnega poslušaja. Včasih je bilo za krvodajalce lažje, saj so dobili prost dan, ponekod celo dva prosta dneva. Danes pa morajo nekateri za darovanje krvi vzeti dopust. "Ali se kapitalisti ne zavedajo, da bodo kri morda potrebovali tudi sami?" se sprašuje Valentin. Zakaj bi tekmovali le v športu, lepoti, moči in bogstvu? Valentin Bratina je tudi nekakšen "Noe", saj v njegovem vinogradu raste 306 različnih vrst trte, goji pa tudi stare vrste sadja. S tem, predvsem pa z odločitvijo za darovanje krvi opozarja na vrednote, ki danes morda niso v modi, so pa za preživetje živalskih in rastlinskih vrst pomembne, predvsem pa so bistvene za preživetje človečnosti. Pridružujem se čestitkam, ki jih za krvodajalsko vztrajnost prejema Valentin. Naj bo njegov dosežek za nas izvir. Tu je še vprašanje darovanja organov. Sem proti temu, da bi posmrtni odvzem organov za transplantacijo potekal avtomatsko, kar so nekateri poskušali letos doseči v Sloveniji. Gotovo pa bi lahko več naredili za to, da bi se zavestno odločali za posmrtno darovanje organov.

Bogdan Vidmar

Valentinu Bratinu je priznanje za njegovo vztrajno darovanje krvi podelila ga. Vera Kodrič, predsednica območnega združenja Rdečega križa Ajdovščina. Za njegovo plemenitost sta se mu zahvalila tudi dr. Igor Pavlica, pomočnik direktorja šempetrske bolnišnice, in dr. Janko Černe, vodja oddelka za transfuziologijo. Na transfuzijskem oddelku je ta dan vladalo pravo navdušenje, saj Valentinu ne zmanjka šal, tudi ostali krvodajalci in novinarji pa smo bili deležni velike torte, ki jo

se Stomažani na odvzem krvi v Izolo odpravljali skupaj s polnim avtobusom krvodajalcev. Občina Ajdovščina je bila glede na število prebivalcev na krvodajalskem področju prva v Sloveniji. Posebna izkušnja Valentina je darovanje krvi iz žile v žilo, kar se je zgodilo l. 1964, ko je v "Kačjih rihdah" pri Planini daroval kri Nemcu, ki se je ponesrečil v prometni nesreči. Valentin Bratina želi, da bi kri darovali tudi mladi. Pravi, da je pomemben zgled. Zanj je bil odloči-

vene za preživetje človečnosti. Pridružujem se čestitkam, ki jih za krvodajalsko vztrajnost prejema Valentin. Naj bo njegov dosežek za nas izvir. Tu je še vprašanje darovanja organov. Sem proti temu, da bi posmrtni odvzem organov za transplantacijo potekal avtomatsko, kar so nekateri poskušali letos doseči v Sloveniji. Gotovo pa bi lahko več naredili za to, da bi se zavestno odločali za posmrtno darovanje organov.

VIDA VALENCIČ

KO SE DOTAKNEŠ OSEBE

"Normalnost"

Ne le, da živimo v "projektne" času, ko nas mediji in vsi možni strokovnjaki (in morda tudi kak predsednik vlade...) prepričujejo, da se moramo svojega življenja lotiti kot projekta, z vizijo dobrega menedžerja, ki bo znal iz materiala, ki ga ima na razpolago, izluščiti najboljše. Postati moramo predani in zvesti (predvsem pa molčeči) uslužbenci, obenem dobri starši, zakonci, prijatelji. Življenje imejmo za projekt. Pa ne samo to. Živimo v "projektne" času tudi, ker bivamo v sozvočju z raznoraznimi projekti, ki so vsi namenjeni temu, da postrgaš bogat ali pa revnejši denarni kotel.

Denar seveda ni edino sredstvo, ki ti omogoča, da nekaj izpelješ. Včasih se sprašujem, ali kot širša družba ne izgubljam občutka določene spontanosti. Otroci se npr. že naravno pri igri pomešajo med sabo. Instinktivno se od določene starosti dalje zanimajo za drugo osebo, za njene značilnosti. Če jih le pustimo same, nas pogosto fascinirajo s svojo neobremenjenostjo in neupoštevanjem predsodkov, s katerimi jih potem v življenju vztrajno pitamo. Otroci so taki, brez okvirjev, s celotno paleto emotivnih barv na razpolago, mi pa jih vztrajno urimo v tem, da se določene barve in določeni čopiči uporabijo enkrat, drugi pa takrat nikar ne, morda kdaj drugič, spet tretji le ob določenih priložnostih itd. Priznam, da ne razumem kratkovidnosti in navajanja k ne-spontanosti vseh pedagoških delavcev, ki otroke slovenskega in italijanskega vrta ali slovenske in italijanske šole v istem poslopju ne navajajo k spontani skupni igri. Ne razumem sporadičnih skupnih pobud, božičnic in praznikov, ko pa se v vsakodnevnem življenju nismo vajeni srečevati in igrati na skupnem igrišču. Seveda je tu problem varnosti večjega

števila otrok naenkrat, kljub vsemu pa verjamem, da bi to bilo povsem rešljivo. Strmela sem v jedilnici manjše šole, kjer slovenski in italijanski otroci ne morejo sedeti pri isti mizi, ker so ustaljena pravila pač taka. Sprašujem se, kje je potem zdrav občutek spontanosti, kaj so nam potem mar vse razprave o pomenu integracije, vse razne raziskave, vse načrtovanje, ko pa smo včasih nezmožni pragmatičnih prijemov in poslušaja predvsem srčne kulture.

Spominjam se vznesene družinske debate pred kakimi petnajstimi ali več leti. Južnotirolec Alexander Langer si je takrat vzel življenje, v tisku sem prebrala njegova razmišljanja o ra-

zočarjanju nad določenimi življenjskimi ideali. Njegovo skrajno dejanje je bilo seveda močan izraz totalnega obupa, najslabše, kar je lahko storil, in predvsem najslabše, kar so lahko utrpeli njegovi svoci. Dotaknilo pa se me je predvsem njegovo razmišljanje o tem, kakšen svet bi si želel. Med drugim tudi takega, kjer ne bi bilo vse po vrsti popredalčkano, tudi v etničnem merilu.

Med obdobjem letošnje beneške Mostre je newyorški režiser judovskega porekla (med drugim s partnerko Palestinko) v nekem intervjuju za tisk izjavil:

"Ko se oddaljim od New Yorka, uvidim, kako krasno in pomembno je dejstvo, da smo se v tem mestu resnično zmožni pogovarjati tudi z drugače mislečimi, vsak upošteva in ceni različnost drugega. Samo drugje vidim, da je to neprecenljive važnosti".

Seveda smo na 360 stopinj različni od tistega sveta in sploh ni tam vse tako rumeno zlato, kot se sveti, pa vendar si ne morem kaj, da bi se ne vprašala, v kolikšni meri si pa mi prizadevamo, da bi do določene "normalnosti" v naši družbi res prišlo.

Druga številka mladinske revije Galeb

Oktober v pisanosti barv

Kokalj pa pod naslovom Kdo je prijatelj? prirčno dopoveduje, da je pri prijateljstvu najbolj pomembno imeti se radi in

Tople barve krasijo naslovnico oktobrske številke Galeba; v jesenskih nianсах se namreč "kiti" drevo Renee Starich iz tretjega razreda OŠ A. Gradnik - Col. Da je oktober

"priznan slikar: njegove slike so kot čar", trdijo verzi pesmi Oktober Martine Legiša, ki jim je likovno podobo z duhovitim čopičem dal Štefan Turk. Pravo ozračje trgatve na sončni gorici pa je spretno poustvaril Klavdij Palčič v ilustraciji, ki spremlja pesem Toneta Pavčka v njegovem spevnem, tekočem slogu. Tudi didaktična naloga Anje Kokalj ob ilustraciji Daše Simčič se navezuje na jesen, in sicer v gozdu. Mimo jesenskih barv v risanju tihožitja na brusni-smirkov papir ni mogla niti Jasna Merku', ki v Galebovi delavnici natančno opisuje to vrsto risarske tehnike. Vila Bogomila v dopolnjevanju Vere Poljšak in ilustracijah Magde Tavčar predstavlja šipkov grm in njegove plodove, s katerimi napravi mo čaj, ki je posebno dobrodošel ob prehladu, pa tudi angini, ki muči fantička v pesmici Tetka angina Žige Gombača. Žalosten okrogločilen obrazek s termometrom v ustih in skodelico toplega čaja v bližini je zelo povedno dodala ilustratorica Živa Pahor. Bina Štampe Žmavc pa v svoji pesmici Deklica obišče grobek, ob nežni ilustraciji Alenke Sottler, po-

pelje bralca onkraj tega sveta, kjer so angeli doma. Temnejši toni se oglašajo v pesmi Prestavljeni svetovi, ki jo je ob 10. oktobru, dnevu duševnega zdravlja, stkala Zvezdana Majhen, z običajno

spoštovati drug drugega. Ilustraciji sta besediloma prispevali Erika Cunja in Katerina Kalc. Darinka Kobal v zapisu v nadaljevanjih Dedek, igray se z nami predstavlja ribežen, na katerem lahko zriba-

mo tudi zelnate glave. Ilustracijo, ki spominja na stare čase, ko so v lesenih škafih tudi otroci tlačili zelje, je prispevala Magda Tavčar. Grško ljudsko pravljico oz. basen o prebrisani lisici in delavnem, a bolj topoumnem volku ponuja v branje Klarisa M. Jovanovič ob ilustraciji Vena Dolenca. O pisatelju Francetu Bevku ob 120-letnici njegovega rojstva pripoveduje Berta Golob. V Kekčev pravljici gorski svet pa otroke vabi Marjeta Zorec ob "strašljivi" ilustraciji Chiare Sepin.

V drugi številki Galeba so še pri-poved v slogu stripa o medvedu in miški, ki sta tokrat odšla na Bled, Galebov Kviz s premetankom, vrsta risbic in spisov malih in večjih Galebovih dopisnikov, pa še posebna križanka Pravljice Franja Franciča, ki jo je pripravila Vera Poljšak, ilustracije pa izdelala Magda Tavčar. Galebovo knjigo Poezije v notah za otroški glas in priložen CD je Galeb podaril vsem šolam za šolsko knjižnico, da bodo otroci lahko veselo prepevali.

JK

Zahodni in jugozahodni predel mesta (43) GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

V zgodovini goriške gluhonemnice zavzema pomembno mesto slovenski duhovnik Ivan Reščič (1877-1955). V zavodu za gluhoneme ga srečamo leta 1907, ko mu je takratni goriški knez nadškof Frančišek Borgia Sedej tu poveril službo učitelja in kateheta. Prof. Reščič je zelo skrbel za zupane mu učenje, med katerimi je bil tudi poseben oddelek za slovenske gluhoneme otroke. Da bi bil pri pouku čim bolj uspešen, se je naučil govorice gluhonemih, kar je v veliki meri pripomoglo, da je pri vzgoji in poučevanju gojencev dosegal najboljše uspehe. Prav zato je tudi predlagal, da bi na slovenskem moškem učiteljskišči v Kopru, kjer je pred vstopom v bogoslovje tudi sam študiral, kot neobvezen predmet vpeljali lekcije o poučevanju gluhonemih otrok. Ko se je nato leta 1909 slovensko učiteljskišče iz Kopra preselilo v Gorico, so prav g. Reščiču, ki je na učiteljskišči bil imenovan za profesorja, poverili nalogo, da je dijake, ki so to želeli, pripravljati na poučevanje gluhonemih. Kot tak je še posebno skrbel, da so dijaki svoje znanje v zavodu za gluhoneme tudi praktično izvajali, pri čemer jim je on sam stal ob strani s svojimi nasveti in bogatimi izkušnjami. Zaradi velikih zaslug pri vzgoji in izobrazbi gluhonemih mladine so prof. Reščiča imenovali za ravnatelja gluhonemnice. To mesto je ohranil do leta 1925, ko so ga italijanske oblasti predčasno upokojile. G. Reščič je tudi več let opravljal duhovniško službo v cerkvi sv. Ivana v Gorici. Pred g. Reščičem so gluhonemnico vodili še naslednji slovenski duhovniki: Valentin Stanič, Janez Budau (1807-1878), ki je s Staničem bil soustanovitelj gluhonemnice, in Andrej Pavletič (1821-1886).

V času med obema vojnama so v goriški gluhonemnici delovali vrtec, pripravljala šola in osnovna šola. Zavod je bil vedno opremljen s sodobnimi pripomočki za vzgojo in pouk gluhonemih. V polnem času je za gojence bil poskrbljen oddih v gorskih kolonijah. Ob zavodu so pozneje zgradili novo stavbo, v kateri imajo danes sedež nekatere italijanske višje šole. Tudi prvotna stavba gluhonemnice je prenovljena. Posebnega zavoda za gluhoneme danes v našem mestu ni več. Zgodovino goriške gluhonemnice so v veliki meri oblikovali prav slovenski duhovniki, o katerih lahko rečemo, da so svoje najboljše moči posvečali vsestranskemu napredku tega zavoda in tako številnim gojencem omogočali, da so v življenju našli svoj prostor in s tem tudi zadovoljstvo in srečo. Danes je po Valentinu Staniču poimenovan trg ob nekdanjem šolskem poslopju, kjer je zdaj parkirišče. V bližini gluhonemnice stoji od leta 1981 slovenski Kulturni dom. Tu se vrstijo prireditve, srečanja in predavanja, pa tudi razstave. Ob dvorani je moderna telovadnica.

Duhovnik Ivan Reščič

Placuta je eden izmed najstarejših goriških mestnih predelov. Tu se je že v zgodnjem srednjem veku razvilo kmečko naselje, saj je v bližini tekel potok Koren in je bila zato dana možnost za uspešno obdelovanje polja. Leta 1623 je pri nas razsajala kuga. Edina bolnišnica v mestu, bolnišnica sv. Marije blizu današnje stolnice, v kateri so poleg bolnikov našli zatočišče tudi berači, ni mogla nuditi zadostne bolniške oskrbe vsem obolelim. Tako se je baron Vid Del Mestri, cesarski svetovalec, odločil, da ustanovi na Placuti še eno bolnišnico, ki bo nudila pomoč predvsem revežem, kar se je leta 1656 tudi zgodilo in je naselju v veliki meri pripomoglo k njegovemu nadaljnjemu razvoju.

/ dalje

Kulturni dom

Notranja slovenska politika

Borut Pahor zatrjuje, da bo ostal do konca mandata

Tudi v Sloveniji se v ravnanjih in obnašanju ljudi že kažejo pričakovanja in novoletne praznike. Delavci ugibajo, ali bodo kljub slabim razmeram v državi vendarle dobili t. i. božičnico oz. trinajsto plačo. Upokojenci pa že vedo, da zanje ob koncu leta niso predvideni dodatni ali draginjski dodatki. Kaže tudi, da bodo trgovine, javni prostori in ulice zaradi varčevanja manj razsvetljeni in okrašeni kot v prejšnjih časih.

V družbi, državi, gospodarstvu in politiki se ohranjajo ali celo poglobljajo procesi, ki po mnenju večinskega dela javnosti vodijo v nadaljevanje krize. V tem zapisu bi radi zanikali črnoglednost in pesimizem v pisanju Metoda Berleca, glavnega in odgovornega urednika političnega tednika Demokracija, ki je v uvodniku, objavljenem v novi številki z naslovom Uničujoča analiza stanja, zapisal, "da se ljudje sramujejo države, v katero so pred dvema desetletjema polagali tako velike upe. Stanje v Sloveniji spominja na zadnje zdihljaje nekdanje socialistične Jugoslavije". Ta ocena razmer žal ni črnogleda ali pretirano pesimistična, ampak stvarna, resnična.

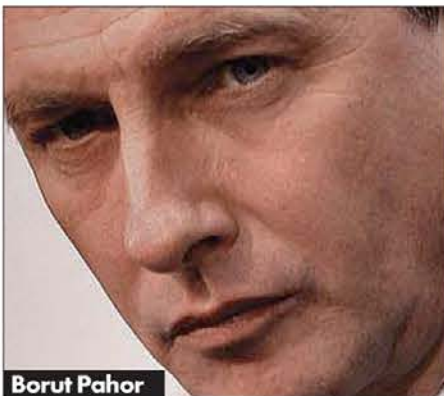
Po prvih dveh letih mandata sedanje vlade se soočata dve oceni delovanja vrhovne izvršilne oblasti v Sloveniji, vladna in opozicijska. Janez Janša je vlado ocenil zelo kritično na

vseh področjih njene politike in delovanja, pri čemer ji je namenil le kakšno besedo pohvale. Ena pglavitnih krivd vlade naj bi bila ta, "da je v dveh letih povečala dolg države za 6 milijard evrov oziroma ga je podvojila. Najela je več kreditov kot vse prejšnje vlade skupaj. Tako je nastal največji računski primanjkljaj v zgodovini Slovenije. Državni dolg se vsako sekundo poveča za 40 evrov, delež dolga na vsakega prebivalca Slovenije pa znaša sedaj 2.023 evrov".

Vlado Boruta Pahorja je kritično ocenil tudi dr. Žiga Turk, minister za razvoj v vladi Janeza Janše. Opozoril je, "da je Slovenija v teh dveh letih prvič v svoji zgodovini nazadovala. Namesto, da bi se naprej posnemali bolj razvite članice EU, smo zaostajali. Slovenija je bila tradicionalno na dobrem glasu. Ta sloves počasi izgubljam".

Na mnenje Slovenske demokratske stranke oz. njenega predsednika Janeza Janše, da bi najboljši izhod iz krize pomenile predčasne parlamentarne volitve, se je odzval tudi premier Pahor, ki zatrjuje, da bo na svojem položaju ostal do konca mandata. Vlada prikriti izvaja še eno potezo, ki bi omogočila ožvitev ideološkega boja proti verskim skupnostim, predvsem

zoper Katoliško cerkev. Direktor vladnega urada za verske skupnosti Aleš Gulič poskuša veljavni zakon o verski svobodi nadomestiti z zakonom o verskih in svetovnonazorskih skupnostih. Za državno pomoč in prispevke verskim skupnostim ne bi bilo več merilo število njihovih pripadnikov, ugotovljeno v popisih

Borut Pahor

prebivalstva, ampak bi država prispevek odobrvala glede na število davčnih zavezancev, ki del svojih prihodkov (do 0,5%) namenijo verskim skupnostim. Po tem predlogu bi se število katoličanov, ki jih je v Sloveniji okoli milijon sto tisoč, zmanjšalo na manj kot 19 tisoč. Katoličani namreč delček svojega dohodka namenijo Cerкви, pa tudi raznim humanitarnim, kulturnim, športnim in drugim človekoljubnim organizacijam. Slovenska katoliška Cerkev se "posvetov" urada za verske skupnosti ni udeležila in jih bo tudi v prihodnje bojkotirala, ker zahte-

va ohranitev obstoječega zakona o verski svobodi. Tega priznava tudi Ustavno sodišče. Zaskrbljujejo tudi ukrepi, ki pod pretvezo utrjevanja sožitja med Slovenijo in tujimi območji ter zagotavljanja enakopravnosti pripadnikov različnih narodnosti postopno oblikujejo projekt nekakšne nove jugoslovanske države. Obnovile so se teorije o tem, da ima Slovenija poleg srednjeevropske in mediteranske tudi balkanske identitete, kar izjavlja tudi predsednik države Türk. Poslanci vladne koalicije so v parlamentarni postopek vložili predlog deklaracije o novih manjšinah v Sloveniji, ki daj o njih tvorijo pripadniki narodov iz območij nekdanje Jugoslavije. Predsednica hrvaške vlade Jadranka Kosor je napovedala novo srečanje premierjev Hrvaške, Slovenije in Srbije. Ljubljanski župan Janković je z beograjskim županom Draganom Djilasom podpisal sporazum o pobratenju glavnih mest obeh držav, Ljubljane in Beograda.

Ob koncu leta živahen kulturni utrip

V decembru v Sloveniji in tujini potekajo kulturne in druge prireditve, predstavitev knjig in umetniških del, pa likovne razstave. 29. novembra so se petič začeli Svetovni dnevi sodobne slovenske literature, ki potekajo na 57 univerzah po vsem svetu, na katerih se slovenščino uči okrog 1700 študentov. Svetovni dnevi sodobne slovenske literature bodo trajali do 3. decembra, rojstnega dne pesnika dr. Franceta Prešerna. Študentska založba v Ljubljani je 25. novembra v Cankarjevem domu priredila simpozij o pesniku, vsestransko angažiranem umetniku in pokončnem Slovencu Niku Grafenauerju, ob 70-letnici rojstva.

Marijan Drobež

Prvo uradno srečanje Arčon - Romoli

Mladost in izkušnost zmagovita kombinacija za uspešno sodelovanje obeh mest

Minuli petek sta se na prvem uradnem srečanju v Novi Gorici sestala novoizvoljeni novogoriški župan Matej Arčon in goriški župan Ettore Romoli. Srečanje je bilo namenjeno izmenjavi prvih stališč glede čezmejnega sodelovanja med občinama. "Oba sva ugotovila, da zna biti zmagovalna kombinacija za uspešno sodelovanje obeh mest mladost in njegova izkušnost", je po srečanju, ki je trajalo le pol ure, povedal Arčon in dodal, da sta vendarle načela nekatere teme, ki ju čakata v prihodnje. Omenil je pogovor o Evropskem združenju za teritorialno sodelovanje (EZTS), ki mu je bila na slovenski strani že prižgana zelena luč, trenutno pa se zapleta na italijanski strani, in povedal, da je Romoliju ponudil svojo pomoč in tudi morebitno intervencijo slovenske vlade, da se končno začne uresničevati to skupno sodelovanje in da obe mesti izkoristita ta prostor pri črpanju evropskih sredstev. Z goriškim županom je na kratko spregovoril tudi o ustanovitvi mešane komisije, ki bi zaznavala potrebe Nove Gorice in Gorice, da bi lahko dejansko izkoristili priložnosti, ki so bile v preteklosti premalo izkoriščene. "Dogovorila sva se tudi, da se bova bolj pogosto srečevala, najmanj enkrat mesečno. Verjamem, da bodo že samo na podlagi redne komunikacije nastale tudi ideje, ki bi dale

obema mestoma neko dodano vrednost", je še pojasnil Arčon in dodal, da je župan Romoli na kratko načel tudi problematiko Livarne, pri čemer mu je objasn timer, da je to bolj problem države, ki izdaja dovoljenja za obratovanje, kot občine. "Upam, da

Ettore Romoli in Matej Arčon

bova ob skupnih pogovorih zmogla toliko modrosti, da projektov, pomembnih za obe mesti, ne bomo podvajali, kar pomeni, da če se bo v Gorici gradil na primer mladinski hotel, mi take investicije ne bomo uvrščali v naš proračun", je še povedal Arčon. Goriški župan Romoli, ki je pohvalil Arčonovo znanje italijanskega jezika, je uvodoma v šali pojasnil, da je ostal malo slabo ob Arčonovi ideji o zmagovalni kombinaciji njegove mladosti in lastne izkušnosti, ko je ugotovil, da je Arčon kljub mladosti že enako dolgo v politiki. "Pri

njem mi je všeč odločenost in pripravljenost za praktično reševanje problemov, ki zadevajo obe skupnosti. Mislim, da se je končalo obdobje velikih besed in da je potrebno od besed preiti k dejanjem", je povedal. Izrazil je tudi zadovoljstvo

da bi začeli Novogoričani in Goričani obe mesti živeti enotno, da bi jim uspelo preseči pregrado, ki jih je do zdaj ločevala, in oblikovati enotno skupnost, saj je to območje nekoč že skupaj živelo, dokler ga ni ločila zgodovina. Pojasnil je tudi, da bo naslednje srečanje zaradi zagotavljanja recipročnosti zagotovito v Italiji. Oba župana sta se strinjala tudi, da morajo ljudje z obeh strani meje začutiti zaupanje in konkretne projekte, saj bodo potem temu sledili in se začeli bolj zblíževati, ne le na področju športa in kulture, kjer preko sodelovanja javnih zavodov to že teče, ampak tudi preko organizacije skupnih dogodkov, saj je trenutno srečevanje še najbolj pogosto v trgovskih centrih, s tem pa se ni hvaliti. Strinjala sta se, da je za to krivo tudi pomanjkljivo informiranje o dogodkih na obeh straneh meje, zato sta izrazila pripravljenost narediti na obeh straneh korak naprej. Romoli je ob tem izrazil pričanje, da bi se dalo urediti že s prevajanjem informacij na spletnih straneh obeh občin, kar po njegovem mnenju ne bi predstavljalo velikega stroška. Po srečanju in izjavi za javnost, ki sta minila v sproščenem, prijateljskem vzdušju, je Arčon goriškega kolega povabil še na kosilo v gostišče Kekec, kjer sta imela več časa za pogovor o temah, ki sta se jih na občini le bežno dotaknila.

Nace Novak

Kratke

Nova premierna uprizoritev v SNG Nova Gorica

V Slovenskem narodnem gledališču Nova Gorica bo v četrtek, 2. decembra, ob 20. uri domači ansambel z gostom Brankom Šturbejem v režiji Dušana Mlakarja premierno uprizoril delo irskega dramatika Henrika Ibsna Sovražnik ljudstva. V njem izraža avtor odpor zoper družbeno omejenost, laž in pokvarjenost, ki žal kraljujejo tudi v današnjem času. Prevod Marije Zlatnar Moe je z lektorjem Srečkom Fišerjem in dramaturginjo Ano Kržišnik priredil Dušan Mlakar.

Nov vodomet na Bevkovem trgu že "šprica": odzivi ljudi različni - nekaterim je vodomet všeč, drugi ga ostro kritizirajo

Vodomet na Bevkovem trgu, za katerega so na mestni občini namenili 37 tisoč evrov, je bil že pred volitvami, ko so ga začeli urejati, tarča kritik, ker zanj ni bil izveden javni arhitekturni natečaj. Zdaj že obratuje oziroma "šprica", odzivi ljudi pa so zelo različni. Nekaterim občanom je novost v središču mesta všeč, drugim niti najmanj. "Celoten postopek je bil izpeljan skozi razpise za projektiranje. Izhodišče zanj je v strokovnih podlagah, ki so bile narejene za ta trg, tako da je vse

povsem pravilno, z odzivi ljudi pa smo tudi zadovoljni", je povedal Zoran Ušaj z občinskega oddelka za investicije. Pojasnil je še, da je dela izvedla družba Final, da meri vodomet 23 kvadratnih metrov, sestavlja pa ga 15 šob, ki lahko na podlagi računalniške nastavitve programov brizgajo zelo različno, tudi več metrov visoko. Dodal je, da je vodomet ponoči osvetljen in da ima avtomatični senzor za veter, tako da se ob močnejšem pihanju avtomatsko izključi, ko bo stisnil mraz, pa ga bodo zaradi zmrzovanja za nekaj časa ustavili, tako kot ob prireditvah na Bevkovem trgu. Opozoril je tudi, da voda v njem ni pitna. "Verjetno je bilo res vse v skladu z zakonom, a za celovito ureditev Bevkovega trga bi bilo smiselno izvesti arhitekturni natečaj. Zdaj je, kar je, in s tem se je treba sprijazniti", je povedal novogoriški župan Matej Arčon, ki je načinu umestitev vodometu od vsega začetka nasprotoval. "To je sramota, 'šlamparija'. Preden so ga postavili, bi lahko šli vsaj še kam drugam pogledat, kako izgleda pravi vodomet", je novo pridobitev v mestu komentiral eden od jeznih Novogoričanov, med katerimi se je fontane že oprijelo ime "Brulčeve solze". Veliko pa je tudi takih, ki se jim zdi šumenje in brizganje vode v središču mesta poživljajoče in dobrodošlo. Vodomet je v prvih dneh delovanja še najbolj pritegnil mlade in otroke, ki se že zabavajo s brizgajočimi curki vode, v toplejših dneh pa bo tega zagotovo še več. /NN

Deset let Fundacije poti miru v Posočju za ohranitev dediščine Soške fronte

Fundacija poti miru v Posočju, ki skrbi za ohranitev, obnovo in predstavitev snovne in nesnovne dediščine Soške fronte, praznuje deseto obletnico. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je fundacija v desetih letih med drugim obnovila več kot 25 različnih spominskih obeležij.

Med svoje dosežke pri fundaciji štejejo še obnovo dveh vojaških kapel. Uredili so šest muzejev na prostem, opravili popis okrog 22.000 padlih vojakov v Zgornjem Posočju, založili in izdali 40 promocijskih in strokovnih publikacij. V prostorih fundacije so odprli informacijski center Poti miru, v Kobaridu pa so uredili zgodovinsko knjižnico gradiva o prvi svetovni vojni.

"Ko smo delali

Kobariški muzej, smo poskrbeli za premično dediščino prve svetovne vojne. Manjkala pa je predstavitev nepremične dediščine, ki je po naših hribih in dolinah", je nastanek Fundacije poti miru v Posočju predstavil eden od pobudnikov za ustanovitev fundacije in predsednik uprave Zdravko Likar. Na celotni frontni črti v Posočju, kjer je potekala Soška fronta, ter v zaledju so bile zgrajene številne utrdbe, strelski jarki, kaverne, poti in mulatjere, cerkve in kapele, bolnišnice, žičnice, pokopališča ter številni drugi objekti. Njihove ostaline sodijo v pomembno kulturno in zgodovinsko dediščino. Da bi to dediščino čim bolj ohranili, je vlada leta 2000 sprejela desetletni program z naslovom Posočje - Poti miru kot nacionalni in mednarodni projekt. Po vzoru poti miru v Zgornjem Posočju je fundacija skupaj s sedmimi slovenskimi občinami in z italijanskimi partnerji pripravila nadaljevanje poti čez Goriško in Kras do morja pri Devinu. Dediščino Soške fronte, druge kulturno-zgodovinske znamenitosti in naravne lepote želijo tako povezati v enoten izobraževalno-turistični produkt Poti miru. Podoben projekt obnove frontne linije pripravljajo tudi na italijanski in avstrijski strani, vse načrtovane projekte pa bi povezali na evropski ravni. Tako bi celotna jugozahodna frontna linija postala evropski Park spomina. Kot je še povedal Likar, so urejene poti in predvsem muzeji izredno dobro obiskani. "Presenečeni smo predvsem nad velikim obiskom muzeja na Kolovratu, ki ga obiskuje predvsem veliko število Italijanov", je povedal Lika.

Današnji medmrežni stiki

Virtualno sporazumevanje je realno (?)

Začel in končal bom z osebnimi izkušnjami najso-
dobnejših dimenzij. Zgodila se je v prostorih, ki z ošabnostjo presegajo vsakdanji prostor-čas, zastarelo razlikovanje realno-virtualno. Zgodila se je na računalniškem ekranu ali, boljše, v moji glavi in glavi mojega "sogovornika". Šlo je za navadno kupo-prodajno akcijo, v kateri sem za nekaj desetnih evrov nabavljala stari technics-ov radijski sprejemnik iz slavnih sedemdesetih. Lep, težak, analogen, kakovosten. Prav takega, kot običujem na revijah glasbenih poznavalcev. Takih danes ne delajo več. Kakor mercedes ni več mercedes, tudi glasbeni aparati so kljub besedam oglaševalcev mogoče že povedali, kar so povedali imeli. Poudarjam, mogoče. Preko trgovske mreže ebay sem se postavil v stik z radodarnim kupcem iz Nemčije, o katerem vem samo to, da na podstrešju pospravlja staro šaro. Glasbofilom pač ustrezajo tudi zaprjene stvari, a preidimo k bistvu. Neskončna so pota in stranpoti nakupovanja. Taka tradicionalna, naprednjaška, pravična, bolj eklektična ali uglajena, turistično souvenirska, vikendovsko obsedena,

mamljivo romantična. Obstajajo pa tudi virtualne poti, kiber svetovi pogovorov, srečanj, izmenjavanj mnenj in dobrin. Celo največji vztrajneži analognih podaljškov človeka se danes s težavo upirajo totalnemu prevladovanju računalniškega raja. Tam smo lahko vsi lepši, vitkejši, modrejši, hitrejši, bogatejši, a tudi anonimnejši. Skrijemo lahko marsikaj, tako sebi kot drugim. Kljub vsemu pa je globalna razširjenost social-

ročilo v angleščini, dobim odgovor v nemščini, zatem še nekaj obojestranskih pisem, nato plačilo preko elektronskega bančništva, nekaj dni zatem je paket pred vrati. Kratko in jedrnat, funkcionalno, uspešno. Prava gesla današnjega "tehnosveta". Radijski sprejemnik že brezhibno deluje na zloščeni polici, a nimam miru. Mori me vprašanje, s kom sem pravzaprav bil v "stiku"? S kom sem se "pogovarjal", "debatiral" o frekvencah, tehnikah, s kom sem "izmenjal" naslov? Odgovor je anonimen, sterilni, nečloveški: ne vem. Ne vem pa še nečesa: kako sva se lahko pravzaprav razumela? Nemščine ne pišem, niti ne razumem, on pa ne angleščine.

nih omrežij, kot sta facebook ali ebay, tudi pogoj za visoko varnost računalniških gibov. Brez zadržkov in s podatki v rokah lahko zatrdimo, da je spletno kupovanje bolj varno kot kjerkoli drugje. Omogoča nam, da lahko enostavno, hitro in neposredno dobimo izdelke, do katerih se ne bi drugače verjetno nikoli dokopali. S temi in drugimi utemeljitvami sem se odpravil na kupovanje starega radijskega aparata. Pošljem elektronsko spo-

nehote, čisto avtomatično sva bila torej v stiku s tretjim akterjem pogovora, prevajalcem. Seveda takim avtomatičnim, računalniškim, naj vam ga predstavim, ali boljše, naj se kar sam predstavi: "Pozdravljeni, sem Google translator, želite"? Ko jezik postane odveč, ko človek postane odveč, kaj ostane? Gledališče praznih vlog, ki spominja na svež, masten zvok sedemdesetih let...

Jernej Šček

Priljubljeni portal na spletu

Na Youtubu naloženih 35 ur video posnetkov na minuto

Po vsem svetu priljubljena spletna stran za izmenjavo video posnetkov Youtube vsako minuto dobi 35 ur dodatnih video posnetkov. Še marca je bilo nanjo vsako minuto naloženih le po 24 ur video posnetkov. To pomeni, da uporabniki Youtuba po novem vsak dan na stran naložijo kar za 50.400 ur dodatnih video po-

snetkov. V Youtubu to povečanje pripisujejo med drugim povečanju omejitve za dolžino posnetka z 10 na 15 minut. Po navedbah predstavnikov Youtuba, ki sodi pod okrilje ameriškega spletnega velikan Google, se je število naloženih video posnetkov v zadnjih dveh letih več kot podvojilo.

Naša razlaga sveta nam pogojuje življenje

Optimizma se lahko človek nauči!

"Optimist trdi, da živimo v najboljšem možnem svetu, pesimist se boji, da je res tako". (James Branch Cabell)

Pričakovanja glede prihodnosti so v ljudeh različna. Nekateri, pesimisti, gledajo na življenje s skrbjo in tesnobo v srcu, njihova pozornost se osredotoča predvsem na vsakdanje težave, ki so nepreoslajive, ne pa na vesele dogodke in dosežene uspehe. Drugi ljudje živijo z optimizmom, vedrino in navdušenjem: dojemajo težave kot priložnosti, da se izkažejo. Optimisti so vztrajni ljudje, ki skušajo doseči zastavljene cilje; ne glede na ovire ali storjene napake stremijo po uspehu in se ne bojijo neuspeha.

Na področju psihologije znanstveniki preučujejo, kako lahko optimistični ali pesimistični pogled na življenje vplivata na zdravje, uspeh na delovnem mestu in na splošno na življenje in počutje posameznika. Veliko raziskav je dokazalo, da se pesimisti hitro predajo, ko srečajo težave, se manj izkažejo v delovnem okolju, večkrat padejo v depresijo in z lahkoto zbolijo. Nasprotno so optimisti veliko bolj uspešni v študiju, delu in športu, izkažejo se v psiholoških testih, so karizmatični in dosežejo ugledno vlogo v družbi. Poleg tega so tudi bolj zdravi: njihov imunski sistem je bolj učinkovit, imajo manj bolezní, staranje jim ne povzroča velikih fizičnih in psihičnih težav. Rezultati raziskave, objavljene v strokovnem časopisu Mayo Clinic Proceedings, v kateri so znanstveniki v obdobju, daljšem od 40 let, pod drobnogled vzeli kar 7.000 oseb, so dokazali, da ljudje, ki razmišljajo pozitivno, v povprečju živijo mnogo dlje od tistih z mračnimi mislimi, pri katerih

je kar 42% več možnosti za smrt. Stokovnjaki verjamejo tudi, da optimisti pogosteje osvojijo po-

zivljenske navade, kot sta zdrava prehrana in fizična dejavnost.

Torej optimizem prinaša v posameznikovo življenje veliko ugodnosti. Zakaj pa so nekateri ljudje nagnjeni k optimizmu, drugi pa so pesimisti? Pesimist ostane tak za celo življenje ali se lahko spremeni v optimista? Martin Seligman, ameriški psiholog, ustanovitelj "pozitivne psihologije", trdi, da temelja dveh različnih pogledov na življenje sta občutek, da lahko dogodke nadzorujemo ali ne, in način, kako si dogodke v svojem življenju razložimo. Ljudje, ki se imajo za nezmožne, oz., ki so prepričani, da ne bodo mogli na nikakršen način doseči

svojih ciljev, so nagnjeni k pesimizmu, optimisti pa mislijo, da lahko sami spremenijo okoliščine in vplivajo na dogodke tako, da lahko dosežejo zastavljene cilje. Ker se nagnjenje k optimizmu ali pesi-

mizmu razvija iz tega, kako si posameznik razlaga pozitivne ali negativne dogodke v lastnem življenju, Seligman trdi, da vsaka oseba po svoje tolmači vzroke, ki privedejo do dogodkov. Interpretacija posameznika pa izhaja iz vizije lastne vloge v svetu, ali se zaznava kot vrednega in zaslužnega ali ima slabo samopodobo.

Veliko stvari v življenju je izven človekovega nadzora. So pa področja, na katerih lahko prevzame nadzor: način razmišljanja o določenem problemu ali področju lahko poveča ali zmanjša nadzor. Optimizma se lahko človek nauči. Pri tem se mora posluževati določenih strategij:

mora se zavedati, da s pesimizmom sam sebi škoduje, in spremeniti svoj stil interpretacije dogajanja, torej ustaviti negativne misli. Če se človek zave, da njegov pogled na svet ni realen, ampak pogojen od lastnega nagnjenja k pesimizmu, se že oddalji od negativnega stila interpretacije dogodkov. Pri tem lahko: zbira dokaze, da je njegov pogled pogojen in nerealen; se izogiba posploševanju negativnih dogodkov, torej omeji lastne neuspehe; se zaveda obstoja možnosti, da se situacija izboljša, ko je ne oceni kot brezupno; se nauči od napak, da mu bodo pomagale v prihodnosti.

Katja Ferletič

Priročnik za vsakdanjo uporabo v šoli in poslovni praksi

Vzgoja za vrednote ali učna ura pod cvetočo češnjo

Pred kratkim je v samozaložbi Helena Alenka Bizjak iz Ljubljane izdala praktičen priročnik za vzgojo vrednot v šolah. Pri tem je pomembna vizija duhovne rasti v novi slovenski šoli, domovinski vzgoji.

Učno osebo mora s svojim zgledom posredovati mlademu človeku vrednote, kot so poštenost, spoštljivost, umirjenost, pravičnost in prijateljstvo. Pri tem je po-

več praktičnih primerov ustvarjalnosti, ki so koristne že za dijake in kasneje za izoblikovane poklice. Pri tem je pomembna vizija duhovne rasti v novi slovenski šoli, domovinski vzgoji.

Učno osebo mora s svojim zgledom posredovati mlademu človeku vrednote, kot so poštenost, spoštljivost, umirjenost, pravičnost in prijateljstvo. Pri tem je po-

V tej knjigi bomo spoznali tudi socialno razsežnost, ki je v sedanjih gospodarskih razmerah posebne pomena. Poudarjamo duhov-

no življenje, ki omogoča mladim, da si postavijo vprašanje o smislu svojega bivanja. Tudi etika je prostor dialoga med ljudmi različnih prepričanj. Zanimivo in koristno je razmišljanje o pomenu umetnosti, ki govori o skrivnostnih globinah človekovega bivanja, iskanja, hrepenenja in ustvarjanja na življenjski poti. S kvalitetno izobrazbo, vedenjem in etiko bo-

do naši prihodnji rodovi in sedanji menedžerji kos vsakdanjim nalogam. To nas vodi k ustvarjalnemu bivanju. Učimo se, da bi vedeli, znali delati od spretnosti do usposobljenosti in da bi znali živeti v skupnosti drug z drugim. Učiti se in poslovati v vsakdanjem življenju je potrebno tako, da vse to izvajamo z veseljem ob upoštevanju vzgoje čuta za skupno dobro, ker je človek družbeno bitje in od njega je odvisno, kakšna bo sedanja in prihodnja družba.

Knjiga Helene Alenke Bizjak je dobrodošla prav v tem času, ko stagnirajo določene vrednote in smisel življenja. Njeno podajanje in vsebina sta praktična in koristna za vsakega izmed nas, od otroških let do upokojitve.

Gabrijel Devetak

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Palik
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD,
tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst.
Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To število smo poslali v tisk v torek, 30. novembra, ob 14. uri.

Uboga naša Zemlja ob potrošniški pohoti!

Kaj pa kakovost življenja?

Živimo v obdobju, ko sloni vse na potrošnji, na čim večji potrošnji in hitri uporabi. Ljudje, občine in krajevne skupnosti naj bi kupovali, gradili, nabavljali in trošili. Vse, kar je staro, je slabo, nas prepričujejo, pa samo zato, da bi hlatali po novem. Ravno nekaj dni pred občinskimi volitvami v Sloveniji mi je prijateljica Vesna pripovedovala o povsem novi izkušnji z našimi kraškimi cestami. Kako je to lepo, je povedala, ko se voziš po ozkih poteh in gledaš kostanj, ki zori, jesen, ki prihaja, gmajno, ki te navsezgodaj pozdravlja s svojimi barvami. Kako lepo je, ko otroci na poti v šolo z okna pozdravljajo ovce na paši in se čudijo pisanim liščkom, ki se lovijo v grmovju! Nekoliko počasnije moraš voziti, to je res, v zameno pa imaš sprostitve in pašo za oči in dušo.

Vesni sem pritrdila, tudi jaz imam rada naše ozke kraške ceste, s kamnitimi zidki in rujem, ki rase čeznje, tudi jaz iščem poleti hladu pod krošnjami borov, ki rastejo ob cesti, tudi jaz se veselim trenutka, ko iz mestnega vrveža zapeljem na Kras. Pa ni za vse tako. Ko sem prebrala predvolilne programe in izbirala med njimi, sem žal ugotovila, da prav vsi kandidati obljublajo širitev cest. Kot bi ljudje, kot

bi vsi tisti, ki so v stiski, ki nimajo službe, ki živijo s 300 evri na mesec, potrebovali edino širitev cest. Kot da bi bile široke ceste rešitev naših problemov! Ko pa delavec še za bencin nima... Na naslovnih ni bilo govora o stiski starejših, ki so največkrat brez vsake oskrbe na domu, nimajo lastnega avtomobilskega prevoza in bi zato potrebovali boljše avtobusne zveze. Ni bilo govora o varnosti otrok in infrastrukturi, namenjeni mladim, o zdravstvu, ki šepa in je vse bolj mačehovsko do državljanov. Ne, ceste, široke ceste s kamioni, ki bodo drveli mimo naših domov, to je predvolilna obljuba županskih kandidatov. Širše ceste naj bi bile po njihovem mnenju bolj varne. V resnici niso, ker hitrost ni nikoli varna, ker hitrost ubija, predvsem otroke, starejše, pa tudi živali. Široke ceste so le potuha prikritim interesom avtoprevoznikov, ki naj bi krepili tovarni promet na Krasu, da bi lažje in hitreje prevažali blago in da bi ga mi nato kupovali... Kras medtem izgublja svojo dušo zaradi neurejenih gradbenih zakonov, zaradi hitrega nastajanja novih sosesk, ki pa ostajajo prazne, ker takih sosesk nihče ne mara. Kraška vas ni več tista, o kateri je pisal Kosovel, živo pisane fasade nemških in avstrijskih

skih proizvajalcev so se z vijoličastimi in oranžnimi odtenki zarezale v kamen, v sivobelo pokrajino, v poezijo ozkih ulic in kraških portalov.

Ljudi, ki imajo raje ruj, gmajno in prijeten objem dreves od širokih cest, je vse manj, saj zavzemajo jekleni konjički vse bolj pomembno mesto v sodobnem življenju. Sama ne vem in ne razumem, kaj vse lahko avto človeku pomeni, mislim da prestiž, samouveljavitev, sprostitve v hitri vožnji, sredstvo, s katerim se postavljamo pred prijatelji. Žalostno. Žalostno predvsem, ker ne vidimo več lepote, ki je okoli nas, narave, bogastva, ki ga uničujejo. Ko bo vse to izgubljeno, ne bo poti nazaj. Družba sloni na prestižu, nakupovanju, potrošnji; o kvaliteti življenja, o življenju z veliko začetnico ne govorijo več nihče.

Življenje so nam vzeli, o njem ne moremo več odločiti, pogoltnile so ga multinacionalke, ki vladajo svetu in mu vsiljujejo svoje interese. "Kaj pa kakovost življenja, kakovostna prihodnost za naše otroke?" se je spraševala prijateljica. Kakovosti življenja ni več, življenje je potrošniška dobrina, veleblagovnica, skozi katero hitimo z nakupovalnim vozičkom, ne da bi se ustavili, poklepetali, se zamislili, objeli prijatelja čez ramo. Občutek imam, da nas pitajo z laž-

mi, vsak dan nam lažejo in nas prepričujejo, da gre za naše dobro. Pa ni tako, življenje, zdravje, naravo in prihodnost naših otrok smo žrtvovali ekonomskim interesom. In lažnim potrebam. Pred dnevi sem osupla prebrala članek o stavki delavcev lesne industrije v

Foto IG

raznih evropskih državah. Zakaj so stavkali??? Ker primanjkuje lesa. Primanjkuje pa ga zato, ker ga greveliko, preveč, za izdelavo lesnih briketov. Nekaj let so nas prepričevali, da je ogrevanje z lesnimi briketi ekološko, varčno in smisel-

no, dajali so subvencije za nakup peči na brikete in za izgradnjo tovarn le-teh. Sama sem seveda razmišljala, da nas je na svetu preveč, lesa pa premalo, a kaj bi moje razmišljanje v primerjavi z milijonskimi dobički. Sedaj nas spet silijo v nakup toplotnih črpalk, te so sedaj najbolj eko (kako zoprna mi je postala ta beseda), najbolj varčne, najbolj smiselne. Sama imam še vedno peč na kurilno olje, nisem je menjala in niti je ne bom, dokler ne bo sama odpovedala. Sicer že nekaj let zapored računam, koliko denarja mi gre za ogrevanje, in čisto tiho sem, ko poslušam, koliko več potrošijo prijatelji za brikete. Da ne bodo rekli, da sem proti napredku, da nisem eko. Sprašujem se, kje bomo našli električno energijo, da bomo zadostili potrebam vseh teh toplotnih črpalk, klimatskih naprav (kako je naša generacija zrastle in živela brez le-teh, sploh ne vem) in nato še za električne avtomobile. Bo še ostal pogled na brinje med osatom, ali bodo kraško gmajno, tisto lepo kraško gmajno, čez katero je letela Kosovelova brinovka, preplavila divja gradnja sončnih elektrarn, ki bodo morda čez deset ali dvajset let zapuščene razpadale sredi trave in ruja, ker bomo že prišli do jedrske fuzije. Sama namreč kljub vsemu mislim, da je energija prihodnosti pravzaprav samo čista nuklearna energija.

No, kakorkoli že, ko sedamo za obložno mizo, ko kupujemo vse, kar nam na policah ponujajo, ter polnimo naše domove, pa tudi kontejnerje za odpadke, ko gremo na potovanja ali počitnice, na naš planet skoraj nikoli ne pomislimo. Še tedaj ne, ko opevamo njegovo lepoto, kot sama tako pogostokrat opevam morje, ki ga ljubim in obožujem bolj kot karkoli. Morje, predvsem naš Jadran, je vse bolj ubogo in izopano, nekaterim vrstam rib grozi izumrtje, ob obalah Sredozemlja skoraj ni več življenja, hudo je tudi ob obalah Atlantika. To zaradi divjega ribolova, neusmiljenega izkoriščanja morskih globin ter prevelikega povpraševanja po ribah. Mi pa se seveda veselimo ribjega krožnika in sploh nam ni mar, če najdemo v njem še ikre ali če nam s škampi postrežejo v sezoni, ko je lov nanje prepovedan zaradi razploda. Glavno, da smo mi siti in zadovoljni, kaj bo z našo predrago Zemljo in s tistimi, ki bodo sem prišli za nami, pa nam je kaj malo mar. Težko mi je pri srcu, težko zaradi vse te lepote, vsega tega bogastva, ki ga človek tega uničuje. Težko mi je in otožno zrem skozi okno v jesen. Zunaj pa dežuje, že teden dni dežuje, pa kaj dežuje, tako močno dežuje, kot bi kdo zlivl na nas cele škafe vode... In pravijo, da bo še do Božiča tako...

Suzi Pertot

Novosti na prizorišču domačega tenisa

Reorganizacija na Padričah

Vporočila z našega športnega prizorišča se je pred dvema tednoma vrnil domači tenis, kar je za ta letni čas povsem nenavadno. Ženska postava Gaje je namreč igrala dodatni tekmi za obstanek v državni A2 ligi, prvenstvu, ki se praviloma končuje junija. Zaradi birokratskega in celo sodnega zapleta, ki sicer ni zadeval gropajsko-padriškega tabora, pač pa dežurnega nasprotnika, teniški krožek iz kraja Casale Monferrato v Piemontu, so zloglasni play-out odigrali šele v novembru, ko so v bistvu vsi že zdavnaj pozabili na to ligo in na poletno teniško sezono nasploh. Gajevke v mladi postavi Paola Cigui, Carlotta Orlando in Paula Orlini so v gosteh na prvi tekmi izgubile vse štiri dvoboje in njihova usoda je bila dejansko že zapisana. Na padriških igriščih so teden dni kasneje sicer iztržile neodločen izid 2:2, kar pa seveda ni bilo dovolj za preobrat. Casale bo tako tudi prihodnjo sezono igral v ekipni A2 ligi, naše predstavnice pa so se po enem samem letu v državni prvoligaški konkurenci takoj vrnile na raven B lige.

Razplet je bil v društvenih vrstah v bistvu pričakovan in je pomenil priložnost za začrtanje novih smernic za prihodnost. Odločitve, ki jih je vzel klubski odbor (sklepali so najbrž že precej prej, namene pa so seveda objavili po koncu play-outa), so dokaj korenite in revolucionarne. Za Gajine postave bosta odslej skrbela v vlogi športnih vodij zdaj že nekdanja (odlična) igralca, brata Aleš in Borut Plesničar, ki sta na igrišču napisala najlepša poglavja v zgodovini našega tenisa, ko sta z moško vrsto dosegla A2 ligo in v njej nadvse dostojno

nastopala tri sezone.

V športnem središču na Padričah bodo največ energij vlagali v vzgojo mladih sil in članski postavi ne bosta več prioriteta. V ospredju bo teniška šola, odraslim članom pa bodo nudili možnost, da se čim bolj

lo Surian, še prej Jaka Božič) v bistvu osvojila to kolektivno miselnost, ki je značilna za Davisov pokal in reprezentančni tenis. Skratka, če bosta prvi violini šest tednej v letu želeli še naprej braniti barve članske vrste, bodo vrata kajpak odprta, medtem pa bodo v žensko ekipo vključili perspektivni mladinki Petro Corbo (letnik 1997) in Nicoletto Furlan (1996). Tujk in tujcev ne bodo več najemali. Mlade – in ob potrebi tudi bolj rekreativne – igralce bodo tako angažirali tudi za sestavo prve moške postave, ki bo tekmovala v deželni C ligi. Brata Plesničar in Surian so namreč napovedali slovo (si bodo do marca premislili?), tako da je skoraj petnajstletnega uspešnega ciklusa tokrat, kot se zdi, zares konec.

Odslej bomo torej predvidoma poročali predvsem o dosežkih najboljših Gajinih posameznic. Omenjeni članici, Ciguieva in Orlandova, nekaj pomenita tudi na vsedrjavni ravni in ni izključeno, da bosta še izboljšali svojo uvrstitev tudi na svetovni lestvici WTA. Povsem smiselno je tudi, da se v vsesplošni krizi vlaga v podmladek, v doma vzgojene kadre: da mladi tenisači osvojijo osnove, tehniko in delovne navade, da starši radi prihajajo na Padriče (in prispevajo v blagajne teniškega odseka) in da privabljajo na peščenigrišča tudi nove navdušence in nove družine.

HC

Paola Cigui

uveljavo zlasti kot posamezniki. To velja v prvi vrsti za sedanjih polpoklicnih tenisačici Paolo Cigui (letnik 1989) in Carlotta Orlando (1993), katerima bo uprava pomagala nastopati na najbolj kakovostnih turnirjih. V individualnem športu ekipna liga za ambicioznega posameznika namreč ne more biti glavni cilj, čeprav je zlata moška Gajina generacija (brata Plesničar, Pao-

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ?

59

Minuli četrtek sem moral ponovno na letalo, odšel sem na kongres urednikov katoliških tednikov v Rim in tudi tokrat sem bil v zadregi s kovčkom, ki pa je bil čisto nov, eden tistih s kolesci, da mi ni bilo treba več nositi prtljage kot ničlikokrat doslej, ampak sem svoje stvari vlekel za sabo, kot to počno skoraj vsi, ki potujejo z letalom. Kovček sem kupil tik pred odhodom v eni od trgovin v Gorici, ki zapirajo svoje poslovanje, trgovec je bil vesel, ker mi ga je prodal, rekoč, da je vrhunske izdelave in po blazno dobri ceni, sam pa sem bil tudi srečen, ker sem bil prepričan, da sem naredil dobro kupčijo in zato, ker sem se dobro pripravil na potovanje, kajti sklenil sem: "Nikoli več ne bom vlačil torbe s seboj! Kot osel sem sredi pametnih ljudi, ki prtljago lepo vlečejo na kolescih za seboj! Je ali ni kolo največja iznajdba človeka vseh časov? Je! Ergo?"

Nerad potujem z letalom, in to iz več razlogov, prvi je seveda ta, da moraš na letališču v ogrado, ki spominja na tisto za ovce in teleta, ki nerada gredo v zakol, drugi pa je ta, da je treba na letališču na polet vedno dolgo čakati, tretji je pa gotovo dejstvo, da moraš kovček po navadi odpreti, pokazati v prozorni najlon vrečki zbrane predmete za osebno toaletno, izveči osebni računalnik in še kaj bi naštel. Tokrat sem v Ronkah moral sezuti še čevlje, ker so varnostniki tako ukazali, imel sem seveda tiste z vezalkami; stolice, da bi se med odvezovanjem in zavezovanjem lepih čevljev usedel, pa seveda ni bilo nobene. Zanimivo je, da sem priletel v Trst iz Rima z istimi čevlji na nogah, a mi na letališču v Rimu varnostniki niso ukazali sezuti čevlje. In tudi pasu si nisem snel, ne ob odhodu in ne ob prihodu domov, v Rimu pa so me le nevsiljivo in profesionalno pretipali, v rokavicah, plastičnih, kot se spodobi. Za mojo varnost in za varnost ostalih potnikov. Kot je sedaj v modi in navadi. Kupil sem seveda tak kovček, ki ga lahko pelješ – neseš v letalo. Ker ne maram vrst in ne čakanja na kovčke na letališču. Tak kovček pa je točno določenih mer in zato vanj lahko zložiš le najbolj nujne stvari, take, ki jih resnično rabiš na poti, se pravi: zdravila, spodnje perilo, nogavice, toaletni pribor, robčke, srajce, kravati, prenosni računalnik, fotoaparati, digitalni registrator, polnilec za računalnik, polnilec za aparat, polnilec za telefon, notes, peresa in... knjige. Pardon, tokrat nisem mogel vzeti več knjig, eno pa sem le dal v kovček, ker jih več nisem mogel, pošteno povedano. In sem bil, kot vedno, v krizi, ko sem pripravljaval kovček in izbiral med knjigami, ki bi jih rad nesel s seboj. Pošteno tudi povem, da je tam ostala, nedotaknjena, saj mi ni uspelo niti je odpreti, preveč je bilo vsega, od predavanj do srečanj. Ko namreč po dolgem času spet srečam prijatelje, se odločim zanje in ne za knjigo. Ker je tako prav. Ko se res vedno znova prepričujem, kako res je, da je človek, prav zares vsak človek, odprta knjiga. Ko odhajam na pot, sem vedno slabe volje, a ne zaradi vrst, odhoda, slovesa in podobnih stvari, ampak zaradi samega sebe. Ne znam namreč potovati. Okrog sebe pa vedno vidim ljudi, ki to znajo. Elegantly oblečeni so ob meni v čakalnicah, spočiti, vedno urejeni, vse imajo na

svojem mestu, z lahkotnim korakom stopajo v svet, nikdar se jim ne mudi kot se vedno meni, nikdar jim nič ne pade iz rok kot meni, dokumente imajo vedno pri roki, jaz pa sem vedno neprimerno oblečen za na pot, tudi tokrat sem pogršil, ko sem se odločil za dežni plašč, ki mi je služil samo prvi dan, a sem ga potem moral imeti na sebi tudi v rimskem soncu, navadno še čevlji niso pravi, kovčka ne znam spraviti, kot je treba, med potjo se potim, nikdar nimam prave, se pravi: udobne in sočasno tudi elegantne obleke, vse mi pada iz rok, dokumente si skrbno spravim na varen kraj, da jih potem nemogoče dolgo iščem v vrsti, skratka: neverjetno se mi zdi, kako to, da mi ne uspe postati tak, kot so ljudje okrog mene, ki samozavestno stopajo okrog, gotovi sami sebe in svojega poslanstva. Carji so! In jaz se počutim kot tlačan. Take občutke sem imel tudi tokrat, ko sem gledal te menedžerje in ljudi vseh sort, ki se jim danes reče kar po angleško "frequent flyer", se pravi "ljudje, ki veliko letijo". In vedno ta zoprni občutek, da si provincialec, ki gre v veliko mesto, ta zoprni občutek, ki me spremlja od malih nog, mene, rojenega v majhnih vipavski

vasici, ki je na zemljevidu pravzaprav šele od časov Googla naprej, ali skoraj, pa čeprav sem rojen v najmanj osemsto let stari hiši! In ti urejeni gospodje in gospe okrog mene na letališču me vedno znova prepričujejo, da je enim pač dano in da se drugi lahko trudimo, a nam ne bo nikdar uspelo, preprosto ne znamo potovati in pika! Na letališču in med potovanji me najbolj zanimajo ljudje, saj vsakdo od nas nosi na svojem obrazu napisano zgodbo svojega življenja, v srcu pa hotenja, želje, bojazni, notranji osebni svet, ki ga nočemo kazati vsem, a ga včasih, v trenutku nepazljivosti pokažemo tudi na obrazu. In kakšno doživetje je, ko na obrazu sopotnikov prebereš stvari, ki se jih da razbrati, če le pozorno opazuješ! In to se velikokrat zgodi, ko ljudje beremo, ko se prepustimo avtorju in knjigi, a se včasih med branjem tako prepustimo knjigi, da nam tiste notranje pregrade, s katerimi se obdajamo, da se navzven kažemo drugače, kot v resnici smo, odpovejo in zato naš obraz (po) kaže notranje stanje duha, ki ga sicer neradi kažemo navzven.

V Rimu, kjer sem se ob vrnitvi na letališču sredi množice ljudi spraševal, kaj sploh počnem tam, ker enostavno tja ne spadam, sem nekaj minut opazoval mladega duhovnika, ki je bral knjigo in imel mil, srečen obraz. Mladi mož, ki se je zapisal oznanjevanju evangelija, je bil ves prevzet od branja. Vstal sem in šel neopazno mimo njega ter pogledal, kaj bere. V rokah je držal brevir, molil je torej. "Vsaj nekdo, ki ve, kaj počne tukaj!" sem si rekel, ko sem z neverjetno težkim kovčkom stopil proti vhodu za letalo, ki je čez pol ure že poletelo proti Trstu. V rokah sem seveda ob kovčku nosil na letalo tudi polno, večjo najlon vrečko s knjigami, ki jih nisem mogel dati v kovček, ker je bil že itak prepoln. Tega, da sta me steverdšji grdo gledali, ker se na letalo po pravilu ne sme nesti dveh torb, niti ne bom omenjal. Saj: ne znam namreč potovati.

Odgovorne urednike in upravitelje katoliških časnikov, tednikov ter drugih medijev, ki smo vključeni v Zvezo italijanskih katoliških tednikov, je v petek, 26. novembra, v dvorani sv. Klementa v Vatikanu sprejel sveti oče Benedikt XVI., ki nas je tudi nagovoril ter nas pozval, naj vztrajamo pri opisovanju življenja krajevnih Cerkev in vseh ljudi dobre volje, predvsem pa nam je naročil, naj ostanemo zvesti ljudem in krajevnim stvarnostim, evangeliju ter Cerkvi. Sveti oče nam je podelil blagoslov in naročil, naj pozdravimo naše bralke in bralce. Sprejem pri svetemu očetu je bil vključen v tridnevni kongres, na katerem smo izvolili novo vodstvo Zveze, predvsem pa razmišljali na glas, kakšna prihodnost čaka tiskano besedo ob vse bolj prisotnem svetovnem spletu, saj internet postaja del današnje stvarnosti in se ga moramo tudi mi posluževati ter biti na njem kristjani stalno prisotni kot pričevalci vesele novice!

Četrta številka otroške revije Pastirček V pričakovanju Božjega deteca...

Decembrska številka Pastirčka vsa drhti v pričakovanju Jezusovega rojstva. Iz nje veje vonj po smrečju in mahu, ki ga bodo otroci uporabili za jaslice. Kako se vse veseli Božjega prihoda in kako je vse že praznično v tem mesecu! Adventni venec, svečke, lučke, miklavževanje, priprava jaslic, vse to so lepi trenutki, toda ostali bodo prazni, če se Jezusček ne bo rodil v našem srcu, opozarja urednik Pastirčka Marijan Markežič, obenem pa izreka najlepša voščila malim in velikim sodelavcem in bralcem. Dvovrstična pesem Nuše Turk nosi naslov Božič in govori o Jezusčku, ki "nam Ljubezen je

razkril". Jaslice in angela, ki prihaja iz nebes, je naslikala Danila Komjanc, pobarvale pa jih bodo ročice zvestih Pastirčkovih prijateljev. Kako je bilo tisti dan, ko sta Marija in Jožef zaman iskala prenočišča v Betlehemu, opisuje Walter Grudina v Zgodbah Sv. pisma. Nežno ilustracijo tega prizora je izdelala Paola Bertolini Grudina. Zapis bodo otroci obogatili z opisom vsega, kar sami postavijo v jaslice, pa še pastirju bodo pomagali priti do Deteta v jaslih. Da si je Francišek Asiški prvi domislil postaviti jaslice, bodo otroci izvedeli iz rubrike, ki jo podpisuje Nina Grudina ob ilustraciji Paole Bertolini Grudina, v razpoznavnem

slogu in toplih barvnih tonih. Mala miška, ki jo z ljubečo roko oblikuje Danila Komjanc, je tokrat vsa zazrta v svoje delo: pripravlja namreč okraske za božično drevo. Tudi zgodbica izpod peresa Marije Perat govori o skrivnostni božični noči, ko se je star pastirček - figurica v jaslicah Marinke, Matjaža in Tomaža - "čudežno" premaknil s konca jaslic v bližino Jezusa, kjer je stal vsako leto. O svetem mestu Betlehemu poje pesem Darinke Konc, ki jo je uglasbil Dominik Krt, da jo bodo šolarji zapeli za božične praznike. Jezusček mili je naslovila svoje stihove Barbara Rustja, ki ji je tudi tokrat z ilustracijo pomagala Svetlana Breclj. Otroci bodo

ob pesmi našli še čisto prazno smreko in hlevček, ki ju bodo kar se da lepo dopolnili. Celozlaga, zakaj voda pozimi

zledeni, se navezuje na božični čas: reka je namreč zamrznila, da bi nasečo Marijo

osliček lahko nesel čeznjo. Tudi mišek Mat Veronike Srebrnič je svojo matematično zanko obesil na božično drevesce in tudi Pastirček izraža svoja voščila na drevečku, ki ga bodo bralci dopolnili z balončki, v katerih so samoglasniki.

Skavti, ki so prav gotovo zvesti Pastirčkovim prijateljem, se bodo veselili spisa o Betlehamski luči, raznašalci katere so prav oni. Kdor želi imeti za božične praznike v hiši cvetočo vejico in zelene bilke žita, naj skrbno prebere zapis na trideseti strani decembrske številke, ki prinaša tudi lepi molitvi za pred jedjo in po njej - kot vselej je rubriko Moje prve molitve napisal Božo Rustja -, jezikoslovni utrinek Berte Golob, križanko Križkraz, pa še razvedrilni strani na božični in Miklavžev motiv, Packa, ki v svoji grozljivi spakedranščini roti Miklavža, naj mu za darilo ne prinese knjige, pa še strip o leni

da jih slabo uporabljamo". Na račun množičnosti izgubljam na kakovosti. "Ideološke pregrade so žal še tako močne, da ne znamo biti racionalni". Minister Žekš je dodal, da je treba izobraževanje pazljivo usmerjati, saj je gospodarska uspešnost osnova manjšinske skupnosti, "brez izobraževanja pa ne gre". Brez sredstev, ki jih je italijanska država končno le zagotovila, bi manjšina preživela, "nekateri strukture pa bi se sesule". Zato je pozval vse prisotne in hkrati vse odgovorne na vodilnih mestih: "Najdite že sedaj nov način sodelovanja, preden se kaj takega zgodi". Bodi te bolj racionalni, "če se da"!

Predavanje za starše in partnerje Od zaljubljenosti do ljubezni

V četrtek, 21.10.2010, sta imela predavanje za družinske pare v nabito polni dvorani nad železniško postajo v Novi Gorici Nada Mirnik in Boštjan Trtnik. Ker je bilo med občinstvom največ žensk, sta predavatelja povedala, da so moški po naravi pač bolj racionalni in "se bojijo" čustvenih korakov. Predavatelja sta zakonska in družinska terapevta in že peto leto izvajata psihoterapijo za posameznike, pare in družine ter vodita delavnice na terapevtskem inštitutu Odnos v Izoli in Postojni. Nada Mirnik je študirala ekonomijo, a se je ob Gostečnikovih predavanjih navdušila tudi za psihoterapijo in se preusmerila v to ter postala terapevtka. Boštjan Trtnik je že uvodoma povedal, da bo predavanje le teoretično in da bodo morali poslušalci povedano udejanjiti v praksi, drugače ne bo učinkovalo. Med drugim sta slikovito naglasila, da vsak prinaša v partnerski odnos "nahrbtnik s štirimi predali". V prvem so čustvene rane, ki jih je vsak dobil v otroštvu. Največkrat so razlogi za težave v partnerskem odnosu prav te rane: nerazrešene stiske iz otroštva, nerazrešena hrepenenja. Če smo bili kot otroci zanemarjeni, neslišani, neupoštevani, če

starši niso znali začutiti naše otroške potrebe, prenašamo to na odrasle odnose. Partnerski odnos mora težiti tudi k razrešitvi teh težav. Drugi predalček so strategije za preživetje. To so vsi obrambni mehanizmi, ki se jih je vsakdo naučil, da bi premostil probleme v odnosih. Partner nam lahko pomaga, če mu znamo odpreti tudi to srčno stran. V tretjem predalčku so izgubljeni deli sebe. To so čustva ali izkustva, ki smo jih potlačili, ali tista, ki se v nas niso razvila. In prav pri partnerju nas po navadi privlačuje to, kar smo v otroštvu "izgubili". Predavatelj je npr. povedal, da se je že od mladega bal plesa in ni hotel na plesišče. Gospa Nada pa je bila prava plesalka: v tem sta se čustveno razhajala. V četrtem predalčku pa je vse to, kar se mu pravi "imago". To je ponotranjena slika naših staršev. In tudi ta ima veliko vpliva pri izbiri partnerja. Odnos med moškim in žensko poteka v šestih fazah: prva je faza zaljubljenosti. To je faza, v kateri živimo v nekem romantičnem prostoru, smo odmaknjeni, skoraj prevzeti in vidimo partnerja v najlepši luči, njegovih slabosti ne opazimo. Po navadi si želimo, da bi taki občutki trajali večno, a ni tako. Prej ali slej se

pokaže resnica. Ko pride kriza ali morda dolgočasje vsakdanjega življenja, začnejo prihajati na dan drugi občutki. Kar smo prej imeli za krasno, plemenito in pogumno, se nam zdi vedno bolj neresnično. Čim bolj je nekdo zaljubljen, tem bolj se bo čutil ranjenega, ko se bo zaljubljenost ohladila; pri partnerju bo opazil kup negativnih strani in njegovo vedenje ga bo motilo, čeprav ga prej ni. To obdobje traja približno eno ali dve leti. V drugi fazi nas doleti streznitev in pristanemo na trdih tleh resničnosti. Če tedaj ne reagiramo, lahko pademo v neki začaran krog, naši čustveni odzivi do partnerja se spremenijo in ga bomo videli le kot osebo, ki nas ogroža. Postanemo vedno bolj napadalniki ali pa se začnemo počasi umikati. Zato je prav, da se usmerimo predvsem v to, kar ima partner dobrega. V tretji fazi, to je v fazi bojevanja, intimni ljubimci lahko postanejo tudi smrtni sovražniki. Novice črne kronike nam znajo to še predobro prikazati. Prav v tem obdobju se pojavijo tragedije, napadi, ubijanja. Statistike pravijo, da je v ZDA 1/3 umorov posledica slabih partnerskih odnosov. Po navadi se v tej fazi mož in žena ločita. Počuti ta se zelo jezna, izigrana in po-

trta tudi zato, ker prav dobri odnosi prinašajo človeku energijo in živost. Na tej stopnji po navadi iščemo "izhode", energijo potegnemo iz odnosa in počnemo kaj drugega, da se nam ni treba ukvarjati s partnerjem: možki se npr. umakne v garažo, kjer se prepusti delu, ali pa predaja športu, ženske pa se pretirano ukvarjajo z nakupi ali vzgojo otrok. Izhod je žal tudi seganje po alkoholu, zdravlili ali padec v kako drugo omamo. Tako bežimo iz odnosa s partnerjem, ker nas ta vse bolj boli. Izhod je vse to, kar napravimo, da se ne srečamo z njim. Odnos je kakor živo bitje, ki gre skozi različne faze. Če mu odvzamemo energijo, začnemo hirati. Zato je pri izboljšanju partnerskega odnosa zelo pomembno zapreti izhode ali pa jih vsaj omejiti in to energijo potegniti nazaj v odnos. Tedaj nastane neki prelom: ali se odločimo za ločitev ali pa za boljši zavestni odnos. Izhod iz tega začaranega kroga pa zahteva trud, čas, energijo. Pri tem je zelo pomembno začeti vzpostavljati nov iskren pogovor. Seveda trenjem se ne moremo izogniti; treba jih je sprejeti in

pri tem pridobiti ustrezna znanja in orodja, ki nam bodo v pomoč. Tako vstopimo v novo, četrto fazo. Na tej stopnji dobivamo nove informacije o zakonitosti partnerskega odnosa ter nov pogled vase, v lastne obrambne mehanizme in spoznanje, da res želimo nov spoštljiv odnos. Pomembna je neka odločitev. Če ves čas obstaja

skupaj ali ne? Pomembna je zato sprememba vedenja, ki vodi v spoznavanje in nas pripelje do večje empatije. S tem raste pot tudi občutek varnosti, priпадnosti, neznost. Če se odločimo, da ostanemo s partnerjem, vzklije v razmerju bratska ljubezen. Druge osebe ne gledamo več kot svoj podaljšek, temveč kot tovariša in človeško bitje.

Verjetno ne bomo nikoli prišli do zadnje faze, bomo pa lahko sposobni videti drugega človeka takšnega, kakršen je v resnici, in ne takega, kot nam kažejo naši obrambni mehanizmi. V peti fazi partnerja postaneta sodelavca, osredotočita se na lastno vedenje in se vprašata, kaj vsakdo od njiju prispeva k boljšemu odnosu. Vsak si lahko izmisli preprosto rešitev, ki mu pomaga, da oba prenehata z borbo za premoč in da gresta naprej, proti zreli ljubezni. Vsak dan lahko naredimo kako malenkost, s katero lahko osrečimo partnerja in se s tem tudi zavedamo, da stvari niso samo meumevne. Zadnja faza je obdobje velikega spoštovanja, stopnja globoke povezanosti in razumevanja, intimnosti in sreče.

možnost, da se bosta partnerja razšla, ponovna vzpostavitev odnosa nima prihodnosti. Zakaj bi se trudili, če ne vemo, ali bova jutri ali čez mesec še

JK

KN